

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

II. zvezek.

V Ljubljani, februar 1915.

XXXII. letnik.

Katehetika.

(Spisal dr. Fr. Ušeničnik.)

(Nadaljevanje.)

Jezuit p. Anton Possevin v Rimu je l. 1576. napisal metodično razpravo v obliki pisma: »Epistola . . . de necessitate, utilitate ac ratione docendi catholici catechismi«. Drugi jezuit, Jacobus de Medesma, je že l. 1573. izdal knjižico z naslovom: »De modo catechizandi«. Ker so posamezne hiše jezuitskega reda bile med seboj vedno v zvezi, sta se oba spisa hitro razširila. O načinu, kakó učiti ljudstvo in otroke verskih resnic, govoré tudi škofijske odredbe in sinodalne določbe onega časa. Tako je trierski nadškof l. 1588. v svojem pastirskem listu, v katerem govori o potrebi verskega pouka, dodal tudi kratko navodilo za pouk: »Modus ruditer tradendi doctrinam christianam«.

V 17. stoletju je izdal dobro navodilo »de catechizandi munere« Tobija Lohner S. J. v sedmem delu »Institutiones practicae« (Dillingen 1679). Znamenita je tudi katehetika, ki jo je napisal Francoz Boudon; v nemškem prevodu je izšla v Landshutu 1688. Boudon poudarja načelo, da ni dosti, če zna učenec katekizem na pamet, treba je, da ga tudi razume.

V 18., v »pedagogičnem« stoletju je slovela katehetika, ki jo je izdal (l. 1769.) Ignacij Schmidt z naslovom: Methodus tradendi prima elementa religionis. Sestavljena je znanstveno, ima svoje vrline, a katehezi ni bila v korist. Schmidt je zapustil stara, tradicionalna pota in je uvedel v katehetiko načela racijonalizma.

Načelo racijonalizma je bilo: Vse reči, torej tudi verske resnice, je treba presoјati samo po človeškem razumu, brez ozira na kako avktoriteto. Naloga katehetova je torej, verske in npravne pojme, ki spē v otrokovi duši, vzbuditi in razviti. Vse, česar otrok ne najde sam v sebi, je zanj tuje, nenaravno, neresnično. Katehet izprašuje, pojme in besede drobi in razklada, da izvabi iz otroka, kar je že v njem. Ta način učenja so imenovali Sokratovo metodo ali »sokratizem«. V tem

duhu popolnega racijonalizma so pisane katehetike, ki so jih proti koncu 18. stoletja izdali Graser, Schwarzel, Winter.

Dasi pa je katehetika ob koncu 18. stoletja globoko propadla, kaže vendarle neki napredek. V tem času so namreč v katehetski pouk splošno uvedli zgodbe sv. pisma. Prvi, ki je poskusil združiti katekizem in zgodbe, je bil Wicelius († 1573, najprej lutrski, potem katoliški župnik). V 17. stoletju je francoski cerkveni zgodovinar Fleury izdal (1679) zgodovinski katekizem. A dušni pastirji se ga niso poprijeli. Didaktično načelo, da naj se zgodbe sv. pisma vežejo s katekizmom, je prodrlo šele ob koncu 18. stoletja. Znani pedagog Felbiger je (1767—1769) izdal pod svojim imenom knjigo, katero je po njegovem naročilu in navodilu spisal prior sažanskega samostana, Benedikt Strauch: 'Kern der Biblischen Geschichte des Alten und Neuen Bundes.' Izmed raznih zgodb, ki so potem izšle, so se najbolj razširile Kristof Schmidove; prvič so bile natisnjene l. 1801. Schmidove zgodbe je prevedel na slovensko Matej Ravnikar z naslovom: Zgodbe svetega pisma za mlade ljudi. V Ljubljani 1815—1817, v 4 delih. 'Okrajšane' Kristof Schmidove zgodbe je izdal Gašper Švab v Ljubljani 1830.

Racijonalizmu, ki je ob koncu 18. stoletja prevzel katehetiko na veliko kvar krščanski vzgoji mladine, so se v 19. stoletju uprli Bernard Henrik Overberg (1754—1826) voditelj normalne šole v Münstru, Janez Krst. Hirscher (1788—1865) profesor morale in pastorale v Tubingi, in zlasti Avguštin Gruber, rojen na Dunaju 1763, 1816—1823 škof ljubljanski, in potem 1823—1835 nadškof solnograški. Ti moške so s svojimi spisi in praktičnim poučevanjem zopet dvignili katehetiko; vrnili so ji nje nadnaravni značaj. Gruberju katehet ni filozof, ampak poslanec božji, ki v božjem imenu oznanja otrokom razodeto resnico, da jo kot božjo besedo sprejmejo in verujejo. Še kot nadškof v Solnogradu je Gruber sam učil bogoslovce katehetiko in imel z njimi praktične vaje. Kot plod svojega delovanja na katehetskem polju je izdal dve knjigi: »Katechetische Vorlesungen über des heiligen Augustinus Buch: Von der Unterweisung der Unwissenden in der Religion« (Salzburg 1830), in »Praktisches Handbuch der Katechetik für Katholiken« (2 Tl., Salzburg 1832—1834). V drugi knjigi je zbranih v prvem delu 23 in drugem delu 59 katehez. Kot malokdo umeje Gruber v svojih katehezah z otroki govoriti po otroško in prisrčno in buditi v njih topla pobožna čustva. Po navodilu sv. Avgušтина zahteva Gruber, da bodi kateheza biblično-historična.

Proti koncu 19. stoletja se je vzbudilo med kateheti na Bavarskem in v Avstriji novo, krepko gibanje. Napredek v profani didaktiki in pedagogiki je razkril v katekizmi in metodi nedostatke, katerih se prej kateheti niso tako zavedali. Kot nedostatke v katekizmu naštevajo: preobilico učne tvarine;

abstrakten, otrokom neumeven jezik; po vzorcu znanstvenih bogoslovnih knjig sintetično zasnovano razdelitev. V metodi pa grajajo eksegetično ali sintetično razlaganje in zagovarjajo analitično, ali kakor sami pravijo, psihologično metodo. Ker se je to gibanje začelo med kateheti v Monakovem, so novo metodo imenovali tudi monakovsko metodo. Zasnovali so katehetska društva s svojimi posebnimi glasili, katehetskimi shodi in kongresi. Novo življenje med kateheti je rodilo že mnogo lepih sadov v prosep kateheze. Cilje katehetskega gibanja bomo laglje presodili, ko bomo govorili o učnih knjigah in metodi.

Izšle pa so v naši dobi tudi mnoge sistematično urejene katehetike in znanstveni spisi o metodi pri katehezi. Imenujemo samo nekatere: Fr. Spirago, *Spezielle Methodik des katholischen Religionsunterrichtes* (Prag 1900, 3. Aufl. 1908); C. Vidmar O. S. B., *Methodik des kathol. Religionsunterrichtes an allgemeinen Volks- und Bürgerschulen* (Wien, 2. Aufl. 1903); *Grundfragen der Katechetik*, herausgegeben von der katechet. Sektion der Österr. Leo-Gesellschaft (Wien 1911 sq.); M. Gatterer S. J., *Katechetik und Methodik*, herausgegeben v. Fr. Krus S. J. (Innsbruck, 2. Aufl. 1911; v knjigi so posneta in gledé metode izpopolnjena načela, ki jih je razvil J. Jungmann S. J. v svoji retoriki: *Theorie der geistlichen Beredsamkeit*, 3. Aufl. II. Bd. S. 154—326); Jožef Rozman *Katehetika ali poduk prvencev u sveti Jezusovi veri* (ponatis iz Drobtinic za leto 1855, Celovec 1855); A. Zupančič, *Katehetika* (ponatis iz »Duhov. pastirstva«, Ljubljana 1893); A. Kržič, *Kratka katehetika s praktičnimi pojasnili* (v Ljubljani 1906, ponatis iz »Slovenskega učitelja«; 2. izdaja 1912); F. Heffler, *Metodika za vjeronauk u nižim pučkim školama* (Zagreb 1903).¹

¹ Dober pregled katehetskega slovstva je sestavil Fr. Krus S. J. v knjizici: *Grundstock einer katechetischen Bibliothek*. Innsbruck 1912.

II. Razdelek.

Katehetski pouk.

Znanstveno navodilo o katehetskem pouku mora dati odgovor na trojno vprašanje: 1. Kaj hoče katehet s poukom doseči ali o cilju katehetskega pouka; 2. kaj naj katehet uči ali o predmetu; 3. kako naj uči ali o metodi katehetskega pouka.

I. POGlavJE.

O cilju katehetskega pouka.

V teoriji ločimo pouk in vzgojo; zato govorimo posebe o cilju katehetskega pouka in o cilju katehetske vzgoje. Cilj ali namen katehetskemu pouku je spoznanje razodetih resnic v trdni veri. Otroci, ki prihajajo h katehezi v naših šolah, so vsi že prejeli zakrament sv. krsta. V njih duši je vlita čednost sv. vere. To čednost v otroku probuditi in gojiti, je namen katehetskemu pouku, v kolikor ločimo pouk od vzgoje.

1. Splošna didaktika nam pravi: namen učenja je otrokova izobrazba, in sicer materialna in formalna izobrazba otroškega uma. Kdor otroka uči, podaja njegovemu duhu novih snovi, nove materije, in s tem širi otrokovo znanje (materialna izobrazba), ob enem pa budi dušne sile otrokove, da pri sprejemanju nove snovi sodelujejo in se vadijo in s tem dobivajo neko lahkoto in spretnost v dejstevanju (formalna izobrazba).

Direktni namen katehetov ni, izobraževati naravno spoznavno moč našega duha; to nalogo ima učitelj drugih predmetov; katehet hoče gojiti in izobraževati vlito krepost vere.

Nadnaravno krepost vere Bog duši podeli ali vlije obenem s posvečujočo milostjo. Ta vlita krepost vere ni nova spoznavna sila, ampak je neko habitualno svojstvo ali trajno razpoloženje za spoznavanje nadnaravnih resnic.

Vlita čednost vere nam daje sposobnost in voljnost, da naš razum zavoljo božje resničnosti neomahljivo pritrди vsemu, kar je Bog razodel.

Vatikanski cerkveni zbor pravi o kreposti vere:¹ Hoc quoque perpetuus Ecclesiae catholicae consensus tenuit et tenet, duplicem esse ordinem cognitionis, non solum principio, sed obiecto etiam distinctum: principio quidem, quia in altero naturali ratione, in altero fide divina cognoscimus; obiecto autem, quia praeter ea, ad quae naturalis ratio pertingere potest, credenda nobis proponuntur mysteria in Deo abscondita.

Po kreposti vere smo torej sposobni in voljni verovati. Bog, ki je dal duši pri sv. krstu krepost vere, je vsadil vanjo tudi neki nagon po nadnaravnem spoznanju. Kakor oko zaželi luči, tako duša v kreposti vere hrepeni po neustvarjenem

¹ De fide cath. cap. 4.

solncu, po spoznanju božjih resnic. Iz tega nagona po nadnaravnem spoznanju si lahko pojasnimo, zakaj otrok, ki še ni izkvarjen, rad in željno posluša krščanski nauk.

2. Katehetski pouk goji in izobrazuje krepost vere podobno (analogno), kakor drugi pouk izpopolnjuje naravno spoznavno moč.

Naravno se razum razvija s tem, da se znanje širi ekstenzivno (materialna izobrazba), da se pogloblja intenzivno (formalna izobrazba), in da si razum za trajno osvaja to, kar je sprejel.

Podobno se goji krepost vere in se izpopolnjuje nadnaravno spoznavanje:

a) Pri katehezi otrokovo nadnaravno spoznavanje raste ekstenzivno, po obsegu: otrok vedno več resnic veruje explicite.

b) Krepi se čednost sv. vere tudi intenzivno: otrok verske resnice vedno bolj umeje; pa ne samo to; ker večkrat obuja dejanje vere, tudi vedno bolj lahko veruje. Kateheza obenem navaja otroka tudi na življenje po veri: in čim bolj delavna, živa je vera, tem močnejša je.

c) Katehet pomaga otrokom, da si verske resnice trajno osvojé, da si jih zapomnijo za vedno.

Indirektno, posredno, izpopolnjuje katehetski pouk tudi naravno spoznavanje; zakaj: a) vsaka resnica, ki jo spoznamo, je nova popolnost našega uma; β) v luči nadnaravnih resnic bolje umevamo tudi mnoge naravne, zlasti etične resnice.

3. Iz tega, kar smo rekli o cilju katehetskega pouka, lahko razberemo nekatere praktične posledice:

a) Ker je direktni cilj kateheze gojiti v otroku božjo čednost vere in pospeševati v njem nadnaravno spoznavanje, je jasno, da krščanski nauk z drugimi predmeti ni v enaki vrsti, ni jim koordiniran, ampak je vzvišen nad vsemi drugimi predmeti. Zato naj se pri katehezi že na začetku kaže razlika od drugih predmetov. Katehet, ki gre v šolo, vzbudi v svoji duši tisto svečano razpoloženje, kakršno pristoji poslancu božjemu, ko oznanja ljudem božjo besedo. Ves mora biti prevzet od vzvišenosti resnice, katero bo otroke učil; to naj se razodeva v njegovi besedi, glasu in vsem njegovem vedenju.¹ Z učenci naj vselej moli pred poukom in po pouku; pride naj v šolo v talarju.² Vse to dá krščanskemu nauku neki slovesen značaj.

b) Pri krščanskem nauku govori katehet kot poslanec božji in kot poslanec sv. Cerkve, in otroci morajo njegovo besedo sprejeti kot božjo besedo. Za naravne resnice rabimo umske dokaze in jih podpiramo s človeško avtoriteto. Katehet

¹ Erzbischof A. Gruber, Praktisches Handbuch der Katechetik. I. Salzburg 1836, 2.

² Cf. Syn. Labacen. I., pg. 147. Prepovedano pa je učiteljem in torej tudi katehetu v ljudskih šolah na Kranjskem med poukom v šoli nositi na sebi kake društvene znake. Dež. š. sv. za Kranjsko, 19. maja 1913, št. 2987.

se ne opira na umske razloge, tudi se ne sklicuje na človeško avktoriteto; ampak kot poslanec sv. Cerkve oznanja od Boga razodete resnice, ki jih moramo verovati z avtoriteto božje avktoritete.

Ne pravimo, da bi katehet pri večjih učencih ne smel uporabljati tudi umskih razlogov. Toda naravni razlogi niso pravi dokazi za nadnaravne, od Boga razodete resnice. Katehet jih lahko navaja kot sekundarne pomočke pri razlaganju in dokazovanju, nikoli pa ne kot prve in glavne dokaze. Prva šolska leta pa so umski dokazi popolnoma nepotrebni.

Dobro je, če katehet časih poudari in otrokom pojasni svoje božje poslanstvo.

Katehet lahko reče otrokom: Prihajam k vam kot škofov poslanec, poslan od škofa. Kaj se pravi to »poslan od škofa«? — Kristus je poslal apostole: pojdite in učite; nasledniki apostolov so škofje in sv. oče. Za vas je poslanec Jezusa Kristusa naš škof. Škof pa ne more sam hoditi v vse šole in cerkve; zato pošilja mašnike itd.

Na ta način otroci umejejo, kako jim po katehetu govori Jezus Kristus.

c) Ko verujemo, ne pritrjujemo resnici zato, ker jo razumemo, ampak ker jo je Bog razodel in nas Cerkev tako uči. Zato naj goji katehet v otrocih čustvo popolne zavisnosti od Boga in spoštovanje in pokorščino do cerkvene avktoritete, do sv. očeta, do škofov. Večkrat jim ponavljaj in razlagaj nauk vatikanskega cerkvenega zbora:¹ »Cum homo a Deo tamquam Creatore et Domino suo totus dependeat, et ratio creata in-creatae Veritati penitus subiecta sit, plenum revelanti Deo intellectus et voluntatis obsequium fide praestare tenemur.«²

II. POGlavJE.

O predmetu katehetskega pouka.

Kaj naj uči katehet? Kdo mu določa predmet? — Učiti mora otroke pred vsem tistih resnic, ki so vsakemu, torej tudi otroku, potrebne za krščansko življenje.

Podrobno je predmet katehetskega pouka določen v knjigah, ki jih daje Cerkev katehetu v roke, in v učnem načrtu, ki je v njem snov vsakega leta porazdeljena na posamezne ure.

Govoriti nam je torej bolj natanko o knjigah, ki jih rabimo pri katehezi, in o učnem načrtu.

Po sedANJI uredbi sta za ljudsko šolo določeni zlasti dve knjigi: katekizem in zgodbe sv. pisma. Katekizmu dodajajo včasih ob koncu majhen posnetek liturgike in kratek pregled cerkvene zgodovine; v višjih razredih pa rabijo za liturgiko in cerkveno zgodovino posebno knjigo.

¹ De fide cathol. cap. 3.

² Cf. Gatterer-Krus, Katechetik u. Methodik, Innsbruck 1909, nn. 44—56.

§ 1. Knjige in učni predmeti pri katezezi.

I. Katekizem.

Katekizem je knjiga, v kateri so v didaktičnih formulah zbrane one verske resnice, ki jih mora navaden kristjan vedeti. To so resnice, ki so potrebne ali vsaj zelo koristne za krščansko življenje. Oblika, v kateri so resnice izražene, je abstraktna oblika dogme ali pa tudi konkreten zgodovinski dogodek iz sv. pisma. Izražene pa so resnice korektno in precizno, določno in nakratko, tako da je mogoče zapomniti si jih; zato pravimo, da nam katekizem podaja verske resnice v didaktičnih formulah. To je namen in v tem je značaj katekizma, »da nam to, kar moramo verovati, pove kratko in določno«.¹

Oblika, v kateri so resnice v katekizmu izražene, se lahko premeni. Uprav v naši dobi se pojavlja hvalno teženje, katekizem popraviti in naukom dati tisto obliko, v kateri bi bili otrokom lažje umevni. Papež Pij X. sam nam je v katekizmu, ki je izšel po njegovem ukazu, pokazal pot, na katero moramo kreniti po reformi katekizma. Na Nemškem je jezuit Jakob Linden po dolgoletnem trudu predelal Deharbejev katekizem, katerega so potem sprejele domalega vse južnonemške škofije.

Da je katekizem sestavljen v vprašanjih in odgovorih, ni bistveno. Mogoč je tudi katekizem, ki bi nam v nepretrganem govoru ali pouku pripovedoval krščanske resnice, ali pa, ki bi resnice kar po vrsti našteval v obliki tez. Toda za šolo je knjiga z vprašanji in odgovori iz didaktičnih razlogov najboljša. Vprašanja v katekizmu imajo namreč trojen namen. Pred vsem hočemo z vprašanji težko tvarino otroku razdrobiti in tako krščanski nauk podati v majhnih delih, kakršne more sprejeti otroški razum. Vprašanje tudi obrne otrokovo pozornost na tisto točko, na katero mora v odgovoru posebe paziti. Slednjič služijo vprašanja v to, da posamezne odgovore med seboj logično zvežemo.²

2. Nauki, ki so zbrani v katekizmu, so nakratko izraženi v štirih glavnih katehetskih formulah: v simbolu, dekalogu, v sedmih zakramentih in Gospodovi molitvi. Na teh štirih formulah se snuje tudi razdelitev katekizma v štiri ali tri poglavja: o veri, o zapovedih, o sv. zakramentih in molitvi. Tako je razdeljen rimski katekizem za župnike, *Catechismus ex decreto ss. Concilii Tridentini ad parochos Pii V. Pontif. Maximi iussu editus*. Zvelič. Peter Kanizij je v svojem katekizmu dodal še posebno poglavje o krščanski pravičnosti in štirih poslednjih rečeh; zato ima naš avstrijski katekizem, ki

¹ 'Navodilo za uporabo katekizma' — izdali avstr. škofje 25. nov. 1897.

² J. Linden S. J., *Der mittlere Deharbesche Katechismus*. Katecheten-Ausgabe. Regensburg 1913, Einleitung 5—9.

je posnet po Kanizijevem, petero poglavij. Toda novejši katekizmi, n. pr. katekizem, ki je bil izdan po ukazu papeža Pija X., ali Deharbejev katekizem, kakor ga je predelal jezuit Jakob Linden, imajo samo tri dele. O sv. zakramentih in molitvi razpravljajo skupaj v enem poglavju; nauk o krščanski pravičnosti so privzeli med zapovedi; o štirih poslednjih rečeh pa govoré v enajstem in dvanajstem členu apostolske vere. V katekizmu Pija X. je ta razdelitev v tri poglavja preprosto, pa jasno takole utemeljena: Kdor hoče pobožno živeti, mora verovati od Boga razodete resnice in izpolnjevati njegove zapovedi; zato pa potrebuje milosti, katero dobiva v zakramentih in molitvi.¹

3. Katekizem, ki ga škof za svojo diecezo sprejme in potrdi, je uradna učna knjiga za krščanski nauk.²

a) Katehetu služi diecezanski katekizem kot podlaga in vodilo pri pouku. Kot podlaga: cilj katehetskega pouka mora biti umevanje resnice v tisti obliki, v kakršni nam jo podaja uradni katekizem. Vodilo: katehet naj uči to, kar obsega katekizem in kolikor mogoče tudi v tisti vrsti.

Diecezanski katekizem je torej za kateheta neka obvezna norma, katere naj se drži pri krščanskemu nauku.³ Te norme pa ni tako umeti, kakor da bi moral katehet vedno in povsod učiti otroke prav vseh reči, ki so v katekizmu; to ne bi bilo mogoče. Pa tudi tako ni umeti obveznosti uradnega katekizma, da bi moral katehet vse reči enakomerno obravnavati; to ne bi bilo modro. Katekizem torej pusti katehetu še mnogo svobode, da dela in uči po svoji previdnosti.

Pri uporabi katekizma naj vodijo kateheta tale načela: a) Med raznimi resnicami razlagaj bolj temeljito in ponavljaj bolj pogosto tiste, ki so bolj važne. Bolj važna za otroka pa je ena resnica od druge ali zato, ker je podlaga za nadaljnji pouk, ali ker bolj vpliva na krščansko življenje, ali tudi zato, ker nasprotniki v tem času ali tem kraju, v katerem otrok živi ali bo pozneje živel, resnico bolj napadajo.

β) Bolj kurzorično, mimogrede, obdelaj vprašanja, ki so samo formalnega značaja ali so sprejeta v katekizmu samo radi popolnosti, n. pr. uvodna in prehodna vprašanja, ali vprašanja, s katerimi se napoveduje delitev tvarine. Tudi pri onih rečeh se ni treba dolgo muditi, ki jih kristijan pač mora splošno vedeti, ni pa, da bi jih moral znati po vrsti na pamet naštetih, n. pr. duhovna in telesna dela usmiljenja, osem blagrov, devet tujih grehov, šest grehov zoper Sv. Duha.

¹ Catechismo della dottrina cristiana, pubblicato per ordine di Papa Pio X. Roma 1913, n. 27.

² Cf. „Navodilo za uporabo katekizma“ — izdali avstr. škofje 25. novembra 1897.

³ Syn. Labacen. I., pg. 164.

7) Reči, ki imajo samo teoretičen pomen, smeš, ob skopo odmerjenem času za krščanski nauk, kar izpustiti; n. pr. abstraktne definicije, ki so pozneje v katekizmu samem v konkretna vprašanja in odgovore razdrobljene (zgled za tako definicijo je v našem srednjem katekizmu vpraš. 553. Kaj je zakrament sv. pokore?); pri manjših učencih razliko med ‚natura‘ in ‚osebo‘, med ‚popolno‘ in ‚nepopolno ljubeznijo‘, in podobne stvari.¹

b) O t r o k o m, in sploh krščanskemu ljudstvu, služi diecezanski katekizem kot učna knjiga, iz katere se učé na pamet potrebnih verskih resnic. Katekizem je pred vsem knjiga za šolo, namenjena otrokom učencem; je pa tudi knjiga za dom, družinska knjiga, ki naj bi jo rabili tudi odrastli.² Praški provincialni koncil (1860) pravi o katekizmu, da je »liber non parvulorum tantum, sed et adultorum«.³ Katekizem namreč nas uči ne samo, kaj nam je verovati, ampak tudi, kako nam je živeti; je torej, kakor govori ostrogonski provincialni koncil (1858), »velut compendium credendorum atque agendorum«.⁴ Navodilo avstrijskih škofov ga imenuje »obči krščanski zakonik«.

Dasi pa je katekizem namenjen ne samo otrokom, ampak tudi odrastlim, je v praksi vendarle pred vsem šolska knjiga. Odrastli katekizem malokdaj ali pa nikoli ne vzamejo v roko. Vzrok je pač ta, da je katekizem sicer tudi izpodbudna knjiga, a pisana je vendar bolj za razum, kakor za srce; in zato katekizma ne rabimo za duhovno berilo. Tu in tam se navaja tudi v katekizmu praktična uporaba te in one resnice, dodan je tudi kak nagib za voljo; splošno pa je naloga katehetova, da ob razlaganju katekizma vname srca učencev in pridobi njih voljo za dobro stvar.

Katehet naj skrbi, da bodo otroci imeli spoštovanje do katekizma, da ga bodo čislali kot dragoceno knjigo; zato navajaj učence na to, da bodo katekizem varovali, ne pa ga trgali, ohranili snažnega, ne vsega zamazali.

II. Zgodbe sv. pisma.

1. Da si otroci osvojé potrebno znanje v verskih resnicah, morajo, kolikor mogoče, umeti in si v spomin vtisniti katekizem. Katekizem je torej glavni predmet in središče vsega katehetskega pouka. Druge reči, ki se jih otroci učé poleg katekizma, so pred vsem pomožni predmeti,

¹ J. Linden, Behandlung des Katechismusunterrichtes in der Volksschule (Grundfragen der Katechetik, H. 1, 50—53).

² ‚Navodilo za uporabo katekizma‘ — izdali avstr. škofje 25. nov. 1897.

³ Decr. Conc. prov. Prag. 1860, tit. 2, c. 6; Collectio Lacensis V, 451.

⁴ Decr. Conc. Strigon. 1858, tit. 8, 2; Coll. Lacensis V, 74.

ki naj katekizmove nauke pojasnjujejo, dokazujejo, izpopolnjujejo. To velja ne samo o liturgiki in cerkveni zgodovini, ampak tudi o bibličnih zgodbah.

Ne pravimo, da bi moral katehet precej prvo šolsko leto začeti s katekizmom. Kako naj pouk začenja, to določuje metoda. Tudi tega ne mislimo, da je katekizem glavna stvar pri vsej katehezi; zakaj pri vzgojnem delu katehetovom so biblične zgodbe prav tako važne in še bolj, kakor katekizem. Trdimo samo, da bodi katekizem oficialna učna knjiga in središče katehetskemu pouku.

V naši dobi mnogi zahtevajo, da naj bodo glavni predmet in središče vsemu katehetskemu pouku biblične zgodbe. Knjiga za krščanski nauk naj se sestavi po zgodbah, ki naj bodo kronološko urejene. Vrniti da se je treba nazaj k stari krščanski dobi in učiti, kakor so takrat učili. Na kronološki vrsti bibličnih zgodb naj se snuje razdelitev v krščanskega nauka. Katekizem naj se sploh opusti kot oficialna učna knjiga, ali se rabi večjemu kot pomoček pri učenju na pamet.

So pa tehtni razlogi, ki govorijo proti nameravani izpremembi.

α) Ne dá se tajiti, da so dosegli kateheti s katekizmom lepe uspehe. Katekizem v sedanjih obliki je posledica verskega razkola v 16. stoletju; rodila ga je potreba. Ljudstvu, ki so ga krivoverci begali s svojimi zmotami, je bilo treba dati v roke knjižico, v kateri je krščanska resnica korektno in precizno izražena. Po svojem katekizmu je zvel. Peter Kanizij »malleus haereticorum«. V naši dobi ni zmeda pojmov nič manja, kakor je bila v 16. stoletju. Pij X. pravi v pismu, s katerim je ukazal za rimsko cerkveno provincijo nov katekizem: »Mnogo zla, ki tare sedaj katoliško Cerkev, izvira iz nevednosti v krščanskih resnicah in zapovedih. Sovražniki sv. Cerkve obsojajo nje nauke in klevetajo, ker jih ne poznajo, in mnogi izmed vernikov, ker so slabo poučeni, živé, kakor da niso več kristijani.«¹ Pomoči zoper to zlo pričakuje papež od katekizma, ki ga je zato ukazal izdati v dveh oblikah: kot mali in kot veliki katekizem. Mali katekizem je namenjen otrokom za prvi pouk (»per comoditã dei fanciulletti«).

β) Kar trdè nasprotniki katekizma, češ, da je kateheza v starih časih imela docela biblično-historičen značaj, to ni čisto res. Sklicujejo se na sv. Avguština in njegov spis »de catechizandis rudibus.«² Res je, veliki cerkveni učitelj daje v tej knjižici navodila za historično katehezo in ob koncu dodá tudi dva vzorca, dva načrta, enega daljšega, enega krajšega, za to vrsto kateheze. Sv. Avguštin v obeh vzorcih misli na nevernika, ki se je oglašil za sprejem v katehumenat. Temu katehet razlaga »summam generatimque« zgodbe starega in novega zakona in cerkveno zgodovino do preganjanja kristjanov, in sicer zato, da bi kandidat spoznal resničnost krščanske vere in vero sprejel. Namen te kateheze torej ni popolnoma tisti, kakor ga ima katehet v naši dobi v šoli pri otrocih. Da so pa v stari dobi poznali tudi druge vrste kateheze, in ne samo historične, za to so nam priča nedosežno lepe kateheze sv. Cirila Jeruzalemskega.³ Zasnovane so v obliki homilije.

Ko bi tudi res bilo, da so v stari krščanski dobi poznali samo historično katehezo, iz tega ne sledi, da bi morali v naši dobi uprav tako učiti. Način, kako oznanovati nauke Jezusove, se preminja, kakor to zahtevajo razmere časa. Če se pojavijo verske zmote, je Cerkev prisiljena, da pravi nauk bolj precizno formulira. Na to se je treba ozirati tudi pri mladini, če naj je pouk času primeren. Katekizem, ki so v njem verske resnice zbrane v logični zvezi in pa nakratko in precizno izražene, je plod dolgotrajnega, naravnega razvoja v zgodovini krščanskega nauka.

¹ Pismo Pija X. z dne 18. okt. 1912 (A. A. S. 1912, 690—692).

² Ed. Maur., Opera, tom. 6, Venetiis 1731, 265—296; priložna izdaja te lepe knjižice je izšla v Sammlung ausgew. kirchen- u. dogmengesch. Quellschriften. I. Reihe, 4. H., herausgeg. von G. Krüger, 2. Aufl., Tübingen 1909.

³ Opera, ed. Toultée, Venetiis 1763, 1—332.

7) Historično katehezo, kakršno je zamislil sv. Avguštin pro rudi- bus ob sprejemu v katehumenat, priporoča v svoji katehētiki solnograški nadškof Avguštin Gruber vobče pri pouku za otroke. Misli tega velikega pedagoga se večkrat navajajo proti dosedanemu katekizmu. Vpošteva pa Gruber tudi razloge, ki govoré za dosedanjo obliko katekizma. Katekizem, tako piše nadškof Gruber, mora biti kratek posnetek naukov, ki se jih mora otrok na pamet učiti. Razlaganje katehetovo in izvajanje naukov ne sodi v katekizem; zakaj katekizem ni namenjen otrokom samoukom in ne more biti nadomestilo za katehetovo ustno razlago. Zato se tudi Gruberju zdi upravičena raba dosedanjega katekizma. Svojo končno sodbo o historičnem katekizmu je izrazil v besedah: nevarnost je, ko hočemo doseči popolnost, da bi dobili nekaj, kar bi bilo polno oskodnosti.¹

Oni, ki v naši dobi odklanjajo katekizem in uvajajo biblično-historično knjigo, priznavajo, da taka knjiga sama zase ne zadoščuje; vsaj za učenje na pamet je treba nekega dodatka, v katerem bo, podobno kakor v dosedanjem katekizmu, krščanski nauk nakratko in precizno izražen in logično urejen.

Samo po sebi je umevno, da se nihče ne upira temu, kar je v vsem gibanju za historično katehezo upravičeno in utemeljeno; vse novejšje katehetike priporočajo in zahtevajo: katehētiki pouk naj se snuje na podlagi bibličnih zgodb.

2. Biblične zgodbe torej niso glavni predmet in središče verskemu pouku v ljudski šoli; so pa najpotebnejši pomoček pri razlaganju katekizma. Zato naj se zgodbe sv. pisma, kolikor mogoče, tesno vežejo s katekizmom. Razlogi za to so:

a) Cerkev je vedno smatrala zgodbe za najboljši pomoček pri pouku v verskih resnicah. Tako je bilo v stari dobi in tudi v srednjem veku. Namesto knjig so služile ljudem mnoge slike po cerkvah. V sedanjem času, v 19. stoletju, smo dobili posebne knjižice z naslovom: »Zgodbe sv. pisma«, namenjene učencem, otrokom.

b) Tesna zveza med katekizmom in zgodbami je potrebna, ker brez zgodb ni mogoče umeti nauka o odrešenju. Vse resnice o odrešenju so v sv. pismu izražene v konkretnih dogodkih.

c) Ker se vse naše spoznavanje snuje na čutnih predstavah, moramo pri najmanjših učencih verouk začenjati z zgodbami in iz zgodb posneti katekizmov nauk. Zgodbe torej pravljajo pot uspešnemu pouku v katekizmu.

d) Zgodbe so najboljša razlaga katekizma. Prvo didaktično načelo veli: nauk bodi nazoren. Po tem načelu ravnamo, če pridno uporabljamo biblične zgodbe. Nadčutne reči, o katerih govori katekizem v splošnih naukih, se nam pokažejo v zgodbah v konkretnih zgledih, v živih podobah, ki pred nami govoré in delajo.

Pojem božje previdnosti n. pr. se nam pokaže v sv. pismu v konkretni podobi, v zgodbi o Abrahamu, o egiptovskemu Jožefu, o Mozesu, v vodstvu izraelskega ljudstva, v zgodbah o Detetu Jezusu. Moč molitve in nje uspehe vidimo pri Mozesu, Eliju, Zahariju, v prvi Cerkvi, ki moli za apostola Petra.

¹ Praktisches Handbuch der Katechetik. I.¹ Salzburg 1836, 17, 19, 20.

Kako se človek lahko upira božji milosti in se tako pogubi, nam kažejo živi zgledi, kot so: Kajn, Faraon, Savel, Juda Iškarjot, Modri z Jutrovega, Cahej, desni razbojnik, apostol Pavel (Savel) nas učé, kako moramo z milostjo sodelovati, če se hočemo zveličati. Eva in apostol Peter nas s svojim padcem svarita, da se moramo izkušnjav izogibati. Jožef v hiši Putifarjevi, Suzana, zlasti pa Kristus sam nas učé, kako naj izkušnjave premagujemo. Grešnikovo izpreobrnjenje in božje usmiljenje nam je v živi podobi naslikano v priliki o izgubljenem sinu itd.

Celò konkretni dogodki, ki so iz sv. pisma sprejeti v katekizem, so tu povedani samo nakratko, brez podrobnih okolnosti in zato kakor brez barve, pogosto tudi brez zveze, v kateri jih nam pripoveduje sv. pismo.

N. pr. katekizem nam samo nakratko pové, kaj je trpel Kristus, zakaj in kako; sv. pismo nam vso grozoto trpljenja podrobno pripoveduje, da živo čutimo, kako strašno zlo je greh in kako velika je ljubezen Jezusova do nas. Jezusove čudeže katekizem samo našteva; sv. pismo jih nam kaže v vseh okolnostih, da se tako tem bolj očitó razodeva Jezusovo božanstvo. V zgodbah vidimo zvezo, v kateri je Jezus te ali one besede govoril, in so nam zato njegove besede laglje umevne. Pomislimo samo na besede Jezusove: »Ti si Peter« itd.

e) Zgodbe nam dajo trdne in tudi za otroke primerne dokaz za verske resnice.

Da je Bog pravičen sodnik, ki greh kaznuje, dokažemo otrokom, če jim povemo, kako je Bog kaznoval prve starše, Sodomo, Helijeve sinova, bogatina i. dr.

3. Zgodbe so torej najboljši pomoček za uspešen pouk; še večjega, dà, največjega pomena pa so zgodbe pri vzgoji, pri izobrazbi srca. Besede sv. pisma imajo do našega srca neko posebno moč; so kakor duhovno olje, ki mehča srca in budi v njih krepka, pa trajna sveta čustva. V sv. pismu so nam popisani vzvišeni zgledi kreposti, ki vabijo k posnemanju; popisan pa je tudi greh s svojimi posledicami, ki budé v nas sveti strah. Oboje, krepost in greh, pa se nam kaže v živih podobah, v osebah, ki nastopajo pred našimi očmi. Nravni značaji so risani v tem bolj živih barvah, ker se pogosto v eni in isti zgodbi srečavata krepost in greh; pomislimo na zgodbo o Abelu in Kajnu, o Noetu in njegovih vrstnikih, o Kamu in njegovih dveh bratih, o Lotu in Sodomljanih, o Jožefu in njegovih bratih, o Samuełu in Helijeveh sinovih, Davidu in Savlu, Mardoheju in Amanu i. dr.

Iz povedanega je razvidno, da mora pri verouku biti tesna zveza med katekizmom in zgodbami. Pouk, zasnovan na bibličnih zgodbah, je za otroke bolj prijeten in zanimiv, laglje umljiv: zgodbe dajo abstraktnim formulam v katekizmu konkretno obliko. Nagibi za krepost oživé pred nami v resničnih osebah: njih zgled razvname otroška srca in potrdi voljo v dobrih sklepih. Pred vsem je življenje Jezusovo za vzgojo otroškega srca največjega pomena. Zato se katekizem in biblične

zgodbe ne smejo poučevati ločeno, samo vsopredno, paralelno, ampak zgodbe in katekizem se morajo družiti in se med seboj prošinjati. Tudi v viših razredih (v 4. razredu in naprej), ko se učé zgodbe kot samostojen predmet, ne samo kot pomožno sredstvo za umevanje katekizma, se ne sme pretrgati zveza s katekizmom. Nikoli se torej katehetski pouk ne sme omejiti samo na zgodbe; in v nižih razredih zgodbe ne morejo biti središče, glavna stvar pri pouku, ampak ostati morajo katekizmu podrejen predmet, pomožno sredstvo.

Pouk v katekizmu v zvezi z zgodbami se lahko imenuje *historičen pouk*; ne v tem pomenu, kakor da bi bile zgodbe središče vsemu pouku in da bi kronološka razvrstitev zgodb določevala red, v katerem naj se razlagajo katekizmovi nauki; ampak pouk je biblično-historičen, ker se nauki katekizmovi snujejo in razlagajo na podlagi bibličnih zgodb; red in vrsto pa določuje katekizem, ki ostane središče in glavna stvar pri pouku.¹

III. Liturgika in cerkvena zgodovina.

1. **Cerkvena liturgija** je neusahljiv vir, iz katerega poteka za kristijana življenje milosti. Treba samo, da znamo zajemati iz tega studenca, da se udeležujemo svetih opravil, ne samo pasivno, ampak aktivno. K temu živemu viru milosti mora katehet že otroke voditi. Učiti jih mora ne samo tega, kar jim je nujno potrebno: kako jim je prejemati zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa in kako morajo biti pri sv. maši; ampak navajati jih mora, da se bodo s pridom udeleževali vse liturgije, ki se leto za letom ponavlja v Cerkvi.

a) Katehet uvedi otroke v **cerkveno leto**, da bodo nekoliko umeli svete čase, cerkvene godove in praznike. V početku nove dobe v cerkvenem letu, n. pr. v početku adventa, v početku posta, povej otrokom v lahko umljivi obliki nekaj malega o liturgičnem značaju nove dobe, o lepih krščanskih navadah v tem času. Pred prazniki opozori učence, katerega dogodka se spominja Cerkev ta dan. Razloži jim prazniški e v a n g e l i j. Evangeljsko perikopo porabi lahko tudi, da pojasni malim liturgični značaj nekaterih bolj pomenljivih nedelj (n. pr. prve adventne nedelje, prve postne, tihe, cvetne nedelje). Nikar ne pozabi na posebne liturgične funkcije, ki se ponavljajo vsako leto v določene dni: blagoslov sveč in procesija na Svečnico, pepeljenje na pepelnično sredo, blagoslov oljki na cvetno nedeljo, funkcije velikega tedna (božji grob), procesije križev teden, procesija sv. Rešnjega Telesa dan.

¹ F. J. Knecht, Prakt. Kommentar zur Bibl. Geschichte.²¹ Freiburg i. Br. 1907, Einleitung S. 2—9; Gatterer-Krus, Katechetik u. Methodik, nn. 78—83; A. Kržič, Kratka katehetika.² V Ljubljani 1912, 7.

b) Otroci morajo nekoliko poznati tudi **liturgične kraje in liturgično opravo**. Kjer je mogoče, pelji katehet otroke časih v cerkev in jim pokaži: oltar s prezbiterijem, prostor za verno ljudstvo, krstni kamen, izpovednico, prižnico, tabernakelj, obhajilno mizo, svete podobice, križev pot, svete posode, mašno obleko. Seveda ne moremo otrokom vsega naenpot povedati, ampak polagoma, zdaj nekaj, zdaj nekaj, kakor napreduje njih znanje v katekizmu, ali kakor to zahteva nauk o tem ali onem zakramentu. Če ne moremo iti z otroki v cerkev, si pomagajmo s podobami.

c) Najnavadnejša **liturgična dejanja** morajo otroci lepo pobožno vršiti. Učimo in vadimo jih, kako se naredi znamenje svetega križa (dvojen križ), kako se pri molitvi drže roke, kako se poklekujeta. Najbolje je, če gremo v cerkev, in tam pred tabernakljem naj otroci praktično vse poskusijo. Opozorimo na navadne napake pri prekriževanju in poklekovanju. Povejmo pa otrokom tudi, z a k a j poklekujemo, kaj p o m e n i znamenje svetega križa.

d) Seznanimo otroke z nekaterimi **zakramentali**, ki so najbolj v rabi. Pred vsem povejmo otrokom, kdaj in zakaj se kropimo z blagoslovljeno vodo (kropilnik v cerkvi, doma v sobi); opozorimo jih na svetinjice, molek, škapulir; kaj pomeni vsakdanje zvonjenje zjutraj, opoldne, zvečer, v petek popoldne i. dr.

Pouk v liturgiki v ljudski šoli ne more biti zistematično urejen, razun v najvišjem razredu (v 7. ali 8. razredu), kjer učenci rabijo tudi posebno knjigo za liturgiko. Katehet torej poučuje otroke v liturgiki samo v zvezi s katekizmom ali z zgodbami; kakor nanese prilika, pove zdaj to, zdaj ono stvar. Časih vplete popis svetih obredov kot n a z o r n o s r e d s t v o v razlago katekizma (n. pr. pri nauku o zakramentih). Še večkrat bo otroke pri u p o r a b i opozoril, kakó naj po tem, kar so slišali, ravnajo v tem svetem času (v nedeljo, praznik, postni čas), na svetem kraju (v cerkvi).¹ Marsikaj, zlasti o praznikih in liturgičnih opravilih v določene dni, bo katehet vsprejeto s cerkvenim letom omenil ob koncu kateheze, če tudi stvar ni v zvezi s predmetom tiste ure.

Izvrsten pomoček, ki naj se ga katehet pri pouku v liturgiki poslužuje, je **molitvenik**. Če je mogoče, naj imajo vsi otroci isti molitvenik.² Prineso ga s seboj v šolo, in katehet jim pokaže, k a k ó ga morajo rabiti. Z molitvenikom v roki jim razlaga obrede, glavne dele svete maše; uči jih, kakó

¹ Naš avstr. katekizem na raznih krajih opozarja, katera stvar iz liturgike se dá združiti s katekizmovim naukom. Vso liturgično snov je po katekizmu razdelil Ender, Kurzer Abriss der Katechetik, Freiburg, i. Br. 1912, 6. sq. Ta razdelitev je ponatisnjena v prvi izdaji A. Kržičeve Katehetike, str. 11, 12.

² Pri nas je sedaj sploh v rabi: G. Pečjakov Šolski molitvenik po katekizmu in obrednih knjigah.

naj se pripravljajo na sv. izpoved, sv. obhajilo, kakó se po izpovedi in po obhajilu zahvaljujejo; ko jim govori o praznikih in godovih, jih opozori, katera molitev se moli ta dan itd.

e) V liturgiki govorimo tudi o cerkveni pesmi in **cerkvenem petju**. Pobožna pesem budi v srcih sveta čustva, želje po nebesih. Sv. Avguštin pravi o pesmih sv. Ambrozija, ki jih je slišal v milanski cerkvi: »Koliko sem jokal ob tvojih pesmih in himnah, globoko ganjen, ko so zveneli po cerkvi sladki glasovi. Poslušal sem te glasove, in čista resnica se je razlivala v srce; vsplamtel sem v pobožnosti, in solze so mi tekle, in dobro mi je bilo.«¹

Otroci naj se učé cerkvenih pesmi in naj pojó v cerkvi že zato, da bodo peli tudi pozneje, ko odrastejo. Pojó pa naj svete pesmi tudi v šoli, pri katehezi. Namesto z molitvijo se časih pouk lahko sklene s primerno pesmijo, ki naj v otroških srcih vname ona sveta čustva, ki jih je katehet v njih budil z živo besedo. Pa tudi med poukom naj časih kaj lepega zapoje. To poživi katehezo; pouk je bolj prijeten.

Katehet navadno sam ne more učiti otrok peti. Pospešuje pa cerkveno petje lahko na dvojen način:

a) V Avstriji je izšel poseben ministrski odlok, ki veli glede pouka v petju: »Pri pouku v petju je poleg patrijotičnih in narodnih pesmi gojiti tudi cerkveno petje.«² Katehet naj se torej dogovori z učiteljem petja in z njim določi, katerih cerkvenih pesmi naj bi se otroci učili. Pesmi, ki jih bota odbrala, naj so dvojne vrste: pobožne pesmi v domačem jeziku in nekatere koralne pesmi v latinskem jeziku. V domačem jeziku naj se otroci naučé pred vsem onih pesmi, ki jih ljudstvo v raznih dobah cerkvenega leta najrajši poje pri božji službi. Te pesmi so izvečine zbrane v G. Pečjakovem »Šolskem molitveniku«. Kar pa zadeva latinsko petje, je treba izvesti odlok Pija X., ki pravi o ljudskem petju v cerkvi: »Posebno naj se za to skrbi, da se gregorijansko petje zopet pri ljudstvu vpelje, da bodo verniki iznova pri službi božji vedno bolj dejansko sodelovali, kakor se je to nekdanj godilo.«³ Nekdanj je ljudstvo v cerkvi pelo vse stalne dele pri slovesni sv. maši: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei; pri večernicah je vsa cerkev pela latinske psalme. Po Francoskem in Nemškem je še sedaj v nekaterih krajih navada, da poje ljudstvo latinske večernice. V misijonskih deželah učé misijonarji novospreobrnjene peti koralno mašo in Tantum ergo in Genitori pri blagoslovu.⁴ Pri nas je ljudsko petje v cerkvi skoraj popolnoma utihnilo; zato pa moramo iznova pričeti, in sicer pri otrocih, in jih učiti cer-

¹ Cez. l. 9, c. 6.

² Min. uk. 8. jun. 1883, št. 10.618 (Fr. Heinz, Zbirka zakonov in ukazov. Laibach 1885, 59).

³ Instr. de musica sacra, 22. nov. 1903, n. 3.

⁴ Fr. Kimovec, O ljudskem petju v cerkvi (»Bogoljub« 1913, 409).

kvenih pesmi. Da bi otroci peli latinsko koralno mašo, tega pač ne bomo kmalu dosegli; ni pa nemogoče, da bi naučili otroke koralni *Tantum ergo* in *Genitori*.

β) Katehet, ki ne more sam poučevati otrok v petju, naj jih pogosto v n e m a za cerkveno petje. Prilичno naj jim tudi razloži besedilo svetih pesmi, da bodo otroci nekoliko umeli, kaj pojó; to bi bilo posebno tedaj potrebno, ko bi se otroci res učili tudi kako latinsko koralno pesem, n. pr. *Tantum ergo* in *Genitori*.

2. **Cerkvena zgodovina.** a) Podobno kakor biblične zgodbe uporabljamo pri katehezi cerkveno zgodovino kot didaktično in vzgojno sredstvo. Cerkvena zgodovina nam pripoveduje razvoj božjega kraljestva na zemlji od apostolske dobe naprej do našega časa: tam kjer sv. pismo neha pripovedovati o sv. Cerkvi, se začne nje zgodovina. V cerkveni zgodovini imamo očit dokaz za resničnost krščanstva: ta zgodovina nam kaže, kako so se izpolnile in se še izpolnjujejo velike obljube, ki jih je dal Kristus svoji Cerkvi; zgodovina nas uči, da Duh resnice varuje katoliško Cerkev vsake znote; v življenju svetnikov, ki nam o njih govori zgodovina, vidimo nadnaravno moč božje milosti; boji in viharji, ki so jih sovražniki dvignili proti Cerkvi, pa so nam priča za božje varstvo nad sv. Cerkvijo. V misijonih gledamo apostolsko delo katoliške Cerkve, v redovih idealizem in požrtvovalno ljubezen krščanstva. Katoličan, ki pozna zgodovino svoje sv. Cerkve, se veseli, da je katoličan; zgledi svetnikov ga mičejo in vabijo k posnemanju.

b) Odlomki cerkvene zgodovine, brez kakega zistema, se lahko vpletajo v katehezo v vseh razredih ljudske šole. Ta in oni dogodek, zlasti dejstva iz življenja svetnikov, porabi katehet kot nazorno sredstvo, ko razlaga npravne resnice. Zmađa sv. Cerkve nad zmotami, vidno božje varstvo nad njo, mu služi v dokaz za nje resničnost. Zgledi svetnikov so krepki nagibi, s katerimi vnema otroška srca za krepkost. Druge reči, ki se ne dajo povedati v zvezi s katekizmom, pripoveduj otrokom, ko nanese prilika v raznih dobah cerkvenega leta; n. pr. ko praznujemo (3. maja) najdenje sv. križa, povej zgodbo o sv. Heleni; za praznik Marijinega brezmadežnega spočetja govori o prikazni v Lurdu itd. Dobro je, učence opomniti na njih patrone.

c) Zistematičen pouk v cerkveni zgodovini imajo na osemrazrednicah v 7. ali 8. razredu. Tu učenci dobé posebno knjigo v roke. A tudi pri zistematičnem pouku nikar ne kopicimo imen in letnic, ki učencem stvar samo omrzé. Le pri važnih dogodkih povejmo natančno letnico, in učenci naj si jo zapomnijo; drugače bodimo zadovoljni, če vedó stoletje ali vek, v katerem se je kaj zgodilo. Najbolje je, če označimo posamezne dobe v lepo zaokroženih, živo zarisanih slikah.

Govori ob času vojske.¹

Kuge, lakote in vojske reši nas, o Gospod.

Tako smo molili in molimo v litanijah. Vse to je prišlo na nas zadnje čase. Že od meseca julija lanskega leta divja grozna vojska skoro po vesoljnem svetu. Nepremagljive trdnjave se razdirajo kakor snopje pod morečimi granatami, dragocene ladje se pogrezajo v dno morja po grozečih torpedih, v zraku se bijejo boji in po prostranih poljih se premikajo milijonske armade, se zakopavajo v podzemlske jarke, pustošijo polja in gozdove, razdirajo železnice in brzovave, razstreljujejo najlepše in najčastitljivejše stavbe, mož pada za možem, kri se preliva že toliko časa na grozne načine. Tudi kuga ne prizanaša v podobi kolere, griže ali vročnice, lakota tare dostikrat od prometa odrezane armade, da segajo po sirovih poljskih pridelkih... in kdaj bo še vsega tega konec? Kdaj se začne poleg draginje tudi pomanjkanje živeža? Srce se topi v žalosti in neprijazne slutnje nam prinaša bližnja spomlad. Kako ne bi klicali iz dna svoje potrte duše:

Kuge, lakote in vojske reši nas, o Gospod!

In vendar, ljubi moji poslušalci, in vendar je vojska potrebno zlo. Človeški rod jo je sam poklical na zemljo. Vladarji so samo orodje božjih rok. Ko je naš presvetli cesar 1859 napovedal vojsko Lahom, je rekel: ... »Moja vest je čista... Srce me boli, ker vidim, da bo ta šiba zadela življenje in blago tisočerim mojim podložnikom«... Ko je l. 1866. napovedal vojsko Prusom, je govoril: ... »Mi nismo dali nobenega povoda k vojski... Za vse nesreče... kličem tiste, ki so je krivi, pred sodnji stol zgodovine in večnega, vsemogočnega Boga na odgovor«... In lansko leto je rekel naš presvitli cesar v svojem lepem manifestu: ... »Spletke sovraštva polnega nasprotnika me silijo po dolgih letih miru zagrabiti za meč, da varujem čast Svoje monarhije... V tej resni uri se popolnoma zavedam cele dalekosežnosti Svojege sklepa in Svoje odgovornosti pred Vsemogočnim... Z mirno vestjo nastopam pot, ki mi jo kaže dolžnost.« Predragi! Ali se moremo ustavljati cesarjevim globokovernim besedam, ki kažejo očetovsko srce, pa tudi odločno zavest vladarske dolžnosti? Kateri zvesti državljan bi mu ne podal roke in srca, ko gre za obstanek in čast države? Pravična je vojska v naših očeh in zato nosimo to šibo vdano kakor naš najvišji zemeljski gospod, ki se vojskuje v visoki starosti, da nam pridobi stalni mir. Sv. Avguštin pravi: »Mi ne smemo iskati miru, da bi se mogli vojskovati, ampak vojskujemo

¹ Gl. »Duh. Pastir«, 1915, str. 17.

se, da mir dosežemo.« In naš božji Zveličar, knez miru, je zaklical: »Prišel sem prinest ogenj na zemljo in kaj hočem drugega kakor da se vname?« In vnel se je ogenj, hud ogenj, ki je pripeljal božjega Zveličarja na križ, in vendar je njegov križ vse nase potegnil. G r e h je pribil Odrešenika na križ, greh je rodil sedanjo vojsko, predragi v Gospodu! Krščanstvo se je že obupno bojevalo s framasonstvom, poglavar sv. Cerkve je žalostno klical: »Ni ga moža med narodi, da bi bil z menoj!« Povsod odpor proti Bogu, povsod odpad od krščanstva, mlačnost se je vlačila med katoličani kakor neodpodljiva mora, nenravnost se je razpasla v najširje kroge, zakonski so se branili otrok, samski so živeli kakor zakonski, uživanje je bilo nezumno, pijančevanje, prelamljanje postav je postalo že navadno, razkošnost v obleki je bila neprenesljiva, nezadovoljnost je rasla med vladajočimi in vladanimi, med bogatimi in revnimi. Red, varnost in mir se je le še s težavo ohranil in vzdržal z največjimi žrtvami. Zato smo pač morali vzdihovati s prorokom Danielom: »O Gospod, mi smo odstopili od Tvojih zapovedi . . . nismo več poslušali Tvojih prorokov« . . .

Brez vojska ni bilo nikoli na zemlji. Tudi izvoljeno judovsko ljudstvo se je vojskovalo. Vojskoval se je Abraham, vojskoval se je Jozue, vojskoval se je Juda Makabejec in se celo zvezal s paganskimi Rimljani in Macedonci zoper svoje sovražnike. Zato se tudi v današnji vojski ne smemo čuditi, ako prav marsikaj ne ustreza našemu krščanskemu čutu. Sv. Tomaž Akvinski navaja tri reči, ki so potrebne za pravično vojsko. Pred vsem mora vojsko napovedati postavna oblast. Nadalje mora biti biti pravičen vzrok vojski, to se pravi, da je sovražnik res storil kako krivico. Naposled mora vojskujočega voditi pravi namen: dobro pospeševati in se slabega izogibati. Res, da trdijo nekateri, da je lahko pravica na obeh straneh; vendar uči velika večina modroslovcev, da je pravica le na eni strani, samo da ima upravičen in dostojen razlog. Tako si lahko razlagamo iz cesarjevega manifesta, predragi, na čigavi strani je pravica in zato sprejmimo šibo božjo voljno in vdano iz roke božje in »mislimo dobro in pobožno o vstajenju« kakor Juda Makabejec, ki je premislil, da je tistim, ki v pobožnosti umrjejo, prihranjeno najboljše plačilo.« Popotniki smo na zemlji in pripravljene moramo biti, da nas Gospod sprejme v svoja prebivališča. Juda Makabejec je nabral 8580 kron našega denarja in ga poslal v Jeruzalem, »da se opravi daritev za grehe rajnih«, tako tudi mi ne pozabimo na umrle junake in se jih spominjajmo v molitvah. Potrudimo se, da lajšamo trpljenje vojskujočih vojakov in pridno molimo za tisti »mir, ki ga svet ne more dati«, pač pa Vsemogočni, brez katerega volje ne pade niti las z glave, in ki nam more podeliti vse, kar želimo in prosimo.

Kuge, lakote in vojske reši nas, o Gospod!

Vojska ima dve hčeri: k u g o in l a k o t o. Dozdaj še nismo dosti čutili teh deklic, ki hodita po bojnem polju, a se priklatita naposled tudi v hiše ter žanjeta neusmiljeno, kakor nas uči preteklost. Res, da velikanski napredek ume tudi tema deklicama dati spone na noge, ali popolnoma uničiti ju ne more, da ne pozabi, da je Bog gospodar nad našim življenjem. Ni ga modrijana, ki bi nas mogel potegniti s svojo bistrumnostjo iz negotovosti, v kateri živimo, ni ga vladarja, ki bi samo s svojo vojno močjo pretrgal nit vojske, le Kristus je, ki »vlada včeraj in danes in vekomaj«, ki mu je »Bog dal narode v delež« in sveti oče je njegov namestnik na zemlji. Zato se učimo iz te svetovne vojske, da je le krščanska vera, ki nam jasno pove, odkod — kako — kam in da je le r i m s k i p a p e ž k o t k n e z m i r u, ki nam prinaša pravi mir, kakršnega svet ne more dati. Zategadelj vztrajajmo do konca in molimo, da Bog podeli zmago krščanskemu orožju in da nam kmalu prinese zaželjeni mir. Naš klic bodi torej neprestano:

Kuže, lakote in vojske reši nas, o Gospod! P. Bohinjec.

Spokorimo se!

Doživeli smo vojsko, kakršne še ni videl svet. Za tisoči mrtvih sinov jokajo tisoči očetov in mater; za tisoči mrtvih bratov jokajo tisoči bratov in tisoči sester; za tisoči mrtvih očetov jokajo tisoči in tisoči nedorastlih otrok. Strašna kazen! Strašna zlasti zato, ker je zaslužena v polni meri. Kajti hudobije človeškega rodu so vpile k nebu za maščevanje! In šiba, ki nas tepe, je le rahel opomin nebeškega Očeta, da se spokorimo za svoje grehe in tako ubežimo prihodnji jezi Gospodovi.

Zato stopimo pred božje obličje in premislimo pred njim grehe sveta in svoje grehe, pretehtajmo hudo, ki nas je zadelo in primerjajmo to s hudobijo človeštva, pa bomo videli, da je naš greh neizmerno večji, kakor pa katerakoli kazen, ki nam jo pošlje Bog. Zasovražili bomo svet in greh, kakor nas uči sv. Janez: »Nikar ne ljubite sveta in teža, kar je na svetu. Če kdo ljubi svet, ni Očetove ljubezni v njem; kajti vse, kar je na svetu, je poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja, ki ni od Očeta, temveč iz sveta (I. Jo. 2, 15 sl.).

Abrahamu se je prikazal Gospod in mu obljubil sina Izaka ter ponovil obljubo poslati Odrešenika, v katerem bodo osrečeni vsi rodovi na zemlji. Po veseli obljubi pa reče: »Vpitje iz Sodome in Gomore prihaja vedno večje in njih hudobija je stra-

šno velika. Stopil bom tedaj doli in pogledal, ali je njih dejanje tako hudobno, kakršno je vpitje, ki je prišlo do mene, da vem, ali je tako ali ne« (Gen. 18, 20 sl.).

Ko so se pa bližali mestoma, je rekel Abraham: »Ali boš pokončal pravičnega s krivičnim vred? Ako bi bilo petdeset pravičnih v mestu, bodo tudi ti pokončani?« — In Gospod mu je rekel: »Ako najdem v Sodomi le petdeset pravičnih po mestu, bom prizanesel vsemu kraju zavoljo njih.« Abraham je prosil dalje in prosil naposled: »Ne jezi se, o Gospod, da še enkrat izpregovorim: Kako pa, ko bi se jih v njem deset našlo?« In je odgovoril: »Ne bom jih pokončal zavoljo desetih« (Gen. 18). — Toda ni jih bilo. Zato je padlo goreče žveplo izpod neba ter uničilo mesti z vsemi prebivalci, ki so bili v njih.

Kakor je Gospod obiskal Abrahama, potem pa šel pogledat mesti, katerih pregreha je bila silna, tako obiskuje tudi nas. Od vzhoda do zahoda, od severa do juga — po vsej zemlji je neprenehoma med nami, zdravi naše duše, nas krepi v težavah in bridkostih, naš kliče in vabi k sebi.

Ali kakor so nekdam grehi Sodome vpili k njemu za maščevanje, tako vpijejo isti grehi tudi dandanes, zlasti po velikih mestih, v nebo in kličejo božjo kazen nad človeški rod.

Z grozo v srcu mislimo na ostudne hudobije drugih. Toda poglejmo raje v lastna srca! Naši grehi niso vnebovpijoči, a strašni zato niso nič manj. Neskončno svetemu Bogu je n e č i s t o s t neskončno zoprni greh. Kdo ne bo zavržel obleke, na kateri je zoprni madež, ali ki je celo okužena? Kdo je ne bo uničil? In kaj je madež, kaj ostudna kuža v primeri z nečistim grehom, pa če je tudi samo popolnoma prostovoljna nečista misel! Ali ne bo tudi Bog zavržel omadeževane duše? — Ne! — Opominja nas, opominja nas z udarci, samo zato, da bi ga zaprosili: »Gospod, če hočeš, nas moreš ozdraviti!« Z veliko ljubeznijo se bo približal k vsakemu izmed nas, se takorekoč nagnil k njemu, se ga dotaknil in rekel: »Hočem, bodi zdrav!«

Nečisti greh pa ni najhujši greh današnjega človeštva. Preiščimo natančno vse skrivnosti svojega srca in videli bomo, da zastonj iščemo v njem zadovoljnosti, da živimo ravno nasprotno, kakor nas uči Sv. Duh. »Ako pa imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni. Zakaj, kateri hočejo obogateti, padejo v skušnjavo in v zadrgo hudičevo in v veliko nespametnih in škodljivih želj, ki potope človeka v propast in pogubo. Korenina vsega hudega namreč je l a k o m n o s t; nekateri, ki so po njej hrepeneli, so zašli od vere in se zapletli v velike nadloge.« (I. Tim. 6, 8—10.) O kako je izginila dandanes skromnost izmed nas. Komaj po tihih samostanih jo še poznajo. Med svetom pa drvi vse za bogastvom, za udobnim in lahkim življenjem; vsak išče gladke poti in mehkega počivališča; za vse drugo se le malo menimo. Poželenje oči, pohlep po bogastvu zadržuje mnogo mlačnih vernikov, da ne prihajajo niti ob nedeljah v cerkev.

Povabljeni k pojedini Gospodovi se izgovarjajo: »Kupil sem pristavo in moram iti, da jo pogledam: prosim te, imej me izgovorjenega.« »Kupil sem pet parov volov, grem jih poizkusit: prosim te, imej me izgovorjenega.« »Oženil sem se in zato ne morem priti« (Luk. 14, 18—20). — Ali se je treba še čuditi in povpraševati, zakaj nam Bog pošilja kazni? On, ki je dal najvišjo zapoved: »Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse svoje misli, iz vse svoje moči!« (Mat. 12, 30.) On naj nas ne bi kaznoval, ko je v naših dušah zmanjkalo prostora za ljubezen božjo, ko smo pozabili na Boga in se popolnoma posvetili minljivim stvarim?

»Ne skrbite za svoje življenje, kaj boste jedli in ne za svoje telo, s čim se boste oblačili!« (Mat. 6, 25) nam kliče Kristus; mi ga ne poslušamo. Nasprotno: S skrbjo, kakršno imajo neverniki, skrbimo predvsem za časne dobrine. Ne bojimo se niti najnižkotnejših sredstev, samo da si pridobimo peščico minljivega prahu. Z zvijačo, z goljufijo, z lažmi, celo s krivo prisego, z neusmiljenostjo in trdosrčnostjo iščemo, kaj bomo jedli in pili, s čim se bomo oblačili. Za vse svoje hudobije pa se zmenimo kaj malo in jih kratko opravičimo: »Živeti je treba!« Zato je bilo treba vojske, da stre naše samoljubje, da prežene mlačne oblake mehkužnosti, podobno kakor prežene mrzli sever gorkotne, nezdrave južne oblake, da se zjasni nebo in zasije vse poživljajoče solnce. Spoznajmo torej glasni klic neba in očistimo svoja srca. Očistimo jih za vedno in ne dovolimo več grehu vstopa vanje!

Grdi so nečisti grehi in Bogu zelo zoprni! Madež lakomnosti sovražijo ljudje najbolj! A vendar — sta to človeška greha, huda, a ne najhujša. Kakor gre sejavec po razoranih brazdah in seje vanje svoje žito, tako stopa hudobni duh preko novodobnega človeštva in seje v srca, razorana vsled nizkih strasti in neurejenih nagonov, svoje seme, ki je greh n a p u h a. — Živel je v preteklem stoletju mož z imenom Nietzsche, ki se je imenoval modrega. Spisal je mnogo bogokletnih del in poudarjal v njih, da mora nastopiti doba nadčloveka, doba, ko se človek ne bo zmenil za nobeno postavo več. Zdi se nam, kot da bi slišali klice: »Bogu hočem biti enak! Več hočem biti kakor Bog!« Kaj je storil Gospod s prvima človekoma, ko sta se pregrešila z grehom napuha, ker sta prelomila božjo zapoved? Pahnil ju je iz raja! V današnjem času pa je toliko napuha! Ali ne bo kaznoval neskončno Pravični tudi nas?

Takozvani prostožidarji so si izvolili za svoj vzor satana samega. »Ne bomo služili!« je njihovo glavno pravilo. Dvigujejo se in rujejo zoper vsako postavo. Ni jim mar Bog, ne Cerkev, ne država! Vse hočejo razdreti in uničiti. Prav s povzdignjeno pestjo proti Bogu nalažajo greh na greh!

To je pač višek človeškega napuha. Med nami pa se javlja ta satanski greh na druge načine. Ali ne gine med nami bolj in

bolj prava krščanska ljubezen, ki bi se morala kazati zlasti s pokorščino nasproti Bogu in predstojnikom? Z grozo opazamo, kako beži zadovoljnost iz mest, iz vasi, iz družin. Mnogim je prepri in kletev — vsakdanja molitev. To dela v nas napuh. In Sv. Duh pravi o tem grehu: »Kdor se ga drži, bo s kletvijo napolnjen in poslednjič ga bo Bog podrl« (Sir. 10, 15). Ali ne obsojajo te besede morda tudi nas? Ali ni morda tudi naše srce že zastrupljeno z napuhom, ki je začetek vsakega greha? — Kako smo pokorni Bogu? Kako izpolnjujemo njegove zapovedi? Kako smo pokorni Cerkvi? Kako izpolnjujemo njene zapovedi? Kako smo pokorni staršem, predstojnikom, svetnim oblastem? Premislimo vse to!

Kako strašni, kako veliki so naši grehi! In ni ga pripomočka zoper nje, razen: Delajte pokoro! Bog noče smrti grešnikov, ampak da se spokori in živi! Preiščimo vse skrivnosti svojega srca, premislimo svoje besede, preglejmo svoja dejanja! Potem pa pokleknimo pred Gospoda in priznajmo: Naši grehi, naši grehi, naši neizmerno veliki grehi! In Bog nam bo rekel: Pojdite v miru, vaši grehi so vam odpuščeni! Pojdite in ne grešite več!

Spominjajmo se pri vseh svojih dejanjih besede božje: »Svet mine in njegovo poželenje; kdor pa vrši božjo voljo, ostane vekomaj!« (1. Jo. 2, 17.)

J. S.

Prvi greh.¹

Vsa njena lepota je izginila od
hčerke sionske. Žal. Jer. 1, 6.

Brat moj, sestra moja, odpriva knjigo tvojega življenja. Poglej, kako lepi so prvi listi: čisti in beli kakor najlepši listi bele lilije. Kako krasni so naslednji! Popisani so s prvimi tvojimi molitvami, jecljajočimi še, a polnimi velike, lepe vere, privrelimi iz angelsko nedolžnega srca. Ko si sklepal in dvigal poln goreče ljubezni do Boga in obenem poln otroškega svetega strahu pred neskončnim Bogom svoje drobne rokce proti nebesom, je pisal tvoj angel varih te molitve z zlatimi črkami na liste knjige tvojega življenja. Ko bi ne bilo teh zlatih strani, o, morda bi tudi tebe več ne bilo! Strla in zdrobila bi te že bila jeza pravičnosti božje: tvoje telo bi že gnilo v grobu, duša bi jokala in vpila v peklenstem brezdnju svoj strašni, večni: »Izgubljena, pogubljena!« A ko te je tehtal večkrat Bog na tehtnici svoje pravičnosti in si bil spoznan za prelahkega, glej, tedaj je pokleknil tvoj najboljši prijatelj, tvoj angel varih, pred mogočnega svojega, pred užaljenega tvojega Gospoda, je odprl knjigo tvojega življenja baš na teh lepih straneh in je prosil: »Gospod, zaradi teh zlatih strani, zaradi nedolžnih molitev njegove mladosti mu prizanesi!« In Gospod Bog je prizanesel, je še čakal.

A potem, glej, pridejo strani, popisane s površnimi črkami, z vihravimi vrstami. Komaj se bere. Kaj je to? Ali je angel dremal, ko je pisal? Ne, a dremal si ti ob svojih dobrih delih! Zaspan si bil pri molitvi, vihrav pri službi božji, len v prejemanju sv. zakramentov, površen v izvrševanju četrte božje zapovedi, v pokorščini do staršev in predstojnikov.

In potem, o žalost, pride stran, vsa črna, vsa umazana. Prva črna stran v knjigi življenja — tvoj prvi smrtni greh!

O prijatelj, o sestra, saj se spominjaš še onega usodnega dne? Kdaj je bilo? Morda že v najnežnejši mladosti, v šolskih letih? Morda kdaj proti dvajsetim, v dvajsetih — v času, ko svet najbolj nastavlja svoje zanjke, ko hudi duh najpridneje hodi okoli duše, ji laže in laže in ji kaže greh v najlepših, najsladkejših barvah, on, »lažnik od začetka?« Kadarkoli je bilo, veruj, bil je najnesrečnejši dan, najžalostnejša noč tvojega dosedanjega življenja. Le eden je lahko še nesrečnejši: dan tvoje smrti, če umreš v smrtnem grehu.

¹ Govor je primeren za štirideseterno pobožnost v čast svetemu Rešnjemu Telesu pustne dni, ko mora vsaj ena pridiga vabiti k pokori, za postne pridige in druge podobne prilike. (Op. uredn.)

O, kako je tisti trenutek tako neusmiljeno umazal knjigo tvoježa življenja! Kdo še mara za knjigo, katere ena stran je kar najgnusneje omadeževana!

O duša, od Boga Očeta v ljubezni ustvarjena, od Boga Sina, sladkega, v veke hvaljenega našega Gospoda Jezusa Kristusa, z vročo, presveto krvjo odrešena, od Sv. Duha pri svetem krstu, pri sveti birmi napolnjena, za nebesa posvečena — glej, s svojim prvim smrtnim grehom si se odpovedala Bogu! Iztrgala si iz sebe podobo in kraljevi pečat Boga Očeta, izbrisala si s sebe odrešilno kri Gospoda Jezusa Kristusa, prepodila si iz sebe, pehnila od sebe sladko ljubezen Sv. Duha in si se predala hudemu duhu. Do tedaj prijateljica angelov, veselje nebes, si postala s prvim smrtnim grehom njih žalost, a veselje pekla in obenem v zasmeh in zasramovanje hudim duhovom. Do tedaj hčerka Boga Očeta, sestra Boga Sina, nevesta Sv. Duha — od tedaj dekla satanova. Poprej čudežno lepa kraljica — v tistem hipu nizka sužnja, v verige greha vkovana. Res, vsa njena lepota je izginila od hčerke sionske (Jer. Žal. 1, 6)! Vsa — v enem trenutku!

O žalost! Dvojna žalost! Zakaj tudi vsa ona lepota, ki si si jo bila sama pridobila, je bila izgubljena v istem hipu: vsa tvoja dobra dela! Koliko si morda poprej molila, se postila, miloščino delila, drugim dobro svetovala, k dobremu napeljevala, žalostne tolažila, potrebnim pomagala, sv. zakramente prejemala — a v hipu je vse to za večnost izgubljeno! Vsa ta krasna dela so zdaj kakor biseri, vrženi v blato. In tudi dobra dela, ki jih storiš, dokler živiš v smrtnem grehu, so izgubljena za večnost. Koristijo ti pač toliko, da se te Bog poprej usmili, ti rajši pomaga s svojo milostjo, da se spet dvigneš, da spet oživiš. A če izmoliš dan na dan še toliko rožnih vencev, si še pri tolikih sv. mašah, razdaš ubogim vse svoje premoženje, ostaneš pa v smrtnem grehu in v njem umreš, je tvoj delež — pogubljenje!

A kaj boš storila, uboga duša, ki si bila tako nesrečna, da si se umazala z madežem smrtnega greha — in prvemu so sledili morda še drugi, več in več, dolga vrsta? Kaj boš storila? Ali naj obupaš? Tako nepopisno težko ti je pri srcu. Z bolestjo se spominjaš one tihe, sladke sreče, ki si jo uživala, ko si se še solnčila v toploti milosti božje. Spominjaš se, kako veselo si poklekala tedaj pred križ, pred oltar, s kako iskrenim zaupanjem in s kako otroško vdanostjo si molila: »Oče naš, ki si v nebesih...« »Češčena Marija, milosti polna...« Saj ti je izpričevalo srce, da si otrok božji, da je Oče v nebesih tudi tvoj dobri, ljubeči oče, da je Marija tvoja prebлага, vedno zate skrbeča mati, milosti polna tudi zate. A s prvim smrtnim grehom je to minulo. S tistim grehom si zapustila najboljšega očeta, si se odpovedala najdobrotljivejši, najmilejši materi. In zdaj si — sirota!

Kaj boš storila, o uboga sirota? Obupala? Ne! Glej, kaj je obupal — in je pogubljen za vse veke. Obupal je Juda škariot — in je pogubljen za vse veke.

Samo obupati nikar, uboga, plašna, trpeča duša! Res si sirota si, a le začasno. Zakaj glej, tvoj oče še živi. In tvoj oče čaka nate. Se li ne boš kar najhitreje vrnila k njemu? Ko pa si srečna le pri njem, le v njegovi solnčni hiši, le pod njegovim mogočnim varstvom! A morda se bojiš? Morda misliš, da si ga žalila prehudo in ne najdeš več usmiljenja pred njegovim obličjem? Pogum, o duša! Glej, pri očetu je tudi mati! In ta mati je tako mila, tako ljubezniva. Dan na dan prosi pri očetu zate. Zakaj tako zapuščen, ubog otrok, blodeč po tujini, v siromaštvu in v trpljenju, se ji posebno smili.

Glej, vrni se k očetu po dobri spovedi! Če nisi ostal sv. Alojzij, postani spokorni Avguštin! Če nisi ohranila najdražjega zaklada, nedolžnosti in čistosti svetih devic, sledi spokornici Magdalen!

»A vendar — popraviti vsega ne morem! Takšen ne bom nikoli več, kakršen sem bil pred prvim smrtnim grehom. Tako nedolžna in čista, kakor sem bila pred padcem, ne morem več postati.«

To je res! To je žalostno prokletstvo greha! V knjigi življenja je madež, žal! A ko Bog odpusti pri sv. spovedi, je ta list iz knjige iztrgan, iztrgani vsi oni, ki so bili ognusen s smrtnimi grehi. Res, taka knjiga ni več tako krasna, kakor je bila nekdanj; ni več nedotaknjena. A vsaj onega ostudnega madeža ni več v njej. To je čudoviti učinek dobre sv. spovedi.

Ali veš, kakšna da se mi zdiš, o duša, omadeževana po smrtnem grehu? Kakor sveti ogenj Izraelcev, v blatu skrit! Poslušaj! Ko je babilonski kralj Nabuhodonozor v letu 588 oblegal Jeruzalem, in so Judje videli, da bo mesto zavzeto in razdejano, so duhovniki vzeli sveti ogenj, ki je neprestano gorel na oltarju, odkar ga je bil zažgal sam Gospod Bog za Mozesovih časov, in so ga skrili na povelje preroka Jeremije v dolini ob Jeruzalemu v globokem vodnjaku, ki je bil ravno suh. Ko je preteklo veliko let, je Bog hotel, da je poslal leta 444 perzijski kralj Artakserks svojega točaja, Juda Nehemijo, na Judovsko, da zopet pozida sveto mesto. Ta pošlje duhovnike iskat oni skriti sveti ogenj. A kaj najdejo v vodnjaku? Samo lužo, samo blato. A Nehemija da tudi to položiti na oltar. In glej! »Ko se je to zgodilo, in je prišel čas, da je solnce posvetilo, ki je bilo poprej za oblakom, se je vžgal velik ogenj, tako da so se vsi čudili« (II. Mak. 1, 19—22).

Glej svojo podobo, o duša, v smrtnem grehu! Ali ni tudi tebe vžgal sam Bog? A po grehu si iz svetega, čistega ognja postala — blato! Toda poglej, ko posije izza oblakov solnce milosti božje, te spet oživi, te spet vžge, da visoko proti nebu zaplantiš v čistem, svetem plamenu. Le v nižini, v globočini

hudobij ne smeš nikdar ostati. V hišo Gospodovo moraš priti in moraš pustiti, da te duhovnik pri sv. spovedi z vsemi tvojimi mislimi in željami položi na oltar, Gospodu v prijeten dar. »In vsi se bodo čudili« — čudili tvoji izpremembi, čudili tvoji novi lepoti, toploti tvoje spokorne gorečnosti.

»A moja prejšnja dobra dela?« Glej, to je prevelika milost božja, to je naša radost, naša sreča: Ta ostanejo vpisana v knjigo življenja! Vpisana z onimi zlatimi pismenkami! Res, dokler je knjiga omadeževana s smrtnim grehom, Bog ne mara in ne more z dobrotnim očesom gledati teh strani. A ko so iztrgani umazani listi, se ozira na druge Bog z visokega svojega prestola spet z onim prijaznim pogledom, s katerim se je oziral, dokler mu ni zagnusil knjige prvi veliki madež.

Kakor z biseri je z našimi dobrimi deli, storjenimi, dokler smo bili v milosti božji. Biser pade po nesreči lahko v blato, pogrezne se morda globoko v blato. A biser ostane, v blato se ne izpremeni. To je sreča. Prej ali slej ga morda spet izvlečejo iz blata, in svetil se bo kakor nekaj.

O duša, ali si slišala kdaj pravljico o zakleti kraljčini? Bila je krasna devica, da nikjer take. In njen grad — sama krasota! Na dvorišču vedno šumljajoči vodometi, katerih vitke visoke rože so se v mavričnih barvah lesketale ob solčni luči. Na vrtu polno vedno presladko dehtečih cvetk. V vejah dreves v obširnem vrtu so čudežno krasne ptičke žgolele najlepše pesmi. A hudoben čarovnik začara iz zavisti in srdu čudežno kraljčino v smrtno spanje. In glej, gorje! V istem hipu se pogrezne v smrtno spanje ves grad. V hipu utihnejo na dvorišču vodometi. V hipu izgube cvetke na vrtu svoj vonj, umro, okamene. V hipu utihnejo vse pevke v vejah in se pogreznejo v mrtvaško spanje.

A pride blaž kraljevič in zbudi začarano kraljčino. In v istem hipu oživi ves grad. Vodometi spet zažubore. Zacveto in zadehte na vrtu cvetlice. Z najslajšimi glasovi zapoje v vejah drobne zlatoperne pevke.

Glej, duša, ta začarana kraljčina si ti v smrtnem grehu! En smrten greh te pogrezne v smrtno spanje in pahne s teboj v smrtno spanje vsa tvoja dobra dela. Vsa so mrtva za večnost in za kraljestvo božje kakor ti sama. A ko te spovednik obudi s čudodelno besedo »Absolvo te — odvežem te tvojih grehov« v novo življenje milosti, ožive v hipu s teboj tudi vsa dobra dela, storjena pred nesrečno uro smrtnega greha.

Tudi iz sv. pisma bi ti mogel pokazati — dasi v prenesenem, duhovnem pomenu — sliko tvojega razdejanja v smrtnem grehu in čudo, ki se zgodi, ko čudotvorna beseda spovednikova pokliče v življenje spet tebe in vse tvoje prejšnje zasluženje.

Roka Gospodova je povedla v zamaknjenju preroka Ecehiela na širno polje. Tu je videl polno človeških kosti, ki so bile že povsem izsušene. In Gospod je rekel preroku: »Sin

človekov, misliš li, da bodo te kosti oživele?» In mu je odgovoril prerok: »Gospod Bog, ti veš.« Rekel mu je Gospod: »Prerokuj čez te kosti in reci jim: Suhe kosti, poslušajte Gospodovo besedo! To govori Gospod tem kostem: 'Glejte, pošljem duha v vas in oživele bodete.' In Ecehiel je prerokoval, kakor mu je bil Gospod ukazal. Kō je prerokoval, je nastal šum, in glej, gibanje! In kosti so šle h kostem, sleherna k svojemu sklepu. In glej, žile in meso so šle na nje, in koža se je razpela čez nje počez; duha pa še niso imele. Nato mu je rekel Gospod: 'Prerokuj duhu, prerokuj, sin človekov, in govori duhu: 'Od štirih vetrov pridi duh in dihni v te pobite, da ožive.' In prerokoval je, kakor mu je bilo zapovedano. In duh je šel vanje, in so oživele in stopile na svoje noge« (Eceh. 37, 1—10).

Glej, tako mrliško polje, polno mrličev, polno že izsušenih kosti nekdanjih krepko živečih dobrih del, je duša v smrtnem grehu. A že tvoj kes povzroči v tem kraljestvu smrti nekako nenavadno gibanje, prva znamenja življenja . . . »in nastal je šum, in glej, gibanje!« A ko poreče vsemogočni Gospod svojemu služabniku spovedniku: »Prerokuj sin človekov: Odvežem te tvojih grehov...« glej, pa pride v hipu duh nadnaravnega, nebeškega življenja v te in v vsa tvoja začasno mrtva dela. Vsa ožive, vsa stopijo v nekdanji moči na svoje noge.

Vse, tvoja duša, svet in nebesa ožive zate ob tej čudotvorni besedi! Oživi zate trpljenje Kristusovo in vsa neskončna vrednost tega krvavordečega, za nas presladkega trpljenja. Oživi vse neprecenljivo zasluženje Marijino. Oživi zasluženje svetnikov, ki so storili in trpeli mnogo več nego so zase rabili Sveta Cerkev, delivka milosti, deli to drugim dušam, njihovim bratom in sestram, tudi tebi, če si v milosti božji. In ti sama spet oživiš, da moreš veselo delati in skrbeti sama zase... Zato moli duhovnik, ko te je odvezal: »Trpljenje Gospoda našega Jezusa Kristusa, zasluženje preblazene Device Marije in vseh svetnikov, karkoli dobrega storiš in hudega voljno pretrpiš, naj ti služi v odpuščenje grehov, v pomnožitev milosti in v večno življenje. Amen.«

M. K.

Praznik očiščevanja bl. Device Marije. (Svečnica.)

Kristus — luč sveta.

Po vsem svetu se danes po katoliških cerkvah blagoslavljajo sveče in nosijo potem prižgane v procesijah. Goreča sveča, luč pomeni Kristusa, ki je »luč sveta«, kakor se Jezus sam imenuje, ali, »luč v razsvetljenje narodov«, kakor ga imenuje starček Simeon.

Vsled izvirnega greha je človeštvo padalo vedno globlje in globlje v zmote in grehe, pozabilo je skoro na to, da je od Boga in da mora zopet k Bogu nazaj, zablodilo je ponekod tako daleč, da je mislilo, da z grehom časti Boga. Število malikov je tako narastlo, da jim svet že več ni mogel dajati imen in zato ni čuda, da se je na drugi strani širilo popolno brezverstvo, zaničevanje vsakega boža in zasmeh vsakega poštenega življenja. Paganski svet že ni več vedel, kaj je poštenje in kaj resnica. Ko je stal Kristus pred Pilatom in mu govoril, da je prišel na ta svet pričat resnico, mu je Pilat nekako zaničljivo posegel v besedo, rekoč: »Kaj je resnica?« Sempatja se je dvignil kak pagan, modrijan nad svojimi sovrstniki, da je jasneje spoznal Boga in njegovo voljo, toda ni se mogel v svojem življenju dvigniti nad svoj čas iz paganskih grehov in vraž, ker mu je manjkalo milosti božje. Oboje: resnico in milost je v zadostni meri za človeštvo prinesel na svet šele Kristus, zato se On po pravici imenuje »Luč sveta«, ki ga razsvetljuje z resnico in milostjo.

Sv. pismo se začne s temi besedami: »V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo, zemlja pa je bila pusta in prazna in tema je bila nad brezdnom. In Bog je rekel: »Bodi svetloba! In bila je svetloba.« (I. Moz. 1, 1—2.) Takrat se je rodila luč in razsvetlila svetovje, ki je bilo dotakrat zavito v neprodarno temo.

Na zemlji je pred Kristusom vladala neka druga tema, tema nevere, negotovosti, verskih blodenj in greha. Daleč je bilo zašlo iz raja izgnano človeštvo; molilo je solnce, luno, zvezde, živali, kamenite in lesene bogove, delo človeških rok; zablodilo je bilo tako daleč, da je častilo svoje bogove ponekod z najgršimi grehi in celo s človeškimi žrtvami. Templji in gaji, posvečeni paganskim malikom, so bili kraji, kjer so se vršili ostudni plesi, nesramne veselice, kraji, kjer se je grešilo — bogovom na čast.

Tam v Kanaanski deželi so pagani častili malika Moloha, ki je imel človeško podobo in bikovo glavo in razprostrte roke. Tega malika so razbelili in potem polagali na njegove razbeljene roke nedolžne otročiče, ki so jih tako njemu darovali. In ko so prišli Izraelci tja, so pagani tudi nje zapeljali, da so darovali temu maliku svoje sinove in svoje hčere, kakor nam pripoveduje sv. pismo (III. Moz. 18, 21, Ps. 105, 38). Predragi, ali si morete predstavljati ta strašni trenutek, ko so stale množice pred malikovim kipom, pa je njegov služabnik iztrgal materi dete iz rok in ga vrgel v naročaj razbeljenega malika? Godba je morda prevpila bolesten materin klic in otrokov krik — ljudstvo pa je klečalo pred takim malikom. Res, zemlja pa je bila pusta in prazna in tema je vladala na njej. Mračnost nevednosti, tema nevere in puščoba greha se je razprostirala na zemlji. Narodi so sicer še vedeli, da mora biti nad svetom neko višje bitje, Bog, in nekateri so še ohranili nekaj prvotnega razodetja iz raja, toda strast, združena z nevednostjo, jih je pripeljala tako daleč. Le judovsko ljudstvo je bilo ohranilo resnico o pravem Bogu, toda pred Kristusom je bila tudi v ta narod tema nevere že silno prodrta.

In v to temo je zasvetila prava luč — Jezus Kruistus, ki ga imenuje v današnjem evangeliju Simeon »luč v razsvetljenje nevernikov.« Bodi luč, je govoril Bog ob ustvarjenju sveta in bila je luč; Kristus je prišel na svet in razsvetlil narode z lučjo prave vere. »Ljudstvo, katero je v temi sedelo, je videlo veliko luč, in sedečim v deželi smrtne sence je luč prisvetila,« pravi sv. pismo (Mat. 4, 16). In ta luč je Kristus, o katerem govori sv. Janez, da je prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na tã svet. Kakor prihaja solnce od vzhoda in prežene nočno temo, tako je pregnal Kristus s svojim naukom temo nevere in razsvetlil narode z resnico, da so spoznali temoega Boža, njegovo voljo, njegove zapovedi; vsak sedaj ve, kaj Bog ljubi in kaj sovraži. Negotovost in nejasnost je izginila is src tam, kamor je zasvetila Luč od vzhoda — Jezus Kristus.

Toda kaj pravi sv. Janez: Luč v temi sveti, tema je pa ni sprejela. Hudobni svet ni hotel in tudi danes noče sprejeti resnice, ki jo je prinesel Kristus na zemljo. Ljudje so bolj ljubili temo nevere in greha in so zato pribili Kristusa na križ. Zveličar je poslal in še pošilja apostole, učence, škofo, mašnike prižigat luč prave vere in jim naroča: »Pojdite in učite vse narode,« svet pa namesto da bi sprejel resnico, mori njene oznanjevalce in jih sovraži. Predragi moji, ali ni to čudno, proti Molohovim duhovnom, ki so trgali otroke materam in jih metali v malikovo žrelo, se svet ni dvigal, ni jih sovražil, ni jih obrekoval, oznanjevalcem evangelija pa napoveduje najhujši boj od Kristusa do danes. Kje je temu vzrok? Svet bolj ljubi temo kot luč, svet rajši sprejme laž kot resnico. Paganski duhovniki se niso borili proti človeškim strastem, ne

proti laži, ne proti nečistosti, ne proti tatvini... zato jih svet ni sovražil. Apostoli in njih nasledniki so pa oznanjevalci pokore, zatajevanja, pravice in sodbe, ne pa hlapci ljudskih strasti in zato se vedno glasi oni stari klic: Na križ z njim!

Tudi tebi, predragi moj, je Kristus prižgal luč resnice in prave vere pri sv. krstu. V znamenje, da je Kristus tebi luč, ki naj bi ti svetila v življenju; v spomin, da bi ti vedno hodil za to lučjo prave vere, so prižgali svečo in ti jo dali v roke pri sv. krstu. Ali hodiš za to lučjo? Ali izpolnjuješ zapovedi? Ali imaš tudi kakega Moloha, ki mu daruješ svoje poštenje, čistost ali celo vero? Tudi danes je mnogo takih malikov, ki požirajo zlasti našo mladino. V njihovih žrelih se uničuje čistost, devišstvo. To so slabe tovarišije, znanja, gostilne itd. in naši starši popolnoma mirno gledajo, kako ti maliki ugonablajo njihove otroke in morijo duše njihovih sinov in njihovih hčera.

Vsi smo bili krščeni z istim krstom, vsi smo prejeli luč sv. vere, vsakemu so pri sv. krstu držali luč, ali pa tudi vsi spoštujemo to luč? Marsikateri se hvali: saj sem tudi jaz kristjan, saj imam tudi jaz vero, pa ne hodi v nedeljo v cerkev, niti enkrat na leto ne k sv. zakrametom, ne pozna petka, se vedno norčuje iz verskih resnic, rad posluša protiversko govorenje itd. Kdož ne posluša Cerkve, naj ti bo kakor nevernik, pravi Kristus; vera brez del vere je prazna, pravi apostol. Tak kristjan ljubi bolj temo kakor luč, bolj laž kakor resnico sv. vere, bolj Moloha kakor Kristusa.

Kristus ti je prižgal luč sv. vere, da gori v tvoji duši, glej, da ti ne ugasne. Luč je treba gojiti, svetilki je treba olja, ker sicer začne brleti in nazadnje ugasne. Tvoji luči svete vere je tudi treba prilivati olja in to olje je milost božja. Brez milosti božje ne bo gorela, ne bo živela tvoja vera. Kristus ti bo sicer svetil, pa ti ga ne boš sprejel, ti boš celo sovražil luč njegove resnice, ako ti ne bo Bog podelil milosti. Satani poznajo resnico pa škripljejo z zobmi in se ne morejo izpreobrniti, ker so zapravili milost božjo; farizeji so dobro poznali resnico Kristusovega nauka, pa je niso sprejeli, ker so se ustavljali milosti; Iškarijot, apostol, je padel, ker je zlorabljal milost božjo. Kristjan, ki zametuje milost, ki jo zlorablja, ki ne skrbi, da si jo poveča, je v nevarnosti, da gre za temi. Milost božjo in tako stanovitnost v pravi veri pa si lahko izprosiš v molitvi in pomnožiš pri sv. zakramentih; zato ti je treba več molitve, pogostejšega prejemanja sv. zakramentov. Luč, kateri primanjkuje olja, začne brleti in ne daje prijetnega duha, to je podoba kristjana, ki zanemarja molitev in pozabi na sv. zakramente, tak razširja okrog sebe smrad greha.

Ko se začne daniti, ko se na obzorju prikaže solčna zarja, takrat se oglasi veselo petje ptičev po gozdovih in travnikih; vse je veselo solca, luči, le nočne ptice in podzemeljske živali

s strahom beže in se poskrijejo po svojih luknjah, ker ne marajo luči. To je slika sveta. Otroci božji, otroci dneva, otroci prave vere in lepega življenja se radujejo, ko slišijo resnico, ko vidijo oznanjevalca resnice, otroci teme pa mračno gledajo pred se, mrmrajo kakor nočne živali v duplih, če slišijo resnico, ki jih bode v oči in peče njih vest in s kletvino obrnejo obraz na drugo stran ceste, če srečajo osebo, ki s prižnice svari in opominja.

Kadar umre kristjan, pa mu duhovnik ob grobu in prijatelji, znanci in sorodniki, kadar se spomnijo nanj, žele: večna luč naj mu sveti! Predragi, skrbite, da vam bo v življenju svetila luč svete vere, da boste vedno hodili za to lučjo in jo ljubili in potem vam bo tudi svetila večna luč — Kristus. Amen.

M. Škerbec.

Druga predpepelnična nedelja.

Sv. poslednje olje.

Drugo je rastlo in storilo stoteren sad. Luk. 8, 8.

Kar je seme v roki evangelskega sejalca, to smo ljudje v rokah svojega Boga. Sejalec meče svoja zrna v zemljo, da obrode stoteren sad; Bog nas tudi postavi na zemljo, da storimo stoteren sad večnega zveličanja. Celo naše slabotno telo je od Boga ustvarjeno, da enkrat z dušo vred uživa večno srečo v nebesih. Preden se pa more to zgoditi, mora se telo seveda, kakor evangelsko seme, preje v zemljo položiti in razkrojiti; potem bode šele na dan vstajenja obrodilo sad in se združilo z dušo.

Da bi pa naš Zveličar konec telesnega življenja zaval proval proti vsem nevarnostim, je postavil zakrament svetega poslednjega olja. Razložiti vam hočem danes, predragi v Kristusu: 1. njegovo ustanovitev, 2. njegov obred in bistvo in 3. njegove učinke ali milosti.

Sv. poslednje olje je zakrament, v katerem bolnik po maziljenju s sv. oljem in po mašnikovi molitvi prejme milost božjo v dušno zveličanje in večkrat tudi v telesno zdravje.

Imenuje se poslednje olje zato, ker je med vsemi maziljenji, kar jih kristjanu deli sv. Cerkev, navadno zadnje. Mazilijo nas pri sv. krstu, pri sv. birmi, pri mašniškem posvečenju in slednjič tudi, če smo nevarno bolni. Zato so ta zakrament v starejših časih imenovali »maziljenje bolnikov«.

Sv. poslednje olje je pravi zakrament, katerega je Kristus sam postavil. Kakor gotovo pa je to, tako negotov je čas, kdaj ga je postavil. Ker je sv. poslednje olje po besedah sv. očetov »izpopolnitev pokore«, je verjetno, da je Gospod ta

zakrament postavil hkrati z zakramentom sv. pokore šele po svojem vstajenju. Pa naj ga je postavil kedarkoli, gotovo je, da ga je s v. J a k o b vernikom priporočal, rekoč: »Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po cerkvene mašnike in naj molijo nad njim in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem.« (Jak. 5. 14.) S temi besedami, predragi v Kristusu, je tudi bistvo tega sv. zakramenta označeno.

»Če je kdo bolan med vami,« pravi apostol. Bolni torej naj ta zakrament prejmo. Vojak, ki gre v boj, se gotovo poda v smrtno nevarnost, toda on ni opravičen sprejeti sv. poslednjega olja, ker je pri vsej smrtni nevarnosti vendar zdrav. Bolan, in sicer na smrt bolan mora biti kristjan, da more prejeti ta zakrament. In če je tako bolan, naj pošlje po cerkvene mašnike, ki naj molijo nad njim in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem.

Pa kaj moli mašnik in kako mazili? Stopivši v hišo, kjer je bolnik, jej duhovnik želi mir, poškropi sobo in bolnika z blagoslovljeno vodo ter slednjega, ako je potrebno in mogoče, izpove in obhaja. Potem moli 129. spokorni psalm Davidov in za njim kratke litanije svetnikov, v katere vplete ime bolnikovega in župnijskega patrona, če ga že ni v njih. Po očitni izpovedi in dani splošni odvezi trikrat bolnika v zraku p o k r i ž a in položivši na njegovo glavo roko moleč prosi, naj po priprošnji vseh nebeščanov vsa moč hudobnega duha v njem preneha. Nato začne maziliti. Olje, s katerim mazili, je pravo oljčno olje, katero škof posveti vsako leto na veliki četrtek pri slovesni maši kmalu po povzdigovanju in katero se imenuje »olje bolnikov«. Mazili pa v o b l i k i k r i ž a v s a č u t i l a bolnikova, in sicer oči, ušesa, nos, usta, roke in noge, vsak ud posebej in pri tem moli: »Po tem sv. maziljenju in po svojem najmilejšem usmiljenju naj ti odpusti Gospod, kakoli si grešil z vidom, sluhom . . .« itd. T o m a z i l j e n j e i n t a m o l i t e v s t a b i s t v o s v. poslednjega olja, sta vidno znamenje onega notranjega maziljenja milosti, katero Sv. Duh učini v tistem trenutku; vse, kar se preje ali kasneje opravlja, so le pobožne prošnje in spremljajoči sv. obredi.

Posebno ginljive so molitve, katere mašnik opravi po p o d e l i t v i s v. zakramenta in v katerih prosi Boga, da bi podelil bolniku dušno in telesno zdravje in da bi ga varoval vsega hudega. S križem v roki naredi nad bolnikom večkrat znamenje sv. križa, deleč mu blagoslov. Slednjič položi še enkrat desnico na bolnikovo glavo in moli, da bi ga troedini Bog pokrepčal na duši in telesu in ga v dobrem utrdil. — S tem je vse opravljeno. Pripomnim še, da se sv. poslednje olje more bolniku v ravno tisti bolezni in v ravno tisti smrtni nevarnosti le enkrat veljavno podeliti in da je le tak bolnik s p o s o b e n t a zakrament prejeti, ki se je v svojem življenju k r a j ž e p a m e t i zavedal.

Zdaj premislimo, predragi, pa še učinke ali milosti sv. poslednjega olja!

Sv. apostol Jakob jih tako-le opisuje: »Verna molitev bo otela bolnika in Gospod mu bo polajšal in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni.« (Jak. 5. 15.) Ali poznate, predragi, trojni učinek sv. poslednjega olja?

»Verna molitev bo otela bolnika.« Česa? Telesne nesreče. To je prvi učinek. V vseh molitvah, katere moli mašnik povodom delitve zakramenta, prosi Boga za telesni blagor, za zdravje bolnika. To je tista verna molitev, ki bo otela bolnika. Kajti Gospod ni postavil sv. poslednjega olja samo za blagor duše, ampak tudi za korist telesa, da bi dal zdravilom, če njim naravna moč ne zadošča, nadnaravno moč. Kako nespametna je torej tista misel, ki meni, da mora bolnik umreti, če je prejel ta zakrament! Ali ne nasprotuje ta misel preizkušeni istini? Kaj ne, predragi, koliko jih je med vami, ki ste prejeli sv. poslednje olje in ste zdaj čvrsti in zdravi, dočim bi bili morda že pokopani, če bi vas ne bila ohranila čudodelna moč tega zakramenta!

Pa že vem, kako mi skušate ugovarjati! Pravite, če je Kristus ta zakrament postavil tudi v dosego telesnega zdravja in če verna molitev otme bolnika, zakaj jih vendar toliko umre, ki ta zakrament prejmo? Priznam, da večina bolnikov umre v kljub prejemu sv. poslednjega olja. Toda vprašam: Zakaj pa? Odgovorim: Deloma vsled slabe priprave na njegov sprejem, deloma pa vsled tega, ker po božjem sklepu človek enkrat vendarle mora umreti. Toda če bolnik prvega učinka, namreč telesnega zdravja, ne bo vsakokrat dosegel, bo pa zakrament imel vsled verne molitve drugi učinek, da bo namreč Gospod bolniku polajšal in sicer v dušnem oziru.

O Bog, kakšne bolečine in skrbi mučijo umirajočega! Telesna bolezen — kako lahko ga zapelje v nepotrpežljivost! Dušne bolesti, nastale iz poznega kesanja, — kako lahko ga privedejo v nezaupnost! Kdo bo bolniku to stanje polajšal? Sv. poslednje olje. V tem zakramentu mu bo Bog dal nepremagljivo potrpežljivost in neomahljivo zaupanje v njegovo neskončno usmiljenost. Izkušnja to potrjuje, predragi. Koliko bolnikov se pred boleznijo ni ničesar bolj balo, kot smrti; na smrtni postelji so bili pa mirni in srčni. Odkod ta mir, ta srčnost? Od vrednega sprejema sv. poslednjega olja.

In, predragi v Kristusu, kaj naj še le rečem, če pomislim, kako močno zatira zakrament sv. poslednjega olja izkušnja ve, ki umirajočega skrajno nadlegujejo! Nikoli si hudobni duh bolj ne prizadeva, človeka pogubiti, kakor ravno na smrtni postelji. Zdaj mu živo predočuje obilico grehov, da bi ga tako zapeljal v obup; zdaj zopet v njem vzbuja krivo zaupanje na dobra dela, da bi ga tako pahnil v napuh. Predragi, ali ne bo

kristjan tem hudim izkušnjavam podlegel? Ne. Zakrament sve-tega poslednjega olja mu daje zadostno moč, zoper nje se stano-vitno bojevati in jih zmagonosno premagati.

Slednjič pravi apostol: »Ako je (bolnik) v grehah, mu bodo o d p u š č e n i.« To je tretji učinek zakramenta sv. posled-njega olja, odpuščenje grehov. Pa k a t e r i grehi mu bodo odpušeni?

Vsi grehi, ki jih storimo, so ali odpustljivi ali smrtni. Od-pustljivih grehov storimo skoraj neštevilno. Da se nam ti pri zakramentu sv. poslednjega olja odpuste, ni dvoma. Toda apo-stol gotovo ni mislil na odpustljive grehe, ko pravi: »Ako je bolnik v grehah«; kajti to mu je bilo pač dobro znano, da ima vsak človek dovolj odpustljivih grehov. Rabeč besedico »ako« je torej mislil na s m r t n e g r e h e, kajti le ti so, katere more bolnik imeti ali ne. Tudi sv. C e r k e v je tega mnenja, zakaj, ko duhovnik mazili, mu veli nad bolnikom moliti: Po tem svetem maziljenju . . . naj ti Bog odpusti, k a r k o l i si se pregrešil, torej ne samo odpustljivo, ampak tudi smrtno. Če ima torej bolnik na smrtni postelji grehe, katerih ni imel za smrtno, ali če ima smrtno grehe, katerih se vsled pozabljivosti ni nikdar izpovedal, ali če ima smrtno grehe, katerih se ni več v stanu izpovedati, so mu vsi ti pri sv. poslednjem olju odpuščeni. Da, celo še n e k a j č a s n i h k a z n i za že izpovedane in odpuščene grehe se mu odpusti. Kajti zato je ta zakrament postavljen, da nadomesti, kar je bilo pomanjkljivega pri zakramentu sv. pokore in da vse zadržke našega zveličanja odstrani. In to je tretji učinek sv. poslednjega olja, iz katerega izprevidite preveliko korist, da, potrebo sprejema tega sv. zakramenta.

S tem sem vam, predragi, povedal o sv. poslednjem olju vse, kar sem se bil namenil. Kaj mi še preostaja? Nič drugega, nego vas opomniti, da imejte visoko spoštovanje do tega zakra-menta in da se vredno na njegov sprejem pripravite z živo vero, trdnim zaupanjem v Boga, vdanostjo v božjo voljo in resničnim kesom, kadar bo vas zadela vrsta, da ga boste morali sprejeti. Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. Čik.

Tretja predpepelnična nedelja.

O ljubezni.

(Osnova govora.)

»Ko bi človeške in angelske jezike
govoril, ljubezni pa bi ne imel, bi bil
kakor bučec bron ali zvonec zvonec.«

I. Kor. 13, 1.

V današnjem berilu nas vabi veliki apostol k ljubezni. V ta namen nam stavi pred oči:

I. Njeno dragocenost: »Ko bi človeške in angelske jezike govoril,« bi vendar brez ljubezni nič ne bil.

II. Veliko škodo, ki jo trpi tisti, ki ljubezni nima: »Bi bil kakor bučec bron ali zvonec zvonec.«

I. Veliko dragocenost ljubezni lahko spoznamo iz treh njenih lastnosti:

1. Ker jo ima edino Bog v polni meri in jo moremo le od Boga dobiti: »Ljubezen božja je izlita v naša srca po Sv. Duhu« (Rim. 5, 5).

2. Ker imamo ž njo vse dobro: »Poglej, kolika dobrota je ljubezen,« pravi sv. Avguštin, »komur ona manjka, temu manjka vse, kdor jo ima, ta ima ž njo vse.«

3. Če mi ljubimo, tudi nas Bog ljubi.

II. Veliko škodo, ki jo trpi tisti, ki nima ljubezni, lahko spoznamo:

1. Ker duša, ki nima ljubezni, je ločena od Boga in mrtva. »Kdor ne ljubi, ostane v smrti.« (I. Jan. 3, 14.)

2. Ker je brez ljubezni vsako delo brez koristi in zastonj. »In ko bi razdal ubogim v živež vse svoje premoženje, in ko bi svoje telo dal, tako da bi gorel, ljubezni pa bi ne imel, mi nič ne pomaga.« (I. Kor. 13, 3.) D. Thom. Aqu. Serm. Dom. — A. T.

Postni govori.

Prvi cikelus.

Ἄγνωστον θεῶν — Ignoto Deo — Neznanemu Bogu.

I.

Predgovor.

Ko je prišel sv. Pavel v Atene, so ga nasprotniki prijeli in peljali v Areopag, t. j. tja, kjer je bila najvišja sodnija. Rekli so mu: »Povej, kakšen je ta novi nauk, ki ga oznanuješ? Nekaj novega namreč govoriš našim ušesom; hočemo torej zvedeti, kaj hoče to biti.« Pavel pa je stoje v sredi Areopaga rekel: »Možje, Atenci, vidim, da ste vi v vsem nekako preverni. Ko sem namreč okrog hodil in ogledoval vaše podobe bogov, sem našel tudi oltar, na katerem je bilo zapisano: Neznanemu Bogu. Kar tedaj častite, dasi vam je neznano, to vam jaz oznanjam. Bog, kateri je ustvaril svet in vse, kar je v njem, on, ki je Gospod nebes in zemlje, ne prebiva v templjih z rokami storjenih in ne streže se mu s človeškimi rokami, kakor da bi česar potreboval, ker sam daje vsem življenje, dih in vse. In je ustvaril iz enega (Adama) vse človeški rod, da prebiva po vsi zemlji in je odločil odmenjene čase in meje njih prebivanja, da bi iskali Boga, ako bi ga morda obtipali ali našli, dasi ni daleč od nobenega izmed nas; zakaj v njem živimo, se gibljemo in smo.« (Dej. ap. 17, 19.)

Tako je govoril sv. Pavel v Atenah pred neverniki. Začel jim je potem govoriti o pravem Bogu, o Jezusu Kristusu, ki jim je bil neznan. Prav tako je v marsikaterem kraju na svetu še dandanes. Pravega Boga in Zveličarja Jezusa Kristusa ne poznajo in ga nočejo poznati. Pa tudi med kristjani jih je dandanes mnogo, ki pravega Boga ne poznajo in ga nočejo poznati. Bili so sicer krščeni, a so vero izgubili. Takih je dandanes prav mnogo v »izobraženih« krogih. Takim bi jaz v tem postnem času rad govoril. Vabim jih, naj pridejo poslušat besedo božjo, s katero jim hočem oznanjevati neznanega Boga, Boga, na katerega so v svojem življenju pozabili. Morda ga zopet najdejo, spoznajo in obtipljejo, saj ni daleč od nobenega izmed nas, zakaj v njem živimo, se gibljemo in smo.

Nobena reč ni za človeka tako potrebna, ko spoznati Boga in se zvesto ravnati po volji božji, po božjih zapovedih. Kaj pomaga človeku, ako si ves svet pridobi, ako pa svojo dušo izgubi in pogubi. Kristus je povedal to-le priliko: Nekega bogatega človeka polje je obilno sadu rodilo. Mislil je sam pri sebi: Kaj bom storil, ker nimam, kamor bi svoje pridelke spravil?

In je rekel: To bom storil: Podrl bom svoje žitnice in večje naredil in vanje bom spravil vse, kar mi je zrastle in svoje blago. In porečem svoji duši: Duša! Veliko blaga imaš spravljenega za prav veliko let; počivaj, jej, pij in bodi dobre volje. Bog pa mu je rekel: Neumnež! To noč bodo tvojo dušo terjali od tebe; kar si spravil, čigavo bo?

Ta prilika, ki jo je Kristus povedal, velja za marsikoga tudi dandanes. Za vse mogoče skrbijo dandanes ljudje, delajo velikanske načrte in se trudijo od zore do mraka, a pozabljajo na to, kar je najbolj potrebno. Imamo železnice, ki v kratkem času prepeljejo človeka okolu cele zemlje, imamo velikansko brodogradnjo, ki plove po morju, imamo letalne stroje, ki obvladujejo zračne višine, imamo predore, ki vežejo eno deželo z drugo, imamo strašno orožje za vojsko, z eno besedo: imamo vsega, a nimamo tega, kar je najbolj potrebno, t. j. žive vere v Boga in skrbi za zveličanje duše. Vsemogočni Bog gleda z višine na to naše vrvenje in ubivanje ter govori nad modernim svetom besede: Marta, Marta, veliko se trudiš, a eno je potrebno.

Izgovarjajo se nekateri: Mi moramo delati, da živimo. Prav je, da delate, a delati morate tako, da boste vekomaj živeli! Sv. očetje nam kličejo: Kaj pomažati živi, ako nam ni dano vekomaj živeti? (Sv. Avgustin: Tractat. 45 in Joan.)

Današnji vek se baha z visoko kulturo ali omiko in z visokim napredkom. Če pa to omiko in ta napredek bolj od blizu pogledamo, vidimo, da je od znotraj gniloba in smrad. Ta omika ni zdrava, ker ne sloni na sv. veri, ta napredek nima stalnosti, ker je brez Boga. Naši olikanci se sramujejo sv. vere, ne izpolnjujejo božjih in cerkvenih zapovedi, ne hodijo več k sv. izpovedi in k sv. obhajilu, češ, mi smo previsoki za take reči, se posmehujejo verskim resnicam. Zato pa jim smemo po vsej pravici zaklicati besede Kristusove: »Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci, ker ste enaki pobeljenim grobom, kateri se od zunaj ljudem lepi zde, od znotraj pa so polni mrtvaških kosti in vsake gnusobe.«

Taki prevzetni modrijani brez vere in Boga so bili tudi ob času sv. Pavla. O njih piše sv. Pavel v pismu do Korinčanov: »Pisano je: Pokončal bom modrost modrih in razumnost razumnih bom zavrgel. Kje je modri? Kje pismouk? Kje preiskovalec tega sveta? Ali ni Bog storil, da je neumna modrost tega sveta? Ker ni svet v božji modrosti spoznal Boga po modrosti, je dopadlo Bogu po neumnosti evangelija zveličati verujoče. Judje namreč znamenj hočejo, Grki pa modrosti iščejo. Mi pa oznanujemo Kristusa križanega, ki je judom pohujšanje, narodom pa nespamet, poklicanim judom pa in Grkom Kristusa božja moč in božja modrost.« (I. Kor. 1.)

To prevzetno modrost tega sveta, ki noče Boga poznati, bom jaz v svojih govorih pobijal. Učil vas bom tiste modrosti, ki je svet noče poznati: Da je en Bog, da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, in da nas je Jezus Kristus na križu s svojo smrtjo odrešil. Te resnice je tudi sv. Pavel označeval med nevernimi Korinčani. Sam pravi tako-le: »Ko sem prišel k vam, bratje, nisem prišel z visokostjo govorjenja ali modrosti (človeške), ko sem vam oznanjeval pričevanje Kristusovo. Mislil sem namreč, da mi ne gre kaj drugega vedeti med vami, kakor Jezusa Kristusa in njega Križanega.« (1. Kor. 2.) Ne pričakujte torej od mene visokosti govorjenja ali človeške modrosti, ampak le modrost Kristusa Križanega.

Namen postnih govorov je vsaditi v srca vernikov besedo božjo, katera more zveličati njih duše. Pred vsem se mora vernikom globoko zasaditi resnica o bivanju vsemogočnega Boga, katerega se moramo bati, ako hočemo biti resnično modri, ker strah božji je začetek modrosti. Odtod dandanes toliko pregreh, toliko hudobij, toliko umorov in ropov, toliko surovosti in divjaštva, ker svet noče poznati Boga. Namen postnih govorov je zasaditi besedo božjo tako globoko v srce, da bo v srcu ostala in sad obrodila. Zato vam kličem s sv. apostolom Jakobom: »V krotkosti ohranite vsajeno besedo, katera more zveličati vaše duše. Bodite pa delavci besede in ne samo poslušalci, s čimer bi sami sebe zapeljevali. Zakaj ako je kdo poslušalec besede, ne pa delavec, tak je podoben človeku, kateri ogleduje obraz svojega rojstva v ogledalu; ogleda se namreč in gre, in brž pozabi, kakšen je bil. Kdor pa prav pregleda popolno postavo prostosti in v njej ostane in ni pozabljen poslušalec, ampak delavec, on bo srečen v svojem dejanju.« (Jak. 1, 21.)

Ni pa dovolj, da človek sprejme v svoje srce besedo božjo in da začne po njej živeti. Kaj rado se pripeti, da kasneje od besede božje odpade, da zataji sv. vero in zopet pozabi Boga in Jezusa Kristusa. Pomislimo le na sv. Petra! Rekel je Kristusu: »Akoravno bi mi bilo s teboj umreti, te ne bom zatajil.« (Mat. 26, 35.) In vendar ga je kmalu potem zatajil. Tako se tudi nam lahko pripeti. Da se to ne zgodi, moramo vsak dan goreče moliti in prositi, naj nas Gospod v sv. veri ohrani zveste in trdne. Tudi ni dovolj, da poslušamo besedo božjo v postnem času, poslušati jo moramo tudi med letom ob nedeljah in praznikih, da se dobro prime, skali, požene in sad obrodí.

Sv. Cerkev bere prvo postno nedeljo iz drugega lista svetega Pavla do Korinčanov te-le besede: »Glejte, zdaj je prijetni čas, glejte, zdaj je dan zveličanja!« (2. Kor. 6.) Zdaj je čas resnega premišljevanja, srčnega kesanja in trdnih sklepov. Ako pogledamo v bližnjo preteklost, t. j. v predpust, vidimo, da je bilo v

njem druga leta, ko nas ni vojska opominjala k resnobi, mnogo veselje, mnogo smeha, pitja, petja in mnogo preveč tudi greha. Pepelnična sredo je naredila vsako leto vsemu temu ropotanju in razbijanju konec. Marsikateri si je na pepelnično sredo podpiral težko glavo. Prihajali so mu spomini o grehah, ki jih je storil v predpustnem času. Sedaj nima od tega nič drugega kot bolno glavo in bolno srce.

Na pepelnično sredo spoznavamo boljše besede kralja Salamona: »Nečimernost čez nečimernost in vse je nečimernost.« (Pridigar 1. 1.) Kakor meni, tako je tudi vam zaznamoval duhovnik na pepelnico čelo z besedami: »Spomni se, o človek, da si prah in da se boš v prah premenil.« Te besede so marsikaterega pretresle in presunile, da je morda v srcu jokal in bridko obžaloval vse pregrehe, s katerimi je razžalil neskončno dobrotljivega Boga.

Preljubi! Kratko je naše življenje in kratko vse veselje v njem. Vse naglo mine. Le eno ostane in bo ostalo vekomaj, namreč naša dobra dela. Le naša dobra dela bodo ostala in nas bodo spremljala pred sodnji stol. Zato moramo skrbeti, da si z dobrimi deli zagotovimo večno življenje. Najprimernejši čas za začetek novega življenja je postni čas. »Zdaj je prijetni čas, zdaj je dan zveličanja!«

Ko bi vprašali koga, ki je dosegel 70. leto: Prijatelj, povej, ali se ti zdi življenje dolgo? Kaj bi nam odgovoril? Rekel bi: Ah, zdi se mi, kakor da sem bil še včeraj mlad! In ko bi isto vprašali starčka, ki je dosegel 90. leto, odgovoril bi nam prav tako. Dnevi tečejo naglo ko železnica. Vse veselje, vse uživanja tega sveta je kratko.

Kakor se mi zdaj razveseljujemo, tako so se razveseljevali naši predniki. Kaj imajo od vsega tega? Le pojdimo na njih grobove in zakličimo jim: Kako sodite sedaj o svetu, kako sodite o razveseljevanju in uživanju: Glas prihaja iz grobov: Nečimernost čez nečimernost in vse je nečimernost! Ne hodite po naših potih, ker kratko je veselje, a dolga je kazen.

Pojdimo na grobove kraljev in cesarjev, bogatih knezov in grofov! Ti grobovi nam jasno in glasno govorijo, da je kratko naše življenje in da je kratko in sleparsko vse veselje v njem. Koliko dobrega, koliko veselja preživijo navadno taki ljudje, toda, kakor bi trenil, mine čas in objame jih ozka jamica, kakor najubožnejšega trpina.

Vsi ti grobovi nam kličejo, da vstanimo iz blata tega sveta in da začnimo novo življenje. »Zdaj je prijeten čas, zdaj je dan zveličanja!« Začnimo dobro delati, ker le dobra dela bodo vekomaj ostala!

Delo je čast za vsakega človeka. Toliko človek velja, kolikor dobrega stori. Stara resnica je: »Kdor ne dela, naj tudi ne je!« (II. Tes. 3, 10.) Delo dela ljudi že na tem svetu srečne

in zadovoljne, delo dela ljudi tudi premožne. Ne lahko življenje, ne postopanje, ampak delo budi naše veselje od zore do mraka vsak dan, kakor pravi naš pesnik:

Ni praznik, predragi mi, naše življenje,
življenje naj bode ti delaven dan!

— — — — —
Ne plaši se znoja, ne straši se boja,
saj moško dejanje krepuje moža,
a pokoj mu zdrave moči pokonča,
dejanje ti ljubi, a boj se pokoja!
Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!
Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
a delo in trud ti nebo blagoslovi!

Dobra dela nas bodo zagovarjala pred sodajim stolom. Vse drugo nas bo takrat zapustilo. Takrat bomo znali ceniti vrednost dobrih del. Vsi prijatelji, ki smo jih imeli v življenju, nas bodo ob smrtni uri zapustili, le dobra dela pojdejo z nami. Tri prijatelje je imel neki človek, pravi stara povest, dva je srčno ljubil, za tretjega pa je le malo maral. Prigodilo se je pa, da so tega človeka po krivem zatožili in klicali pred sodnji stol. Zato reče prijateljem: »Kateri izmed vas gre z menoj zagovarjat me pred sodnika?« Prvi, katerega je najbolj ljubil, se je začel izgovarjati tako-le: »Jaz ne morem, ker imam mnogo drugih opravkov.« Drugi prijatelj gre sicer ž njim, pa samo do vrat. Od tam se vrne domov, ker se zboji sodnika. Tretji prijatelj pa, na katerega se je najmanj zanašal, je šel ž njim pred sodnika in pričal, da je nedolžen.

Kdo so ti trije prijatelji? Prvi prijatelj je denar in p o s v e t n o b o g a s t v o. Na tega se človek najbolj zanaša, toda ta nas najprej zapusti. Drugi prijatelj so sorodniki, znanci ali častivci. Ti nas sicer spremijo, pa samo do groba. Od tam gredo domov in se potem malo več menijo za nas. Tretji prijatelj so naša dobra dela, za katera smo sicer malo marali v življenju, a so najboljši prijatelj, ker nas spremljajo pred božji prestol in nas tam zagovarjajo.

Predragi! Čas je kratek in nujno potrebno je, da izpremenimo svoje življenje ter si zagotovimo z dobrimi deli večno zveličanje. »Zdaj je prijetni čas, zdaj je dan zveličanja!«

Kdor hoče izpremeniti svoje življenje, mora predvsem spoznati Boga in Zveličarja Jezusa Kristusa. Izpremeniti in poboljšati svoje življenje se pravi, začeti novo življenje po božji volji, po božjih in cerkvenih zapovedih. Kako pa naj živimo po božjih zapovedih, ako jih ne poznamo in kako naj poznamo božje zapovedi, ako ne poznamo Boga? Kako pa naj poznamo Boga in Zveličarja Jezusa Kristusa, ako ne hodimo poslušat božje besede?

Pridite tedaj vsi, ki ste v dvomih glede sv. vere, ali ki ste jo izgubili, pridite vsi, katere je moderni čas okužil, da se spet poživite po božji besedi, ki vam jo hočem oznanjevati. »Zdaj je prijetni čas, zdaj je dan zveličanja!« Oznanjevati vam hočem neznanega Boga, kateri je ustvaril svet in vse, kar je v njem, ki je Gospod nebes in zemlje, ki daje vsem življenje in dih, ki je ustvaril iz enega (Adama) ves človeški rod, da prebiva po vsi zemlji in je odločil odmenjene čase in meje njih prebivanja, da bi ga iskali, ako bi ga morda obtipali ali našli, dasi ni daleč od nobenega izmed nas, zakaj v njem živimo, se gibljemo in smo. Amen.

Dr. Egidij.

II.

O »neznanem« Bogu.

V njem živimo, se gibljemo in smo.
Dej. ap. 17, 28.

Obljubil sem, da vam hočem danes govoriti o »neznanem« Bogu. Pravzaprav ni resnično, da je komu, in bodi tudi največji brezverec, ta Bog neznan. Tudi najbolj zaigrzeni brezverci ga poznajo, čeprav bi ga radi v svoji prevzetnosti z besedami utajili. Njih vest jim pravi, da je Bog, saj v njem živimo, se gibljemo in smo, kakor pravi sv. Pavel. Poznal sem že mnogo brezvercev, toda v resnih trenutkih se jim ni ljubilo tajiti Boga. Mogoče pa je, da nam pridejo dvomi o bivanju božjem. Ti dvomi so človeški in dokler bo človeški rod hodil po zemlji, ga bodo ti dvomi vedno nadlegovali. Le tisti, ki gledajo Boga v nebesih, od obličja do obličja, nimajo dvomov. Ko bi bila resnica o bivanju božjem tako jasna, da bi sploh ne bil mogoč noben dvom, bi ne bila več verska resnica, ampak nujen, očividni nauk znanosti, kakor dvakrat dve je štiri. Takega očividnega in nujnega spoznavanja v verskih resnicah ni v tej solzni dolini. Kljub temu pa so dokazi za bivanje božje in za resničnost krščanske vere tako jasni in prepričevalni, tako gotovi in silni, da je nespameten vsakdo, kdor ne veruje. Ti dokazi nalaščajo sveto dolžnost, da uklonimo svoj razum sveti veri in da začnemo živeti po verskih resnicah.

Znano je, kako brezversko je živel n. pr. francoski pisatelj Voltair. Celó življenje je tajil Boga, smešil in napadal sveto Cerkev in njene služabnike-duhovnike. V resnem trenutku na smrtni postelji pa je vendarle poželel imeti katoliškega duhovnika pri sebi in sprejeti sv. zakramente. Njegovi prijatelji niso sicer tega dovolili, a vidi se iz tega jasno, da njegovo bogotajstvo ni bilo odkritosrčno. Tudi največji bogotajec ne more popolnoma zadušiti glasu svoje vesti, ki kliče, da je Bog in da bomo vsi enkrat prišli pred njegov sodnji prestol.

Oglejmo si torej nekoliko bolj natančno dokaze za bivanje vsemogočnega Boga in za resničnost svete krščanske vere.

1. Prvi dokaz, ki ga podaja tudi sv. Tomaž Akvinski, izvajamo iz gibanja teles. Nobena reč se namreč ne more ob svoji moči čutno gibati. Kar se čutno giblje, se giblje ob tuji moči. Kakor ne more mrzla voda postati ob svoji moči gorka, prav tako se ne more nobeno telo samo ob svoji moči zagibati. Ker pa vidimo na svetu s svojimi očmi, da se gibljejo telesa, n. pr. zemlja, luna, solnce, zvezde itd., vprašati se moramo, kdo jih je zagibal in kdo jih giblje vedno v določni smeri? Odgovor, da se gibljejo drugo ob drugem, ni zadosten, ker razum zahteva, da mora biti prvo bitje, ki vsa telesa giblje, ki se pa samo čutno ne giblje. Ako odvzamemo iz vrste gibajočih se bitij prvo, ustavi se gibanje cele vrste, ker se vsa gibljejo po prvem. Ko bi tistega prvega bitja ne bilo, ne bi sploh bilo nobenega gibanja. To prvo, čutno negibljivo bitje imenujemo Boga.

Ta dokaz je tako jasen, da ga razume celo preprost človek. Kdor gleda gibanje solnca, lune, zvezd, zemlje itd., mora priti do prepričanja, da biva Bog, ki je vse to zagibal, in mora poklekniti in reči: »O Bog, ki vse giblješ in daješ vsem stvarjem rast in življenje, hvalim, molim te in se klanjam v vsej ponižnosti tvoji neizpremenljivi vsemogočnosti!«

Drugi dokaz, ki ga navajajo katoliški učenjaki in ki je sličen prvemu, je ta-le: Nobena reč se ne zgodi brez vzroka. Vsaka reč, vsak pojav ima svoj vzrok. Misli si kateregakoli človeka! Ta človek je moral imeti starše. Njegovi starši so tudi morali imeti starše itd. Priti moramo do prvih staršev. Prav tako je z živalmi in rastlinami. Priti moramo do prvih živali in do prvih rastlin. To velja tudi za vsak pojav in za vsako gibanje. Priti moramo do prvega zagibanja. Ako bi prvega ne bilo, bi ne bilo sploh nobenega. Vpraša se, kje je prvi vzrok? Ta prvi vzrok je Bog!

Tudi ta dokaz je tako jasen, da ga razume vsak preprosti človek in celo otrok. Vsakdo poprašuje po prvem vzroku, ker bi si drugače nobenega pojava in nobenega gibanja razložiti ne mogli.

Tretji dokaz nam podaja red, lepota in umetnost v naravi. Pomislimo na človeka! Človeško telo kaže toliko umetnosti, da ni mogoče tajiti Boga-Stvarnika. Že samo oko človeško ali uho je tako umetno ustvarjeno, da človeški razum še do danes ni vseh umetnosti odkril. Vsaka živa stvar v naravi, vsaka rastlina vpije, da biva nad nami vsemogočni Stvarnik, ki je neskončno moder. Prav tako vpijejo zemlja, solnce, luna in zvezde in vse stvari, da je Bog in da je

nespameten, kdor bi hotel Boga utajiti. Tako-le beremo v 8. psalmu: »Gospod, kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji... Ko gledam tvoje nebo, delo tvojih prstov, luno in zvezde, ki si jih ustvaril!« V psalmu 18, pa beremo: »Nebesa pripovedujejo božjo slavo in dela njegovih rok oznanjuje trdina neba. Dan pripoveduje dnevno in noč daje noči na znanje. Ni ga jezika in ne besedi, da bi se njih glas ne slišal: Po vsi zemlji se njih glas razlega in njih besede do konca sveta.«

Boga-Stvarnika ni mogoče torej utajiti, ker ga vse stvari na ves glas oznanjujejo.

Neki učenjak je prišel pred leti v arabsko puščavo. Tam je našel staro palačo z lepimi slikami. Kaj bi bili rekli temu učenjaku, ko bi bil začel o tej palači tako-le govoriti: Ta palača se je pred tisoč leti sama sezidala in slike so se same napravile? Rekli bi mu, da je nespameten. Prav tako nespametni so ti, ki vidijo v naravi velike umetnosti, a trdijo, da se je vse samo storilo brez vsemogočnega Stvarnika nebes in zemlje. — Kdor bi našel uro, pa bi rekel, da se je sama naredila in ustrojila, bi mu vsakdo lahko rekel, da je brez uma. Tako smemo reči tudi vsakemu, ki taji Boga. Svet je lepo urejen, kakor ura. Vse se lepo vrti in redno giblje, kakor kolesca pri uri, in priča, da je nad nami vsemogočni in neskončno modri Bog.

N a j v e č j i d o k a z, da biva Bog, nam je dal naš Gospod Jezus Kristus. Njegova dela, njegovi čudeži in njegovi nauki pričajo, da je pravi Bog. Zato se je po pravici skliceval na svoja dela in na svoje čudeže, rekoč: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom!« (Jan. 10, 38.)

Že prvi čudež, ki ga je storil Jezus Kristus, je tako velik, da so vsi, ki so ga videli, strmeli. Ukazal je pri ženitnini v Kani galilejski napolniti šest vrčev vode. Ko so napolnili do vrha, reče: »Zajmite zdaj in nesite starejšini!« Nesejo, in bilo je najboljše vino.

Vpraša se, kdo more kaj takega storiti? Nihče razen Boga! Jezus je bil tedaj pravi Bog in resnično je, kar je rekel: »Ako mojim besedam ne verujete, verujte mojim delom!«

Ko je bil Jezus v Kafarnavmu in je v neki hiši učil, nabrala se je okolu njega obilna množica ljudi, da ni mogel radi gneče nobeden do njega. Kar prinesejo štirje možje na postelji človeka, ki je imel mrtve ude. Ker niso mogli skozi gnečo, nesli so posteljo na streho, ki je bila po navadi jutrovih dežel ploščnata, in so ga spustili skozi streho pred Jezusa. Ko vidi Jezus njih vero, reče mrtvoudnemu: »Zaupaj, sin, tvoji grehi so ti odpuščeni.« Med poslušalci pa so bili tudi farizeji, ki so rekli: »Kdo je ta, da proklinja? Kdo more grehe odpuščati, kakor sam Bog?« Jezus, ki je videl njih misli, jim reče: »Zakaj mislite hudo v svojih srcih? Kaj je laže reči: Grehi so ti odpuščeni ali: Vstani in hodi? Da pa izveste, da ima Sin človekov oblast na zemlji grehe odpuščati, ti rečem: Vstani, vzemi svojo posteljo

in pojdi na svoj dom!« Bolnik precej vstane, vzame posteljo in gre na svoj dom. Vse ljudi pa groza obide.

Vpraša se: Kdo more kaj takega storiti? Le naj pridejo skupaj vsi učenjaki in veljaki celega sveta, pa naj poskusijo to razložiti. Kaj takega ne more nihče drug storiti ko sam Bog. Jezus je v dejanju dokazal, da je pravi Bog.

Prigodilo se je, da je Jezus šel v mesto Najm. Ž njim so šli tudi učenci in še mnogi drugi. Ko se je približal mestnim vratom, glej, mrliča neso. Bil je edini sin svoje matere in ta je bila vdova. Jokaje in vzdihovaje je šla za mrtvim. Ž njo je šlo tudi še veliko ljudi. Ko ugleda Gospod mater, se mu v srcu smili ter reče: »Ne jokaj!« Potem pristopi in se dotakne par v znamenje, da naj nosci obstoje. Nosci se ustavijo. Nato reče Jezus mrliču: »Mladenič, velim ti, vstani!« In mrlič sede in začne govoriti. Jezus ga dá materi. Vse ljudi pa je velik strah obšel.

Naj le pridejo skupaj vsi zdravniki in veljaki in naj poizkusijo mrtvega človeka obuditi. To se jim ne more nikdar posrečiti. Kaj takega more storiti le Bog. Jezus je torej pravi Bog in resnične so njegove besede: »Ako mojim besedam ne verujete, verujte mojim delom!«

Pri ovčji kopeli Betsajdi v Jeruzalemu je ležal na postelji bolnik, ki je bil bolan že 38 let in se ni mogel ganiti. Ko pride Jezus k bolniku, mu reče: »Ali hočeš biti ozdravljen?« Bolnik odgovori: »Gospod, nimam človeka, ki bi me dejal v kopel, kadar se voda skali, in preden jaz tja pridem, že drug pred menoj vanjo stopi.« Tedaj mu reče Jezus: »Vstani, zadeni svojo posteljo in hodi!« Pri tej priči človek ozdravi, zadene svojo posteljo in gre ves vesel hvaleč in poveljučujoč Boga.

Premislimo dobro ta čudež! Osemintrideset let je bil ta človek bolan, da se ni mogel ganiti. Na besedo Jezusovo pa je skočil zdrav pokonci, zadel svojo posteljo in veselo odšel. S tem je Kristus jasno dokazal, da je naš Zveličar in pravi Bog. Vsakdo, ki ima zdrav razum, mora priti do tega spoznanja, ko vidi takšen čudež.

Ko je bil Jezus pri genezareškem jezeru, stopi k njemu eden izmed višjih v shodnici, po imenu Jair. Ta je imel dvanajst let staro hčer, ki je bila na smrt bolna. Jair pade Jezusu k nogam in milo prosi: »Gospod, moja hči umira, pa pridi in položi svojo roko nanjo in bo živela.« Jezus se hitro odpravi in gre ž njim. Po potu pa pridejo k višjemu shodnice in mu rečejo: »Tvoja hči je ravnokar umrla, ne nadleguj torej dalje učenika!« Jair se prestraši. Jezus pa mu reče: »Ne boj se, le veruj in bo živela.« Ko pride Jezus v hišo, najde ondi veliko ljudi, ki so jokali po otroku, in tudi piskače, ki so po šegi tistih krajev žalostne piskali. Jezus jim reče: »Kaj delate hrup in jočete? Deklica ni mrtva, ampak le spi!« Tedaj so se mu posmehovali, ker so dobro vedeli, da je umrla. Jezus veli vsem

ljudem iti iz hiše in gre s starši in s svojimi tremi učenci v hram, kjer je deklica ležala. Potem stopi k mrliču, ga prime za roko in reče: »Deklica, vstani!« Deklica mahoma vstane in hodi. Ta sloves je šel po celi deželi. (Mark. 5, 22.)

Tako je naš Gospod in Zveličar ne le z besedami, ampak z dejanji, ki jih nobeden človek izvršiti ne more, neovrgljivo dokazal, da je pravi vsemogočni Bog.

Ko je Jezus učil v samotnem kraju, zbrala se je okolu njegga množica 5000 ljudi (Mat. 14). Apostoli so pristopili k njemu in mu rekli: »Izpusti ljudstvo v bližnje trge in vasi, da si kupijo kaj jesti.« Jezus pa jim reče: »Ni jim treba od tod hoditi! Koliko kruhov imate?« Apostol Andrej odgovori: »Mladenič je tukaj, ki ima pet ječmenovih kruhov in dve ribi, ali kaj je to med toliko ljudi?« Potem reče Jezus: »Recite ljudem, naj sedejo!« In množica za množico se je vsedla. Tedaj vzame Jezus pet kruhov in dve ribi, jih blagoslovi in ukaže razdeliti med ljudstvo. Vsi so jedli in se nasitili. Potem reče Jezus: »Zdaj poberte kosce, da konca ne vzamejo.« Pobrali so ostanke in bilo jih je dvanajst polnih košev.

S tem čudežem je Kristus dokazal, da je on tisti, ki nas preživlja in ohranjuje, ki nam daje dobre letine in ki množi žito na njivi. Ako on le reče, pride blagoslov na naša polja in vinograde. On le migne oblakom in brž dobimo pohlevnega dežja, ki vse prenovi in poživljuje.

Ko je bil Lazar (Jan. 11), brat Marije in Marte, bolan, pridejo k njemu poslanci, ki mu sporočijo: »Gospod, glej, Lazar, ki ga ljubiš, je bolan.« Jezus se odpravi na daljno pot v Betanijo. Ko pride tja, je ležal Lazar že štiri dni v grobu. Sestri Marija in Marta sta bili silno žalostni. Bilo pa je tam tudi veliko znancev in prijateljev, ki so ju prišli tolažit. Marta teče Jezusu nasproti in mu reče: »Gospod, ko bi bil ti tukaj, ne bi bil moj brat umrl, pa tudi sedaj vem, da česarkoli boš Boga prosil, ti bo dal.« Jezus reče: »Tvoj brat bo vstal.« Marta odgovori: »Vem, da bo vstal ob vstajenju poslednji dan.« Jezus ji reče: »Jaz sem vstajenje in življenje. Kdor v mene veruje, bo živel, čeprav umrje, in kdorkoli živi in v mene veruje, ne bo umrl vekomaj. Veruješ li to?« Ona reče: »Kajpada verujem, Gospod, da si ti Kristus, Sin živega Boga, ki si na ta svet prišel.« Jezus gre h grobu. Grob je bil v skalo vsekan in s kamenom pokrit. Jezus reče: »Odvalite kamen!« Marta mu reče: »Gospod, že smrdi, zakaj štiri dni že leži.« Ko so odvalili kamen, dvigne Jezus svoje oči kvišku in zavpije na ves glas: »Lazar, pridi vun!« In glejte, Lazar, ki je že štiri dni ležal mrtev in je že smrdel, je oživel in prišel iz groba.

Preljubi v Kristusu! Premišlujte ta veliki čudež, da verujete, da je Jezus Kristus pravi Bog in da verujoči zveličate svoje duše. Kdor tak čudež vidi ali ga spozna, njemu ne more biti Bog več nepoznan.

Največji čudež pa je vstajenje Gospodovo. Kakor so bili napovedali proroki, tako se je zgodilo. Kristus, ki je na križu umrl in bil v grob položen, je tretji dan resnično od smrti vstal. Po vstajenju se je večkrat prikazal apostolom in drugim ljudem. Tako so se apostoli o tej resnici tako prepričali, da so šli potem zanj vsi radovoljno v smrt. Ko bi ne bili apostoli nobenega drugega čudeža videli ko njegovo častljivo vstajenje, bi bili gotovo verovali, da je pravi Bog, ki je na svet prišel za zveličanje človeškega rodu. To je torej največja skrivnost naše svete vere. Zato pravi tudi sv. Pavel (I. Kor. 15, 14), da bi bila prazna naša vera, ko bi Kristus ne bil vstal. Šele vstajenje Gospodovo je apostole v veri utrdilo, da so bili za vse preganjanje in celo za smrt pripravljeni. Šli so po vsem svetu in vsem oznanjevali Kristusa križanega in od smrti vstalega.

Preljubi! To niso same besede, to so dejanja, s katerimi je Kristus neovrgljivo dokazal, da je pravi Bog. Ti dokazi so tako veliki in jasni, da je neopravičen, kdor ne veruje. Zato je rekel Kristus: »Bog ni poslal svojega Sina na svet, da bi svet sodil, temuč da bi bil svet po njem zveličan. Kdor vanj veruje, ne bo sojen; kdor pa ne veruje, je že sojen, ker ne veruje v ime edinorojenega Sina božjega« (Jan. 3, 17).

Vsi navedeni dokazi pričajo, da človek lahko spozna Boga, ako le hoče. Kdor ga ne pozna, je sam kriv in bo radi tega tudi sojen. Tudi najbolj zagrizeni brezverci ne morejo utajiti Boga. Notranji glas jim kliče, da je Bog in da je ves trud utajiti Boga zastonj. Nebo in zemlja, solnce, luna in zvezde, vse živali, vse rastline, vsaka travica — vse glasno vpije, da je Bog, ki je vse iz nič ustvaril in ki nas bo po pravici sodil. Najmočneje pa vpije naša vest, katere ni mogoče zadušiti, ko bi vse kamenje in vso zemljo celega sveta nanjo zavalili ali ko bi vodo iz vseh rek in iz vseh morij nanjo zlili, da bi se potopila v brezmejno globočino. Njen glas je tako močan, da ga ne preglasijo vsi topovi vojskinih trum in ne vsi gromi, ki se rode v oblakih neba. Boga ni mogoče utajiti.

Iz tega je razvidno, da pravih brezvercev, ki bi bili pričani, da ni Boga, ni in jih ne more biti. Brezverci so le prevzetneži, ki mislijo v svoji ošabnosti, da se jim ni treba meniti za Boga. To je največja nespamet. Zato beremo v psalmu 13, da le neumnež pravi, da ni Boga. Tudi neumneži so brezverci. Ti brezverci so največjega pomilovanja vredni, kajti največje bogastvo za človeka, največja čast in najvišja modrost je, poznati Boga in po njegovih zapovedih živeti.

Kristus je govoril o zakladu, ki leži skrit v njivi. Ko ga najdemo, gremo in prodamo vse, da kupimo tisto njivo. Govoril

je tudi o dragocenem biserju. Ko ga najdemo, prodamo vse, da ga pridobimo. Ta neprecenljivi zaklad, ta predragoceni biser je spoznanje vsemogočnega Stvarnika in Vladarja nebes in zemlje. Kdor ima to spoznanje in prepričanje v svojem srcu, ima velik zaklad in dragocen biser. Ta ne potrebuje nobene druge reči več na svetu. Vse drugo mu je, kakor blato na cesti. Zato pravi sv. Pavel: »Vse imam za izgubo proti visokemu spoznanju Jezusa Kristusa, Gospoda mojega, za katerega voljo sem vse izgubil in imam za blato, da Kristusa pridobim« (Filip 3, 8). Zato so tudi svetniki, zlasti sv. menihi in puščavniki, zapustili ves svet, da so mogli po volji božji bolj prosto živeti. Zapustili so starše, vse sorodnike, odpovedali se vsemu in živeli samo za Boga.

Preljubi! Ne moremo vsi tega storiti, ker nam ni dano, a eno moramo vsi storiti, ako hočemo zveličati svoje duše, t. j. spoznati moramo Boga, ga častiti, hvaliti in mu zvesto služiti.

Vrzmimo se v prah pred božjo Vsemogočnost in recimo:

O vsemogočni Bog, ki si vse iz nič ustvaril, ki vse ohranjuješ in vladaš, ki daješ vsem stvarjem rast in življenje, spoznavamo te, hvalimo te, molimo te in te častimo klečeč v prahu pred obličjem tvoje Vsemogočnosti! Ohrani, o Bog, to spoznanje v našem razumu, ker je to spoznanje za nas največji zaklad in najdragocenejši biser. Podeli nam potrebno milost, da bi mogli po tem spoznanju vekomaj živeti. Amen.

Dr. Egidij.

III.

»Neznani« Bog — Jezus Kristus.

Govoril sem vam zadnjič o neznanem Bogu. Največji dokaz za bivanje vsemogočnega Boga nam je dal Gospod Jezus Kristus, ki je z deli dokazal, da je pravi Bog. Za kristjana je največje važnosti, da natančno pozna Zveličarja Jezusa Kristusa. Sv. Pavel pravi (Filip 3): »Vse imam za izgubo proti visokemu spoznanju Jezusa Kristusa, Gospoda mojega, za katerega voljo sem vse izgubil in imam za blato, da Kristusa pridobim.« Jezus Kristus nam torej ne sme biti neznan Bog. Poznati ga moramo natančno. Nobena poteza iz njegovega zemeljskega življenja nam ne sme biti skrita. To je tem bolj potrebno, ker ga moramo v življenju posnemati, ako se hočemo zveličati. On sam je rekel: »Jaz sem luč sveta, kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, ampak bo imel luč življenja« (Jan. 8, 12). Ob drugi priliki je rekel: »Jaz sem pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugače, kakor po meni« (Jan. 14, 6).

Kristusa moramo posnemati v mišljenju, v govorjenju in v dejanju. Potrebno je torej, da poznamo njegovo mišljenje, njegove besede in njegova dela.

1. Kake misli je imel Jezus Kristus? Njegovo mišljenje spoznamo, ako pomislimo, da je bil druga božja oseba, pravi Bog, ki se je pa tako ponižal, da je bil rojen v ubogem betlehemskega hlevcu, da bi bil z vso ponižnostjo vdan dvema revnima človekoma, Mariji in Jožefu, in da je umrl za nas na sramotnem križu. O njem beremo: »Ponižal je sam sebe in je bil pokoren do smrti, do smrti na križu. Zato ga je tudi Bog povišal in mu dal ime, katero je čez vsa imena, da se v imenu Jezusovem vsako koleno pripogne teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo in da vsak jezik spričuje, da je Gospod Jezus Kristus v časti Boža Očeta« (Filip. 2, 8).

Nekega dne so se začeli apostoli pripraviti, kateri izmed njih bi bil večji. Kristus pa jim je rekel: »Kralji narodov gospodujejo čez nje in ti, ki imajo oblast čez nje, so dobrotniki imenovani. Vi pa ne tako, ampak tisti, ki je večji med vami, naj bo kakor manjši in prednik kakor služabnik. Kdo namreč je večji, kdor je pri mizi ali kdor streže? Kajne, kdor je pri mizi? Jaz pa sem v sredi med vami, kakor kdor streže« (Luk. 22, 25).

Ko je pri zadnji večerji Gospod apostolom nože umil, je rekel: »Vi me kličete: Učenik in Gospod, in prav pravite, sem tudi. Ako sem tedaj jaz, Gospod in Učenik, vam nože umil, morate tudi vi eden drugemu nože umivati. Zgled namreč sem vam dal, da ravno tako, kakor sem jaz vam storil, tudi vi storite« (Jan. 13, 13). Iz tega prekrasnega zgleda Gospodovega odseva njegovo neskončno dobro, ponižno in ljubeznivo Srce.

Kakšnega mišljenja da je bil Jezus Kristus kot deček in kot mladenič, se razodeva zlasti iz besed sv. Lukeža (2, 51): »In je šel z njima (t. j. z Marijo in Jožefom) in prišel v Nazaret in jima je bil pokoren... In Jezus je rasel v modrosti in starosti in v milosti pri Božu in pri ljudeh.« Jezusovo Srce je bilo torej ponižno in pokorno.

Ob drugi priliki je govoril Jezus tako-le: »Kadar si povabljen na ženitnino, ne sedaj na prvo mesto, da ko bi bil morda častitljivejši kakor ti od njega povabljen, ne pride, kateri je tebe in njega povabil in ti ne reče: Umakni se temu in se takrat ne začneš s sramoto na zadnje mesto presedati; temuč, kadar si povabljen, pojdi in sedi na poslednje mesto, da ti poreče, ko pride, kateri te je povabil: Prijatelj, pomakni se više! Takrat ti bo čast vpricho tistih, kateri so s teboj vred pri mizi. Zakaj vsak, kateri se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan« (Luk. 14).

V Jezusu ni bilo dalje nobene nespodobne misli. Našo dušo nadleguje vsak dan sto in sto nespametnih in včasih tudi nespodobnih misli. Duša Jezusova je bila čista kot solnce.

Zatopljena ni bila v posvetne reči, ampak v neskončno lepoto božjo. Njegovo Srce je bilo napolnjeno z ljubeznijo do Boga. Njegove misli so bile neprestano obrnjene na Boga. Ko sta ga Marija in Jožef našla po tridnevnem iskanju v jeruzalemskem templju in mu je Marija rekla: »Sin, kaj si nama tako storil? Glej, tvoj oče in jaz sva te z žalostjo iskala,« je odgovoril: »Kaj je, da sta me iskala? Nista li vedela, da moram v tem biti, kar je mojega Očeta?«

To je glavna točka, v kateri moramo Jezusa posnemati. V vseh časih in okoliščinah moramo na Boga misliti in ga ljubiti iz cele svoje duše, iz celega svojega srca in iz vseh svojih moči.

Jezusovo dušo je pa še posebno navdajala ljubezen do ljudi in celo do sovražnikov. Iz ljubezni do ljudi se je druga božja oseba učlovečila. Iz ljubezni do ljudi je Kristus trpel in umrl in je umirajoč na križu prosil za tiste, ki so ga križali: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!«

Kako daleč smo mi v tem oziru za Jezusom! Kako malo ljubezni imamo do svojega bližnjega in kolikokrat se zgodi, da nosimo v svojem srcu po cele tedne, po cele mesece in po cela leta sovraštvo. To se ne pravi poznati Jezusa in posnemati ga. Izginejo naj torej iz naše duše vse slabe misli in želje, izginejo naj vsa sovraštva in vse nevoščljivosti! Bodimo čistega srca, kakor je čisto Srce Jezusovo.

2. Podobni pa moramo biti Jezusu ne samo v mislih, ampak tudi v b e s e d a h. Imamo štiri sv. evangelije: Sv. Matevža, sv. Marka, sv. Lukeža in sv. Janeza, pa vsi štirje so polni samih ginljivih besedi, katere je govoril Jezus. Beremo sicer, da se je Kristus v življenju jokal, n. pr. da se je razjokal nad mestom Jeruzalemom, da se je jokal, ko je zagledal mrtvega Lazarja, toda, da bi se bil kdaj smejal, ne beremo nikjer. Iz vseh njegovih besedi odseva dobrotljivost, usmiljenje in posebno ljubezen do Boga in do ljudi. Ko se je Jezus mudil nekega dne v templju, so mu pripeljali pismarji in farizeji ženo, ki so jo bili dobili v prešestvu (Jan. 8). Postavili so jo v sredo in so mu rekli: »Učenik, to ženo smo našli sedaj v prešestvu. V postavi pa nam je Mozes zapovedal take kamenjati. Kaj tedaj praviš?« To so pa rekli v hinavščini, ker so ga izkušali, da bi ga mogli zatožiti. Na to hinavščino je dal Jezus odgovor, ki je tako lep, da ga v vseh časih ponavljajo vsi, ki dokazujejo, da je bil Jezus res pravi Bog. Jezus se je namreč pripognil in je s prstom pisal na tla. Ko pa niso jenjali ga popraševati, se je dvignil in jim rekel: »Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen v njo.« In se je zopet pripognil in pisal na tla. Kadar so pa to slišali, so začeli drug za drugim odhajati, da je ostal Jezus sam in žena, ki je v sredi stala. Jezus pa se je dvignil in ji rekel: »Žena, kje so tisti, kateri so te tožili? Ali te ni nobeden obsodil?« Ona je rekla: »Nobeden, Gospod!« Jezus pa je rekel: »Tudi jaz te ne bom obsodil; pojdi in nikar več ne greši!«

Te besede Gospodove so tako lepe in znamenite, da se ponavljajo v vseh stoletjih od roda do roda vsem spokornim grešnikom in grešnicam v tolažbo.

Nekega dne so prišli farizeji in pismarji k Jezusu z namenom, da bi ga ujeli v besedi. Vprašali so ga: »Učenik, vemo, da prav govoriš in učiš in ne gledaš na nikogar veljavo, temuč božjo pot v resnici učiš. Ali smemo davek dajati cesarju ali ne?« Ko bi bil Kristus rekel, da se sme dajati davek cesarju, bi bili rekli: »Ti si nasprotnik judovskega ljudstva,« ko bi bil pa rekel, da naj se davek ne daje, bi ga bili zatožili pri deželni gosposki. Ker je pa Jezus spoznal njih zvijačo, jim je rekel: »Kaj me izkušate? Pokažite mi denar. Čigavo podobo in napis ima?« Odgovorili so: »Cesarjevo.« Tedaj jim reče: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega.«

To je nebeški odgovor. Tudi te besede se ponavljajo v vseh stoletjih od roda do roda.

Poglejmo dalje, kako ljubeznivo se je n. pr. potožil Jezus Kristus o Judežu Iškarijotu! Rekel je samo: »Vi ste čisti, pa ne vsi« (Jan. 13, 10), in dalje: »Resnično, resnično vam povem: Eden izmed vas me bo izdal« (Jan. 13, 21). In ko ga je Judež na Oljiski gori poljubil in s poljubom izdal, mu krotko Jagnje božje ni drugega odvrnilo, kakor: »Juda, kaj s poljubom izdajaš Sinu človekovega?«

Ko so ga veliki duhovniki zasmehovali in zaničevali, je Kristus večinoma molčal ali, če je izpregovoril, je izrekel le kako krotko besedo. Ko ga je Herod zasramoval in ga oblekel v belo obleko, je Kristus popolnoma molčal. Pilatu, kateri ga je v smrt obsodil, je tako krotko odgovarjal, da se je čudil in da je iz njegovih besedi spoznal, da je nedolžen.

Ko so ga sovražniki na križ pribili, ni bilo slišati iz njegovih ust nobene jeze, ampak molitev k nebeškemu Očetu: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«

Glejte, tako kakor je govoril Jezus Kristus: krotko, ponižno, potrpežljivo, govoriti bi morali vselej tudi mi. V naših ustih bi ne smelo biti preklinjevanja ali nespodobnih besedi, ampak vselej le dobre in lepe besede. V tem oziru se dandanes veliko greši v nečast božjo in v škodo in pohujšanje bližnjemu.

Ne smemo si pa misliti, da Jezus Kristus ni znal biti nikoli hud in jezen, da ni znal govoriti ostrih besedi. Kadar je to terjala čast božja in ljubezen do bližnjega, je pokazal Jezus Kristus svojo nevoljo. Tako n. pr. vemo, da je vzel bič in da je izgnal z bičem vse prodajalce iz tempeljna z ostrimi besedami: »Spravite se odtod in ne delajte iz hiše mojega Očeta hiše kupčijskel« (Jan. 2, 16.) Tako vemo tudi, da je Kristus večkrat z ostrimi besedami nastopil zoper farizeje in jim naravnost rekel: Hinavci, kačja zalega itd. (Mat. 3, 7.)

Tudi v tem moramo postati Jezusu podobni. Kadar vidimo hudobijo, je ne smemo izpregledati. Ako bi na hudobijo mol-

čali, podobni bi bili psu, kateri ne laja, kadar prihaja tat v hišo. Beremo v psalmih (Ps. 4, 5): »Jezite se, pa ne grešite,« t. j. jezite se, jezite se nad hudobijo otrok in kaznujte jo po zasluženju, a ne grešite, da bi vas jeza in nevolja premagala. To velja zlasti za starše in predstojnike, kateri se morajo včasih jeziti in morajo včasih tudi kaznovati. Vse to se mora goditi iz ljubezni do otrok in do podložnih.

3. Kaj nam pa more koristiti, ako posnemamo Jezusa Kristusa v mislih, željah in besedah, ako ga pa ne posnemamo v dejanju? »Ne vsak, kateri mi poreče: Gospod, Gospod, pojde v nebeško kraljestvo, ampak kateri izpolnjuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo« (Mat. 7, 24) — uči Kristus. Ob drugi priliki je rekel: »Kdor hoče za menoj hoditi, naj zataji sam sebe, na položi križ na svoje rame in naj hodi za menoj« (Mark. 8, 34). »Vzemite svoj jarem nase in učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz Srca ponižen in vi boste pokoj našli svojim dušam« (Mat. 11, 29).

Kaj je delal in kako je živel na zemlji božji Sin? O njem beremo: »Jezus je okolu hodil, deleč dobrote in ozdravlja vse od hudobnega duha nadlegovane, ker je bil Bog ž njim« (Dej. ap. 10, 38). Beremo, da je po cele dneve učil in ozdravljal, tako da je bil na večer truden.

Dal nam je dalje prelep zgled v molitvi. On ni le priporočal molitve, ampak je tudi sam po cele noči prebil v molitvi. Tako nam pripoveduje sv. Lukež, »da je šel Jezus na goro in je prenočil v molitvi božji« (Luk. 6, 12). Potrdil je z zgledom to, kar je z besedami večkrat zabičaval, ko je govoril: »Čujte in molite, da ne padete v izkušnjavo« (Mat. 26, 41). »Čujte in molite vsak čas, da boste vredni vsemu temu ubežati, kar se bo godilo, in stati pred Sinom človekovim« (Luk. 21, 36).

Tako nas je Kristus z besedami in z zgledom poučil v tej glavni dolžnosti. Kristus nam je radi tega dal v tem tako velik zgled, ker je sploh bogoljubno življenje brez molitve nemogoče.

Kristus nam je dal dalje prekrasen zgled v sveti potrpežljivosti, ki je tudi za krščansko življenje neobhodno potrebna čednost. Potrpežljivost je tista čednost, ki daje moč, da premagujemo vse izkušnje, zopernosti in nasprotstva. Kakor ne more hiša stati, ako nima trdnih in močnih zidov, prav tako se ne more tudi naše versko življenje ohraniti, ako nimamo svete potrpežljivosti. Zato je Kristus rekel: »V svoji potrpežljivosti boste ohranili svoje duše« (Luk. 21, 19). On pa ni samo tako učil, ampak je bil tudi res neskončno potrpežljiv. Njegovo življenje je sama potrpežljivost. Najbolj se je njegova potrpežljivost pokazala v trpljenju. Na vse zaničevanje, obrekovanje in zasramovanje je večinoma molčal, da se je Pilat njegovemu molku čudil. Ko je na sramotnem križu visel, je prosil za tiste, ki so ga križali: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj

delajo!« V vsem svojem življenju in delovanju je bil v resnici kakor krotko, potrpežljivo jagnje, katero vse potrpi in se nič ne brani.

Dal nam je dalje tudi zgled, kako moramo ljubiti uboštvo in zaničevati bogastvo. Tudi to je za krščansko življenje potrebno. Kristus je rekel tistemu mladeniču, ki je hotel biti popoln: »Ako hočeš popoln biti, idi, prodaj, kar imaš in daj ubogim in boš zaklad imel v nebesih ter pridi in hodi za menoj« (Mat. 19, 21). Ta svēt je dal Kristus tistim, ki hočejo biti popolni. Vsem ljudem brez izjeme pa je rekel: »Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rja in molj konča in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo; temuč zbirajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne konča ne rja, ne molj in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo« (Mat. 6, 19). »Gorje vam bogatim, zakaj svoje veselje že imate. Gorje vam, ki ste siti, zakaj stradali boste« (Luk. 6, 24). »Zakaj laže je kameli iti skozi šivankino uho, kakor bogatemu priti v božje kraljestvo« (Luk, 18, 25). »Blagor vam ubogim, ker vaše je nebeško kraljestvo. Blagor vam, ki ste zdaj lačni, ker boste nasičeni« (Luk. 6, 20).

Kristus pa ni samo učil, da moramo ljubiti uboštvo, ampak je je tudi v resnici ljubil. Rojen je bil v največjem uboštvu. V ubogem hlevčku je prišel na svet in je triintrideset let prenašal uboštvo življenja, ker Marija in Jožef sta bila uboga. Zato je smel po pravici reči o sebi: »Lisice imajo jame in ptice neba gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil« (Mat. 8, 20). V tem so ga posnemali vsi svetniki. Vse, kar so svetniki velikega storili, izvira iz ljubezni do uboštva in iz zaničevanja pozemeljskega bogastva in blagostanja.

Kdor hoče natančno vedeti, kakšen je bil Jezus Kristus, mora v roke vzeti sv. evangelije. Družba sv. Mohorja nam je poskrbela krasno izdajo sv. evangelijev s primerno razlago. To zlato knjigo imejte v časti in prebirajte jo večkrat, ker je v njej životopis našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je pot, resnica in življenje. V njej ni vse povedano, ker je še veliko drugega, kar je Jezus storil. Tudi pridno prebirajte lepo knjigo »M e s i j a«, ki so jo spisali ljubljanski knezoškof, in katere prvi del je lani izdala Družba sv. Mohorja, drugi del pa bodo dobili društveniki letos.

Znati, kak je bil Jezus Kristus, in posnemati ga, je najvišja modrost. Vse drugo na svetu ni v primeri s tem nič. Sveti Pavel pravi: »Vse imam za izgubo proti visokemu spoznanju Jezusa Kristusa, Gospoda našega, za katerega voljo sem vse izgubil in smatram za blato, da Kristusa pridobim« (Filip. 3, 8).

Pokleknilo pred Jezusa, skritega v najsvetejšem Zakramentu, in recimo: O skriti Bog, o Jezus, ki si mnogim še nepoznan, daj nam milost, da bi te mogli vedno bolj e s p o z n a -

vati in posnemati v mišljenju, govorjenju in dejanju. Ti nam bodi pot, resnica in življenje, da pridemo kdaj srečno k Očetu v nebesa. Amen.

Dr. Egidij.

(IV., V. in VI. postna pridiga in posebna pridiga za veliki petek bodo natisnjene v III. zvezku.)

Postne pridige.

Drugi cikelus.

Štiri poslednje reči.

(Postne pridige, govorjene leta 1888. pri Sv. Petru v Ljubljani.)

I.

Sloveči govornik iz Jezusove družbe, p. Segneri, je pričel prvo postno nedeljo svojo pridigo s temi-le besedami: »Veliko novico vam imam danes povedati! Poslušajte me vendar, poslušajte!« Potem nekoliko premolkne in v cerkvi postane tako tiho, da se nobeden ne gane in se nihče skoraj oddahniti ne upa. P. Segneri govori dalje: »Mi vsi bomo umrli.« Ljudje se začnejo semtertje premikati in nekateri se celo smejejo nad to novico. »Mi vsi bomo umrli,« ponavlja p. Segneri, »vam se znabiti ta novica čudna zdi, meni pa prav nič, ker vi dozday tega niste vedeli. Če bi bili vi vedeli, da vsakega izmed nas čaka smrt, bi se bolje nanjo pripravljali, kakor se pripravljate. Če bi bili vi vedeli, da včasih tega ali onega tako naglo pobere, bi drugače živeli, kakor živite!« — Naj začnem kakor p. Segneri tudi jaz svojo prvo postno pridigo z besedami: »Veliko novico vam imam danes povedati! Poslušajte me vendar, poslušajte! Mi vsi bomo umrli!« O, kako žalostna, kajne, je ta novica! preljubi bratje in sestre moje! Pa — če je že spomin smrti bridek in grenek, kako bridka in grenka mora šele smrt sama biti! Kako bridek in grenek mora biti tisti trenutek, ko je človeku naenkrat vse vzeto, kar je ljubil, ko ga res zadene to, na kar brez groze misliti ni mogel. — Da se bomo zato mi vsi, moji kristjani, v pobožnem življenju ohranili in se greha varovali, pomudite se v letošnjem postnem času z menoj pri premišljevanju štirih poslednjih reči: smrti, sodbe, pekla in nebes. »Pri vseh svojih delih,« tako govori Sv. Duh sam, »se spominjaj poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil!« Pa nič vas ne mislim strašiti; nič se ne bom prenaglil; nič nočem presiliti; le samo golo in čisto resnico vam bom povedal. Danes bomo premišljevali smrt, tako smrt, kakršne ste že vi sami katerikrat pričali bili. Ti pa, o Gospod! nas razsvetli, da nam bodo tvoje svete resnice tudi šle k srcu!

Bog je človeka neumrjočega ustvaril in le zavoljo hudičeve nevoščljivosti je smrt prišla na svet. Bog je sicer prva dva človeka opominjal, da naj nikar ne jesta od prepovedanega sadu: če bosta jedla, bosta umrla. Ali kaj pomaga? Človek, od sata-nove zvijače zapeljan, se je dal premagati: greh je bil storjen in z grehom smrt — za petami. Smrt torej človeku ni prirojena, ne izvira iz njegove narave, temuč iz njegovega greha; kazen je in med časnimi kaznimi najhujša in najstrašnejša. Zato se ne čudim, da se je vsak človek boji in da si že spomin na njo od sebe odbija. Če kdo v soseski umrje, govore tako, kakor da bi se smrt drugih ne mogla dotakniti. »Ta je zato umrl,« pravijo včasih, »ker se je z delom presilil,« ali: »ta je zato umrl, ker se je v začetku bolezni premalo varoval, pozneje se mu ni nič moglo pomagati.« O nekaterih pa pravijo: »Ta se je izpil,« ali: »ta si je premalo privoščil.« »Če bi bil danes doma ostal, bi se mu ne bilo to primerilo« in »če bi bil ubogal, bi ne bil tako naglo umrl« itd. Z eno besedo: Ljudje večkrat tako govore o smrti, kakor da bi do njih ne imela nobene oblasti. Ali ljubi moji, branimo se smrti, kakor se je hočemo: ona nas bo vseeno dobila. Ne bo se zmenila dosti za našo mladost, za našo potrežbo, za zdravila in zdravnike: njeni kosi nihče ne odide. Kar naenkrat zna vsak izmed nas zaslišati strašni glas: »Neumnež! Še to noč bodo tvojo dušo od tebe terjali, in kar si skupaj spravil — čigavo bo?« Danes je nas tukaj veliko zbranih, toda preden bo leto okoli, bo marsikateri že pod kamenjem in prstjo v črnem, temnem grobu spal. Namesto da bi si torej spomin smrti iz glave izbijali, bi bilo bolj pametno, da bi se šele s smrtjo prav seznanili in večkrat na njo mislili. O, koliko priložnosti imaš, ko ti lahko smrt pride na misel! Zdaj slišiš, da mrtvaški zvon poje; zdaj vidiš, ko mimo vaše hiše mrliča pokopat neso; zdaj izveš, da je kak prijatelj ali znanec sklenil. Ko bote zdaj na spomlad pohištva popravljali, kaj zidali ali gradili, si mislite: »Popravljamo in zidamo le za druge; še malo časa in iz hiše me ponesejo, da bodo moje reči prišle drugim v roke.«

Ker je tedaj to tako gotovo, da bomo umrli, kakor nobena druga reč ne: pojdimo zdaj k umirajočemu človeku in pogledjmo ga, njega, ki bo vsak čas nastopil pot v večnost. Moj ljubi prijatelj! Prišel bo čas, da se vležeš v posteljo, iz katere ne boš mogel več vstati. Ljudje ti bodo to in to svetovali — pa nič ne pomaga. Noči so dolge — polne bolečin. Komaj dneva pričakuješ. Praviš svojim: »Ali je že jutranjico zvonilo? Kako, da danes tako dolgo ne zvoni?« Poslednjič vendar zazvoni. Mili glas jutranjega zvona je tolažljiv zate. »Hvala Bogu,« si misliš, »da je dan; zdaj bo krajši čas in meni bolje.« Pa noče ti bolje biti. Smrt se bliža, svet te ne veseli več — vse je minilo — vest te peče — domačih več ne poznaš — oči se ti čudno svetijo — žila prenehuje biti — sapa zastaja — mrzel pot te oblija — Sodnik te kliče, — tat trka na vrata — še en zdihljej in — ni

te več! Zvon se oglasi in ti poje poslednjo pesem. Poje tako milo in žalostno, da se ljudje eden drugega povprašujejo: »Kdo pa je umrl?« Eni pravijo: »Bog je dobro storil, da ga je rešil. Prestal, prestala je.« Zvon pa kliče: »Ni res! S smrtjo še ni vsega prestal — prestala — zdaj šele pride sodba, pravična, ostra sodba.« Če so te domači radi imeli, nastane žalost po vsej hiši in to žalost oznanjajo zvonovi daleč okoli vsem; vsem pa sega ta glas do srca in zdi se nam, kakor da bi vsak udarec zvona glasno klical: »Memento mori!« »Spomni se, človek, smrti!« Pa to še ni vse! Taka smrt, moji ljubi bratje! je navadna med nami; tako umrjo tudi tisti, ki niso ravno tako pregrešno živeli in katerim vest nobenih posebnih hudobij ne očita! Če je že ta smrt groze polna, kako strašna, odgovori mi! — kako strašna bo šele tvoja smrt, ti pijanec, oderuh, prevzetnica, goljuf, nečistnik, ki si brez vse ljubezni božje? Ko je bil zvesti služabnik božji, judovski kralj Ecehija zbolel, pride k njemu Izaija prerok in mu reče: »To govori Gospod: Oskrbi svojo hišo, ker ti boš umrl in ne boš živel!« Ecehija se obrne k steni, začne silno jokati in moli h Gospodu za podaljšanje svojega življenja, rekoč: »Prosim, o Gospod, spomni se, prosim, da sem hodil v pravičnosti vpričo tebe in da sem storil vse, kar ti je dopadlo.« Tako, kristjani, ima ločitev s sveta celo za zveste služabnike božje nekaj žalostnega na sebi in le ljubezen do Boga in upanje boljšega življenja jim more odvzeti strah in grozo. Kakšna bo torej, grešnik! grešnica! tvoja zadnja ura? Da bi to bolj spoznal, ravno zato sem te pripeljal danes k smrtni postelji, ne tvojega prijatelja ali znanca, ampak k tvoji lastni smrtni postelji! Kakor kralju Ecehiju — tako se bo reklo tudi tebi: »To govori Gospod: Oskrbi svojo hišo, ker ti boš umrl — in ne boš živel!« Stekli so se dnevi, prišel je konec tvojega življenja! Preskrbi torej, kar je še treba in pusti drugim, kar si imel! Ti m o r a š — rad ali nerad — ni nobenega vprašanja več! O, kako se boš pač tudi ti pri teh žalostnih besedah z Ecehijem, judovskim kraljem, v bridkosti svoje duše obrnil k steni in začel milo jokati. Toliko lepega, draglega časa si zapravil v praznih skrbeh, pozabil pa tega, kar je edino potrebno. Od vseh tvojih njiv in travnikov ti takrat ne bo ostalo drugega, kakor tiste pedi zemlje, kamor te bodo zagrebli. In za vse pohištvo boš dobil takrat samo mrtvaško rakev — nič drugega ne! Zastonj boš obračal takrat svoje oči okoli sebe, da bi katerega svojih sedanjih prijateljev in prijateljic poleg sebe ugledal; n o b e n e g a ne bo, da bi te tolažil v tvojih zadnjih bridkostih, ampak bežali bodo pred teboj in če bodo tudi znabiti na tihem solze točili nad tvojo nesrečo, se te bodo vendar bali, da si ne bodo upali blizu tebe. Pa naj bo! Naj tudi vsi pridejo in stoje s solznimi očmi okoli tebe: ali ti bodo pa tudi kaj pomagati mogli, ali bodo mogli oni napolniti s tolažbo tvoje žalostno srce? Ali ti ne bodo ravno njih solze prizadejale še večje bridkosti? »Prijatelji, prijateljice!« boš

zdihoval ali jim tudi naravnost rekel, »vi, moji tovariši, tovarišice v grehu! nikar ne jokajte zavoljo mene, ker sem tako izgubljen za vas in vi za mene! Jokajte veliko bolj sami nad seboj in nad svojimi pregrehami! Zgledujte se nad menoj in naj vas vendar moja nesreča prižene k pokori, da tudi za vas kdaj, kakor zame zdaj, ne bo prepozno!« In ko bi jim rad še veliko povedal, od prevelike žalosti in bolečine ne boš mogel več besede izgovoriti. Obrnil se boš zopet v steno in milo, bridko jokal.

Trdovratni grešnik, ti v gnusobi in ostudnosti zakopana grešnica! zakaj z vama zdaj govorim, in o vajini nesreči sem zdaj govoril, — naj vama še nekatere besede rečem: Kaj bi bilo, ko bi zdajle res na smrtni postelji ležal v takih bridkosti, o kakršnih si slišal govoriti? O, kako bi tudi ti, kakor Ecehija, prosil za podaljšanje svojega življenja, kako bi klical z evangelijskim hlapcem: »Gospod! potrpi z menoj, vse bom poplačal!« In — o, kako srečnega bi se štel, ko bi Gospod tvojo molitev res uslišal!

Glej torej! kar je Bog kralju Ecehiju storil, rekoč: »Slišal sem tvojo molitev in videl tvoje solze; ozdravil sem te zato in še petnajst let hočem dodati tvojemu življenju,« ravno to je storil tudi tebi. Zdavnej bi te bil že lahko v nespokornosti in trdovratnosti s sveta poklical; pa ker je videl vse tiste neizrečene nadloge, katere bi te bile zadele na tvoji smrtni postelji in v večnosti — se te je usmilil! Pridejal je zato k tvojim dnevom še nekatera leta, toda kaj pravim leta! — pridal je k tvojim dnevom morebiti le še nekatere mesece ali tedne, zato jih pridal, da bi se znal tačas vendarle še k njemu obrniti. Ali se misliš iz njegove potrpežljivosti in iz njegovega usmiljenja še dolgo norčevati? Ne! Mili Jezus, daj mi pravega, spokornega duha. Amen.

Val. Aljančič.

II.

Vsaka bolezen ima to lastnost, da v človeku naredi kake izpremembe. Nad bolehnim človekom kmalu spoznamo, da nima zdravja. Četudi ni še tako shujšal, če je tudi še dosti lepega lica, vendar kmalu vemo, da ni popolnoma zdrav. Tvoja čudna barva, pravimo, te razodeva, da ti nekaj manjka; že na očeh se ti pozna bolezen. In kolikor hujša je bolezen, toliko bolj očitna so njena znamenja. Na smrtni postelji se pa človek že celo prav izpremeni. Rdeča barva izgine z obraza, lica upadejo, oči se vderó in kalne postanejo, zobje so dolgi, umazani ali črni. Ko se prikažejo ta znamenja, smo s smrtjo v kratkem vkup. Toda ne samo po truplu — tudi po srcu in dušnih močeh izpremeni bolezen človeka. V zdravju je bil zgovoren in se je rad posmejal, v bolezni mu pa kar vse upade. Če je bil poprej

še tako predrzen in zabavljiv: bolezen ga ukroti, da je pohleven kakor jagnje. Nekateri bolnik je v začetku siten in čmeren, pa naj le prava pride, kmalu bo ves drugačen; na smrtni postelji izgineta tudi čmernost in sitnost. Mogočnež, katerega se je vse balo in ga čistilo, zdaj pohlevno kakor reven berač na postelji leži. Čvrst fant, ki je poprej pokoncu in kar je bilo mogoče visoko glavo nosil, je zdaj ves krotek in ustrašen. Posvetna ženska, ki v zdravih dneh ni vedela, kaj bi vse na svoje revno truplo navlekla, je na smrtni postelji vsa izpremenjena, bleda in prepadena.

Tako, kristjani, je smrtna postelja zgovoren pridigar, da na svetu je vse nič, vse ničemurnost; da vse izgine in mine in da je nazadnje le tisti srečen, ki v Gospodu umrje. Da bomo še bolj spoznali svojo revščino, pogledjmo danes človeka, potem ko se je duša od njega ločila, pogledjmo ga na mrtvaškem odru in spremimo ga do njegovega groba. Ti pa, o Gospod, nas razsvetli, da nam bodo tvoje resnice šle tudi k srcu!

Vsak človek mora umreti: bogatin in ubožec, gospod kakor kmet, star kakor mlad; grešnik in pravični. Ko se umirajočemu utrne zadnja solza, ko se tako čudno vzdajnič zvije in mu oči odprte zastoje — je že po njem. Srce še kake minute trepeta, pa tudi to potihne in duša je ločena od trupla. Čemu, ljubi prijatelj, ki zdaj mrtev ležiš, čemu ti je zdaj vse tvoje premoženje? Zdaj že drugi brodijo po tvojih skrinjah in iščejo znabití najslabše oblačilo za tvojo mrtvaško rakev. Čemu ti je pohištvo in vse drugo, kar si imel? Tvoje oči nič več ne vidijo, tvoja ušesa nič več ne slišijo; tvoje srce nima nobenega občutka več. Da je mrlič v hiši, naznanja več reči. Mrtvaški duh, mrtvaška sapa se ne čuti samo znotraj, temuč tudi zunaj hiše. Prižgane luči temno in žalostno gorijo. In kdo bi mislil! Tudi hišno uro, ki visi na steni, so ustavili. Mrtvaški zvon se oglasi: Kdo je pač umrl? se ljudje povprašujejo in s pobešenimi očmi za revno dušo molijo. Umrl je mož, umrl je gospodar, ki je imel vsega dovolj; umrla je žena, dobra gospodinja in mati majhnih otročičev; umrl je mladenič, močan korenjak v najlepših letih; umrla je mladenka v cvetju svojega življenja. Oh smrt, si vendar neusmiljena! Zakaj si vzela otrokom skrbnega očeta, zakaj ljubo mater; zakaj si podrla mladeniča, ki še nič na te ni bil pripravljen; zakaj si pokosila mladenko, ki še prav nič ni na te mislila? Ali veste, kaj smrt na to vprašanje odgovori? Jaz kosim po Gospodovem povelju vse po vrsti; stare in mlade, revne in bogate; pridem ponoči, ko se človek najmanj nadeja; vse zato, da bi bili ljudje vedno pripravljeni; blagor mu, katerega dobim v milosti božji. Ako

mahnem po grešniku — je vsaj konec storjen njegovim grehom, naj se tudi zvrne v peklensko jamo, kjer bo ležal na vse večne čase.

Ko mrliča preoblečejo ter mu oči zatisnejo, ga položijo na mrtvaški oder. In zdaj se ga začne vse bati! Otroci se boje svojih staršev; brat se boji brata; prijateljica se boji svoje prijateljice. Vsi domači zato komaj čakajo, da bi kaj kmalu mrliča iz hiše nesli in ga pokopali. Še nedolžni otročiček, ki je vendar mater najrajši imel in vselej k nji pritekkel, za mrtvo mater nič več ne mara in ko mu jo kažejo, se le v stran obrača in od nje proč sili. Poglejte vi vsi, ki se tolikanj za časno premoženje ubijate in ki ste svojim toliko dobrega storili: nazadnje, ko boste umrli, vas bo vse iz hiše tiščalo. Majhno hišico iz šestero deštic vam bodo za vse dali ter vas vanjo zabili, kakor da bi se bali, da bi vun prišli. To ima človek od vsega svojega premoženja in od vseh svojih časnih skrbi. Norec je torej vsak, ki se le za časno trudi, svojo dušo pa v nemar pusti. »Le eno!« moji braje in sestre! le eno je potrebno! Potolaženi bodite torej vi žalostni, revni kristjani, ki na svetu bolj ubožno, bolj v pomanjkanju živite! Bodite zadovoljni, da le pošteno izhajate, saj s seboj nihče ničesar ne ponese in hišico iz šestero deštic bodo gotovo naredili tudi vam!

Toda ni se čuditi, da mrliča tako hitro iz hiše tišče, ker se namreč kmalu začne okoli njega razširjati mrtvaški duh. Nekaterega mrliča smrad je tako ostuden, da ga ne more nihče prenašati in da ga morajo kar brž v rakev zabiti. In bolj ko je bil človek lep, bolj ko je bil rejen, toliko hujše diši, toliko bolj je prepaden in strašen. Naj bi prišle sem posvetne, ničemurne, prevzetne hčere! »Ecce homo!« Poglejte, ali je to kakšen človek! Poglejte, kaj je človekova lepota, ko je položen na mrtvaški oder! Nobena stvar na svetu nima tako nemarnega duha, kakor mrtev človek! Tudi ve boste enkrat ležale na mrtvaškem odru in vaša lepota se bo spremenila v strahoto in v ostudno smrdljivost! — Pogled na mrliča je zato že marsikoga napolnil s takim strahom, da se je spreobrnil in vse drugače začel živeti. Ko je bila lepa španska kraljica Izabela umrla, jo je spremljal tudi Frančišek Borgia k pogrebu. Ko jo v cerkev prinesejo in odpro rakev, da bi jo še enkrat videli, šine tak smrad iz rakve, da vsi odstopijo, samo Frančišek se ne premakne. »Oh zdaj sem prepričan, kam pride vsa posvetna lepota!« žalostno vzdihne. »Kaj hočem torej iskati na svetu? Saj bom jaz ravno tak, kakršna je zdaj kraljica. Od danes naprej nočem nobenemu takemu več služiti, s katerim smrt tako neusmiljeno ravna.« Frančišek sklene še tisto uro se svetu odpovedati. Res kmalu potem vse zapusti in vstopi v jezuitski red, kjer je do zadnjega spokorno živel in kot svetnik umrl. — In — ali vam ni znano, kako je sveta Marjeta Kortonska dosegla milost spreobrnjenja? Mladenič, s katerim je pregrešno znanje imela, je bil od

roparjev umorjen. Tretji dan ga dobi Marjeta vsega spremenjenega na poti ležati in strašen smrad je šel iz gnilega trupla. Tak je bil zdaj tisti, s katerim je Marjeta devet celih let v grehu živela. »Kje pa je šele tvoja duša,« zavpije Marjeta. Na to vprašanje seveda ona ni mogla odgovoriti, odgovoril bi bil lahko nanj samo večni sodnik, pred katerim je njen zapeljivec stal in sojen bil. Glejte! In ravno ta ura je bila za Marjeto tista, ko je dobri pastir svojo že tako dolgo časa izgubljeno ovčico našel in nazaj pripeljal k svoji čredi.

Poglejmo zdaj še za mrličem v grob!

Pride pogrebni dan. Prijazni sosedje te zadenejo na rame in te neso v cerkev na pokopališče. Vsi molijo za tvojo ubogo dušo. Zdaj začne nekaj rožljati. Težka zemlja pada na te in pogrebci so kmalu končali svoje delo. Duhoven in drugi ljudje, ki so te spremili na kraj tvojega počitka, ti želijo še večni mir, popuste pa potem lopate, — odidejo — in ti ostaneš sam — čisto sam v hladni zemlji. Črvi se pasejo nad tvojim gnusobnim truplom, tako da vse meso oglodajo od belih kosti. In ako bi te čez nekaj časa odkopali, bi te videli še vse strašnejšega kakor na mrtvaškem odru. Ko je vse meso snedeno, kosti še nekaj časa ostanejo, pa s časom tudi te sprhnijo in se v prah spremenijo. Tako se spolnijo besede, katere si slišal na pepelnico: »Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris!« Tako se spolnujejo besede večnega Boga, ki jih je povedal našemu prvemu očetu: »Prah si in v prah se boš zopet spremenil.«

Da — danes pa ne morem več naprej govoriti. Zato ob kratkem rečem: »Vzemimo si iz današnjega premišljevanja ta nauk, da se ne bomo nikoli šopirili, kakor bi Bog ve kaj bili! Nikar ne hrepenimo po časnem blagu, ker pojdemo revni in prazni s sveta, ako bi še toliko skupaj spravili. Varujmo se posebno nečistosti in pijanosti, ker ta dva greha človeka ob smrti najbolj spremenita in gnusnega delata. Nečistnik in pijanec, ki sta skrunila v zdravih dneh svoje telo, tempelj Sv. Duha, bosta v kazni tudi na mrtvaškem odru veliko bolj oskrunjena ležala, kakor drugi mrlič. Živimo v krščanski ljubezni med seboj, — saj bomo enkrat brez sovraštva in prepira eden poleg drugega počivali v enakih posteljah: sovražnik zraven sovražnika, bogatin zraven siromaka, kmet zraven gostača, gospodar zraven posla. Zdaj, ko imamo še priložnost, zdaj ta sv. postni čas se z Bogom spravimo, da bomo smrti, ko po nas pride, brez strahu roko podali in da bomo v črni zemlji z veseljem zaupanjem pričakovali tistega dneva, ko se bodo razlegale besede: »Vstanite mrtvi in pridite k sodbi!«, ko nas iz smrtne spanja prebudi in iz groba pokliče angelov glas. — Amen.

Val. Aljančič.

III.

V prejšnjih dveh pridigah smo videli človeka na smrtni postelji, na mrtvaškem odru in v njegovem grobu na pokopališču. Gledali smo revščino njegovega trupla, ničemurnost vseh posvetnih reči, na katere se je zanašal v življenju. Zdaj pride vprašanje za dušo, kaj se z njo zgodi in kam ona pride, ko se loči od telesa? Nekateri pagani so rekli, da duša brez trupla ne more živeti in da zato v nekaki nezavednosti čaka njegovega vstajenja. Drugi pagani so trdili, da se duše iz enega telesa v drugo preseljujejo in da bo to preseljevanje ali popotovanje duš trpelo do konca sveta. Glejte, kristjani! v kake strašne zmote zabrede človeški um, ki je samemu sebi prepuščen. Mi pa nikar ne modrujmo, temveč rajši poslušajmo nebeškega Učenika, ki ima besede večnega življenja. Jezus namreč tako pravi: »Bil je bogat mož, ki se je oblačil v škrlat in tančico, ter se vsak dan imenitno gostil. Bil je pa tudi neki ubožec, z imenom Lazar, ki je ležal pred njegovimi vrati poln ran. Lazar se je želel nasesiti z drobtinami, ki so padale od mize bogatinove, toda nihče mu jih ni dal, ampak psi so hodili in lizali njegove rane. Prigodilo se je pa, da je umrl ubožec in je bil nesen od angelov v Abrahamovo naročje. Umrl je pa tudi bogatin in je bil pokopan v pekel.« — Iz teh Kristusovih besedi spoznamo, da prejme človekova duša precej po smrti zaslužno plačilo. Vrhoteča govori apostol: »Vsem ljudem je odločeno enkrat umreti in po smrti pride sodba.« Sodba božja naj bo torej naša današnje premišljevanje. Mi sicer z nobeno dušo ne moremo k sodbi iti, pa s svojimi mislimi jo lahko tja spremimo ter po razodetih božjih resnicah premislimo ostrost in strahoto božje sodbe.

Sodba je dvojna, posebna, precej po smrti, in poslednja ob koncu sveta, ko bomo vsi ljudje pred božjim sodnjim stolom zbrani in vsi skupaj sojeni. O tej poslednji sodbi zdaj ni govorjenja, ampak o posebni sodbi, o tisti, ko bo vsakdo izmed nas precej po smrti posebej sojen. — Marsikateri človek bi bil šele vesel, če bi s telesom vred tudi njegova duša umrla. Smrt bi bila zanj največje hudo; ko bi bila ta prestana, bi se mu ne bilo ničesar več bati. Strašne so zato zanj besede: »Tvoja duša je neumrjoča; čaka jo po smrti telesa ostra sodba!« Kako žalostno novico vam torej zopet danes povem, krščanski poslušalci! Čisto sama bo stopila duša pred večnega Sodnika! Noben prijatelj, noben znanec je tja ne spremi; prijatelji in znanci spremljajo mrliča le do groba, dalje ne gredo in tudi ne morejo iti. Glej posvetna, v grde strasti zaljubljena ženska! Tvoji zapeljivci te na vse mogoče načine slepe in ti vse mogoče reči obetajo — pred božjega Sodnika ne bo šel nobeden s teboj; od vseh zapuščena revica boš pred božjim Sodnikom trepetala! Pijanci in posvetni dobrovoljci! v življenju

imate veliko prijateljev ali že na smrtni postelji vas bo le malo-kateri obiskal, pred sodbo pa kar nobeden z vami ne pojde. Teško butaro svojih hudobij sami tja ponesete, nihče vam je ne bo odvzel — nihče polajšal! — Vi porečete: Ali ne gre angel varih s človekom pred sodbo, on, njegov zvesti tovariš od prvega vzdihljeja njegovega življenja? Ali ga ne bo on zagovarjal? Ljubi prijatelj! če pojdeš hudodelnik s sveta, pojde sicer angel varih s teboj, pa ne zato, da bi te zagovarjal, temveč da bo tvojo dušo še bolj obtožil. On ne bo imel za te nobene dobre besede; ker se v življenju nisi zmenil za njegove opomine, je bila njegova služba pri tebi s tvojo smrtjo končana. Hudič bo pa pri tvoji sodbi imel veliko opraviti: tvoj tožnik bo, tvoj največji sovražnik! »On je tožnik naših bratov,« — govori sv. Janez v skrivnem razodetju, — »toži jih noč in dan pred obličjem Gospodovim!« To je lepo! Tisti je tedaj tvoj tožnik, ki je v življenju tvoje grehe izgovarjal; tisti priča zdaj zoper tebe, ki te je v življenju napeljeval v greh. »Ali si se odpovedal svetu?« te bo hudič sam vprašal. »Ali morda nisi vedel za opominjevanja svojega Zveličarja: »Nikar ne ljubite sveta in ne tega, kar je na njem!« Ali si mislil, da veljajo te besede samo redovnikom in redovnicam? »Ali si se odpovedal grešnemu poželenju?« te bo vprašal hudič. Ti pohujšljivec in zapeljivec! kdaj si se odpovedal? V svoji mladosti, ko si kakor izgubljeni sin delež milosti božje pri svojih sprijenih prijateljicah zapravil? In ti od Boga zapuščena nesramnica! Kdaj si se ti odpovedala ostudnemu poželenju? Takrat, ko nisi mislila na drugega, kakor na lepotičenje svojega črvivega trupla? Ali takrat, ko si svoje le za ljubezen božjo ustvarjeno srce skrunila z grdo posvetno ljubeznijo? Ali takrat, ko si svoje razbrzdane oči povsod imela in še v cerkvi niso bile vedno pred oltar obrnjene? Prav hvaležen sem ti, poreče hudobni duh dalje, da si bila na moji strani; če bi tebe ne bilo, bi bil imel kako dušo manj v svoji oblasti. Pridi torej in prejmi moje plačilo, plačilo tistega hudiča, ki je v tebi prebival! Pa ti si se odpovedala znabitj vsaj hudiču? To ti rad verjamem, z d a j si se mu odpovedala, tudi jaz moram z d a j Boga moliti. Kako pa je bilo v življenju? Pač — spomnim se — enkrat si se odpovedala meni in mojemu napuhu! Pri sv. krstu! Ah! pa s to prisego si mi malo škodovala. Prvi izkušnjavec, ki sem ti ga poslal, je bil porok za tvojo dušo, in če si se tudi spovedala in obljubila poboljšanje — kmalu sva bila zopet stara prijatelja. »Pridi torej in prejmi moje plačilo, plačilo tistega hudiča, ki je v tebi prebival!« — Tako te bo hudič tožil! Ubogi človek, kam se boš dejal? K Mariji, k svojemu patronu in še k drugim božjim svetnikom se misliš zateči, da bi oni božjega Sodnika tolažili in ti prosili usmiljeno sodbo? Ljubi moj! Nič ne bo z vsem tem! Dokler smo na svetu, so pač Marija in drugi božji svetniki naši pomočniki pri Bogu; Bog nam večkrat zavoljo njih prizanese,

nam zavoljo njih podeli marsikako milost: ali če smo se v božjem sovraštvu ločili s sveta, ne gre njih pomoč onkraj našega groba. Po smrti se ne more izpreobrniti noben človek: kakor drevo pade, tako obleži! — Pa ne samo od vsakega hudobnega dejanja — od vsake nespodobne besede bo treba odgovor dajati pri sodbi božji. Zdaj, kristjan, na svoje besede malo misliš, se večkrat, morda vsak dan s kletvijo ali s kvantanjem pregrešiš. Ako bi le od enega samega leta, pa kaj pravim od enega samega leta, ako bi le od enega meseca vse svoje pregrešne besede pred seboj videl, bi te obšel strah! Kako bo šele pri sodbi božji, ko ti bodo vse tvoje pregrešne, nemarne, ostudne, nesramne besede postavljene pred oči! Spoznal boš, da bi bilo boljše zate, ko bi bil celi čas svojega življenja ostal mutast; spoznal boš, da bi bilo boljše zate, ko bi ti bila kaka zver iztrgala jezik iz ust, preden si izpregovoril prvo nesramno besedo. — Stal boš pred vsegavednim Sodnikom in tisti bodo pričali zoper tebe, katere si štel v življenju za svoje prijatelje. *N o b e n e r e č i n e b o š m o g e l u t a j i t i.* »Kaj?« ti bodo rekli tvoji grešni prijatelji, »ali se boš lagal?« Ali te nismo tam in tam videli? Ali nismo skupaj pijančevali in ponoči okoli rogovilili? »Kaj,« ti bo rekla kaka zapeljana oseba, »ali se boš lagal?« Ali me nisi ti s silo v greh zapeljal? Al me nisi ti s svojim priliznjenim jezikom v take grdobije zapeljal? Poglej sem: Ali ni to tvoje pismo? Ali ni to tvoj prstan? »Kamni bodo iz sten klicali,« govori prerok Habakuk (2. pogl.) »in tvoje pohištvo bo odgovarjalo.« Strašna misel! Kamni bodo zoper tebe vpili, vrata ti bodo očitala hudobije; podstrešje hiše ti bo reklo: »Kaj, ali se boš mar lagal?« Ti se ustrašiš, kristjan, če te kdo hitro pokliče, ali če pri gosposki kdo nad teboj zavpije; kako se boš vendar ustrašil takrat, ko boš pri sodbi božji zaslišal glas: »Jaz sem tisti Jezus, ti prevzetnež, katerega si v življenju preganjal! Jaz sem Jezus, ponižni in pohlevni, zasramovani Jezus sem! Jaz sem Jezus, ti nezmernež, tisti Jezus, ki je na križu strašno žejo trpel in je bil zavoljo tebe z jesihom in žolčem napajan!« O strašna sodba! o sodba pravičnega in vsegavednega Boga. »Gospod, če boš vse hudobije štel, kdo bo obstal pred tvojim obličjem, kdo bo mogel torej izreči, kdo le misliti, kakšne bolečine srca, kakšno žalost in bridkost bodo občutili zavrženi, toda kaj pravim zavrženi! kakšne bridkosti boste občutili vi med mojimi poslušalci, vi, ki ste tukaj pričujoči, ki po svojem grešnem nagnjenju živite in Boga k jezi silite, prave, resnične pokore pa nočete delati, kakor je do sedaj niste hoteli delati? Nebeška vrata se bodo pred nespokorjenimi grešniki zaprla, zazijal bo grozen prepad, ki jih bo požrl v peklensko brezdno, kjer se bo začela dolga, neizmerno nesrečna večnost.

Grešnik! Mislim, če imaš vendar še kaj vere, ne moreš biti prav brez občutka pri tem, kar si slišal. Zato te vprašam: »Kje bi bil, kje bila zdaj to minuto, ko bi se bila sodba, kakršno

sem ti popisal, nad teboj že res sklenila? Zdihuješ in se bojiš odgovoriti, zato ti tudi jaz ne bom pravil. V svojo tolažbo pa te moram opomniti, da ravno zdaj, ko se bojiš stati pred sodnjim stolom Sina božjega, še stojiš pred tronom njegovega usmiljenja. Ker tedaj veš, kaj žalostnega te čaka in ti je tudi znano, da še živiš v času milosti božje, naj te še vprašam: »Kaj ti je vendar storiti: v grehah naprej živeti ali pokoro delati? Odgovori le samemu sebi in stori potem odgovor! Amen.

Val. Aljančič.

(Zadnji dve pridigi bodeta natisnjeni v III. zvezku.)

Priložnostni govori.

Govori za mladeniške Marijine družbe.

IV.¹

Lep je čist rod v svetlobi svoje slave. Lepota svete čistosti se vam bo še bolj odkrila, ako pogledamo njej nasprotno pregreho, nečistost. Kakor je čista duša v očeh božjih lepa, tako je ostudna in gnusna tista duša, ki nosi pečat sramote, ki jo je oskrunil nečisti greh. Nečisti greh je ostuden sam na sebi, usodepoln v svojih posledicah za dušo in za telo.

V starodavnih časih je stalo nekje daleč slavnoznanu mesto Troja. Prišli so krepki junaki, tako poje pevec nepozabnega imena, mesto oblegali in ga slednjič osvojili. Junaki so se vračali domov. Zanima nas danes posebno eden, po imenu Odisej. Usoda ga je preganjala, da je moral bloditi leta in leta po svetu, dokler se ni slednjič vrnil na svoj dom, na Itako. Nekoč je prišel s tovariši na otok, kjer je stanovala v bogati palači krasna boginja Kirka. Odisej pošlje polovico tovarišev na otok in jim naroči, naj pogledajo, kakšen je otok, kdo biva na njem in ali bi morda ne mogli dobiti potrebne hrane. Pot jih pripelje do palače, kjer je ravno odmevalo krasno petje boginje Kirke. Lepa boginja jim odpre zlata vrata in jih sprejme kar najprijazneje. Pogosti jih kraljevsko, potem se jih pa dotakne s čarobno palico in jih spremeni vse — v svinje. Mladeniči, to je bajka, a poučna bajka. Kar je storila zvita in hinavska čarovnica, stori v človeku nečisti greh. Nečisti greh oropa grešnika človeškega dostojanstva in ga poniža do živali. Kralj je človek, sin nebeškega kralja. »Malo pod angele si ga ponižal,« pravi sveto pismo o človeku pri stvarjenju. Človek naj živi kakor kralj na zemlji. Naj gospoduje nad živalimi in rastlinami in jih rabi zase. Le Bogu naj ostane podložen. Tako je človeško dostojanstvo, in to dostojanstvo mu vzame nečisti greh. Poniža ga do živali.

¹ I.—III. govor gl. »Duh. Pastir«, 1915, str. 49. in sl.

Žival dela, kakor jo silijo nagoni. Človek je pa prejel od Stvarnika pamet, ki naj gospoduje nad nižjim teženjem, nad nagoni in strastmi. Mesto da bi pamet gospodarila, gospodarijo v nečistniku razbrzdane strasti, kakor pri živalih. Ni li to poniževalno? Tudi je človeško telo hiša božja. Sam Sv. Duh se naseli v njem in ga posveti pri sv. krstu. Ta tempelj božji oskruni grešnik z nečistim grehom. Prej lepa duša se umaže, postane gnusna in grda. Res! Kakor pobeljeni grobovi so nečistniki. Mladenci! Marsikatero srce se mi je že odprlo, da sem lahko pogledal vanje. Dosti lepega sem opazil, pa tudi reči, ki vzbudijo v duši gnus in grozo. Videl sem mladeniča, ki mu je začela nečistost zasajati ostre kremplje, da ga objame. Postaven mladenič, zal fant, lepo zrasel, rdečih lic. A v srcu, koliko gnusobe, kako ostudno in strašno razdejanje. Pravi pobeljen grob. Na zunaj spomenik z velikim napisom, pred njim greda, obrasla s travo in posejana s pestrimi cveticami, notri v grobu pa neznošen duh in gniloba in ostudni črvi. Taka je podoba tistega mladeniča, vdanega nečistemu grehu.

Tako ostuden je nečisti greh sam na sebi. Potem si pa lahko sami predstavljate, kako strašne morajo biti njegove posledice za dušo in za telo. Reči je treba: le malo grehov tolikanj opustoši dušo in telo, kakor ravno nečisti greh. Ravno ta greh kaznuje neskončno pravični Bog prav pogosto že na tem svetu. Žalostna in srce pretresujoča priča za to je Mrtvo morje v sveti deželi. Pod seboj pokriva razvaline lepih mest, ki so se pa prevzela in prebivalci so se vdali nečistim pregreham in jim služili, dokler jih ni pokončal ogenj z nebes in jih niso zakrili morskimi valovi. Kako pač mora biti pri srcu nečistniku, ki pride slučajno do morja in gleda, kako se zaганjajo morskimi valovi ob vihnih dneh ob obrežne pečine, kakor bi hoteli izprati zadnje madeže nečistih grehov. O koliko mladih življenj je že uničil nečisti greh! Koliko upapolnih mladeničev je že položil v prezgodnji grob, hladni grob. Ni še tako dolgo od tega. Dijak je odhajal na visoke šole v veliko mesto. Postaven mladenič je bil, močan, pogumen, vesel. V srcu je gojil lepe nade in delal visokoleteče načrte za prihodnost. Vse bi bilo dobro, le v srcu mu je ugasnila prijazna luč sv. vere. Znašel se je naenkrat sredi velikomestnega življenja. Življenje velikomestno pa nastavlja posebno mladini neštete zanjke, kjer se lahko vjame in se znajde v nečistem grehu. Tudi naš mladenič je okusil mikaven sad grešne naslade ter se tako ujel. Sedaj ga krije že dolgo zemeljska odeja v grobu na pokopališču in zaeno z njim velike upe, ki jih je sam gojil in ki so jih stavili nanj dobri starši. Mladenci, glejte, kam pripelje nečistost!

Tako pripoveduje sv. pismo stare zaveze. Izraelci so se vračali iz Egipta skozi puščavo v obljubljeni deželo. Na potu so morali veliko prestati in bojevati hude boje s sovražniki. A z božjo pomočjo so vse premagali. Že so dospeli na zadnjo

postajo na potu, na dvainštirideseto postajo, odkoder so lahko videli del obljubljenega dežele, prelepo jerihonsko planjavo. Tu se jim je dobro godilo. Uživali so ljubi mir. Prišle so pa moabske in madijanske hčere ter vabile izraelske sinove v malikovanje in z njim združeno nečistovanje. Mnogo se jih je dalo zapeljati. In Gospod Bog se je razsrdil in rekel Mozesu: Vzemí vse prvake ljudstva in daj jih obesiti na kol proti solncu, da se odvrne moja jeza od Izraela. Mozes izvrši pokoren Gospodov ukaz. Prišla je še huda morilka, kuga, na nečistnike in pomorjenih je bilo 24.000 ljudi. Poglejte nesrečne junake. Vse sovraženike so premagali in že so bili na tem, da prestopijo mejo obljubljenega dežele, pa jih ta sramotna pregreha ugonobi. Žalosten konec!

Še en zgled, da boste še bolj uvideli usodepolne posledice tega greha. Svetovnoznaní umetnik - slikar je slikal zadnjo večerjo. Trebalo je, naslikati lepi, mili, ljubeznivi pa odločni in dostojanstveni obraz Jezusov. Kje najti za to primernege vzorca! Slikar gre na ulico in najde po dolgem iskanju mladeniča, ki je imel njegov obraz največ podobnosti z obrazom Gospodovim. Mladeniča vzame s seboj in naslika njegov obraz kot obraz Kristusov pri zadnji večerji. Umetnik slika dalje in pride do izdajalca Jude. Vzorca za ostudni in pohlepni in obupni obraz pa ni mogel zlepa najti. Hodi semtertja po ulicah, stika po beznicah, ogleduje potepuhe in grde hudobneže, a vsi so imeli po njegovem okusu še prelepe obraze. Slednjič vendarle najde tam v zapuščenem kotu umazane ulice človeka, zanemarnjenega, odurnega, ki se mu je zdel nalašč pripravljen, da predstavlja izdajalca. Umetnik ga povabi s seboj, mu obljubi nagrado in ga povprašuje to in ono. Izgubljenec se razodeva in se razodene kot — čudite se in strmite — mladenič, ki je bil za vzorec obrazu Jezusovemu na sliki. In kaj ga je storilo tako odurnega in ostudnega? Sam je povedal: nečisti greh.

Mladeniči mi dragi! Več, kakor vsako opisovanje, vam govore ti zgledi. Prišla bo za vas ločitev s tega sveta. Ko boste ležali na bolniški postelji, vam bo ušel pogled na pretekla leta in se vam bodo vrstile slika za sliko iz prejšnjega življenja. Kako hudo vam bo, če bodo te slike ostudne! Kolik strah vam bo stiskal srce, ko bo treba stopiti pred strogega Sodnika, ki vidi v srce, ki vidi tudi najskrivnejše misli in želje.

Še nekaj! Sv. vera uči: sodnji dan bomo vsi vstali iz grobov in bode prišlo na dan vse, kar je storil kdo dobrega in slabega. Vse bo prišlo na dan pred celim svetom, tudi sramotna dejanja nečistnikova.

Zato pa, mladeniči, boj nečistemu grehu. Ustavite se mu koj od začetka. Premačajte vse skušnjave, da vas ne bo premotila prva nespodobna misel, želja, da ne boste storili prvega nečistega dejanja. Kdor se ne ustavi koj od začetka, ta je kakor kamen, ki se sproži na hribu in potem drvi brez prestanka v

brezдно, kjer se razbije. Če bi bil pa kdo tako nesrečen, da se mu je že umazala lilija sv. čistosti ali mu celo ovenela, temu pa rečem z božjim Zveličarjem besede, ki jih je rekel mrtvemu mladeniču v Najmu: »Mladenič, rečem ti: vstani!«

Anton Hafner.

Pogled na slovstvo.

A.

1. **Duhovni boj.** Laško spisal Lovrenc Skúpoli. Poslovenili ljubljanski bogoslovci. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. Str. 349. Celovec, 1914. Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

»Izmed vseh bojev je najvažnejši duhovni boj. V tem boju ne gre za kruh, ne gre za časní dobiček — ta vojska se bje za dušo, za večnost. Drugi boji včasih potihnejo, cela leta vlada mir in sreča. Duhovni boj divja neprenehoma do zadnjega vzdihljeja. — Prav zato je za vsakega, ki v živi veri vidi svoj cilj pri Bogu, ki jasno spozna, da je vojak Kristusov, prepotrebno, da se nauči duhovnega boja.« (Duhovni boj, str. 3.) — Izboren učitelj v duhovnem boju je L. Skupolijeva knjiga »Duhovni boj«. Po tej knjigi se je v duhovnem boju vežbal sv. Frančišek Saleški, in velika svetost, ki jo je svetnik dosegel, priča, kako porabno in koristno je L. Skupolijevo navodilo bogoljubnega življenja. Sv. Frančišek Saleški je knjigo »Duhovni boj« priporočal vsem, ki so hrepneli po krščanski popolnosti. Knjiga je bila kmalu preložena v razne jezike. V slovenščini jo je izdal l. 1747. Fr. M. Pagglovic z naslovom »Sveta Vojska«, drugo izdajo je oskrbel Ant. Conti l. 1783., nanovo jo je poslovenil Jernej Medved in jo izdal l. 1847. z naslovom »Duhovna vojska«, in sedaj jo je v blizu 80.000 izvodih razposlala med Slovence Družba sv. Mohorja v prevodu, ki ga je uredil naš dični pisatelj Fr. Finžgar. Sedaj, ko imamo dragoceno knjigo o bogoljubnem življenju v tako lepem prevodu, priporočajmo jo vsem po napredku v duhovnem življenju hrepnečim osebam, zlasti članom in članicam Marijinih kongregacij, da se bodo pokazali lepi sadovi dobre izvežbanosti v duhovnem boju povsod po naši domovini.

Al. Stroj.

2. **Družba sv. Mohorja.** Čč. gg. poverjeniki morajo skleniti nabiranje udov za Družbo sv. Mohorja z mesecem februarjem. Vsi poverjeniki naj bi posebno letos skrbeli, da ohranijo Družbi dosedanje člane in da pridobe novih. Zlasti naj opozarjajo v svojem vabilu, da udje dobé letos 2. zvezek velepomnilivega dela presv. knezoškofa dr. Ant. B. Jeglič »Mesija« in molitvenik »Presveta Evharistija«. Knjiga »Mesija« je v resnici sveta knjiga, ki bo budila živo vero, ki je potrebna za sprejem svetih resnic, in vnmemo, ki se z ljubeznjivo ukloni božjim zapovedim; molitvenik »Presveta Evharistija« pa nas bo vodil k Zveličarju v sv. Rešnjem Telesu, kjer je naše edino pravo zavetje. Po pravici lahko letos primerno uporabimo pri vabilu za pristop v Družbo sv. Mohorja iz IV. knjige »Hoje za Kristusom« naslednje besede 11. pogl.: »Dve reči ste mi po mojih mislih v tem življenju najbolj potrebni; brez dveh reči bi ne mogel prenašati revnega življenja. Zaprt v ječi svojega telesa spoznam, da dvojeva potrebujem, namreč jedi in luči. Dal si zato meni slabemu svoje presveto Telo (molitvenik »Presveta Evharistija« nas bo vabil in vodil k pogostemu in vsakdanjemu sv. obhajilu), da mi krepča dušo in telo, dal si mi svojo besedo (ki bo obszežena v knjigi »Mesija«) v luč, da sveti mojim nogam. Brez teh dveh reči bi ne mogel prav živeti, ker beseda božja je luč moji duši in Tvoj zakrament mi je kruh za življenje. — Smemo reči, da ste to mizi, postavljeni na obeh straneh v zakladnici sv. Cerkve. Prva je miza svetega

oltarja, na kateri je sveti kruh, to je dragoceno Telo Kristusovo; druga je miza postave božje, na kateri je sveti nauk, ki uči pravo vero in nas gotovo privede za zagrinjalo, kjer je Najsvetejše.»

3. **Svetovna vojska.** Založništvo nam je poslalo o nadaljevanju tega dela (Duh. Past. 1914, str. 712) to-le naznanilo: Šesti sešitek z zelo bogato vsebino, ki nudi mnogo izvirnih poročil slovenskih fantov, je ravnokar izšel. Tudi sedmi sešitek bo nadaljeval s popisom bojev med avstrijskimi in ruskimi četami. V njem bodo objavljena zelo zanimiva — ponajveč izvirna, deloma pa tudi najmarkantnejša iz slovenskih dnevnikov in tednikov posneta — pisma slovenskih vojakov, ki so se in se še bojujejo v Galiciji. Pisma Kranjcev, Štajercev, Korošcev in Primorcev so zanimivo zbrana, tako da nudi sešitek jasno sliko o trpljenju in junaštvu slovenskih vojakov v Galiciji. Pa ne samo to! Iz pisem gleda ljudska duša in silno zanimivo je iz psihološkega stališča samega prebirati te vrste, napisane mnogokrat sredi bojnega meteža. Kako čudovito se tu strinjajo sodbe posameznikov o včasih navidezno malenkostnih stvareh; kako sodijo v Galiciji o vohunih, o Rusih in o svojih tovariših. Ta sešitek bo lep dokument slovenskega junaštva. Prihodnji sešitek pa bo prinesel životopise padlih slovenskih junakov. Junaštva junakov, o katerih smo preje radi poslušali pripovedovati stare ljudi, ta junaštva so sedaj oživela in se množe z dnevi strašne vojske. Mnogo čitamo dannadan v naših časopisih, ki vestno zapisujejo vse. Toda v časopisih je vse raztreseno, marsikatera stvar premalo, oziroma sploh ni označena. Časopisi so v teh dneh žive slike, ki se podé mimo nas z brzino dnevnih dogodkov tako naglo, da mnogokrat nimamo časa pri eni sliki dalje obstati. Vojska na severu in jugu, na vzhodu in zahodu, vojska v zraku in na morju in pod morsko gladino; vojska v gospodarstvu držav, vojska skrbi, trpljenja in junaštva v naših domovih! Ali more dnevno časopisje vsemu ustreči? Gotovo ne, ker naloga dnevnega časopisja je, da beleži dnevne dogodke, kakor so se zgodili. Enotno, jasno sliko bo podalo delo »Svetovna vojska«.

Kmalu bo prinesla »Svetovna vojska« tudi natančen že obljubljeni zemljevid evropskih bojišč v slovenskem jeziku; ta zemljevid bo nudil še mnogo več, kakor se je prvotno poročalo in se bo zato zaračunal naročnikom »Svetovne vojske« posebej z 1 krono in se ne bo štel v sešitke. Sam zase kupljen bo pa veljal zemljevid 3 K. — »Svetovna vojska« se naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

B.

1. **Katholische Sonn- u. Festtagspredigten.** Von Dr. J. A. Schmitt. I. Jahrg., 6. Aufl. 8° (VIII + 560). Freiburg, Herder 1914. Cena K 8'64, vez. K 10'32. —

Izmed legije nemških pridig jih je navadno malo porabnih za naše prižnice. Nemški govorniki mislijo in se izražajo le preveč abstraktno, govorniški pomp in patos napravlja njihove govore nejasne, malo umljive, a naše ljudstvo misli konkretno, ljubi preproste, umljive pridige. Kolikokrat se čuje, da v celi zbirki nemških pridig ni mogoče včasih najti primerne za naše razmere. Bolj prikupljive se zde pridige, ki jih je izdal prelat dr. Schmitt v dveh zvezkih; sedaj so izšle v 6. izdaji. Govoril jih je kot dušni pastir na deželi. V uvodu pravi, da noče v tej zbirki podati govorniških umotvorov, njegov namen je, v preprosti, popularni obliki razložiti poglavitne resnice iz dogmatike in moralke. Zato so govori skoraj vsi res praktični, pripovedanje nazorno brez abstraktnih izrazov, uporaba na življenje naravna, ne prisiljena, razdelitev jasna in pregledna. Ne rešuje visokih problemov, kakor delajo nekateri novejši govorniki, pač pa govori o stvareh, ki se tičejo našega vsakdanjega življenja: o trpljenju, o bolezni, o božji previdnosti, o izkušnjah, o dejanski milosti. Niso ti govori svetopisemski, kakor jih pojmuje novejša struja, a vendar veje iz njih duh sv. pisma, ker je beseda umljiva in preprosta. Fr. Hočevnar.

2. **Philosophisches Jahrbuch.** Hgg. v. Dr. C. Gutberlet. (XXVII. 1914). — Zadnji letnik tega strokovno-filozofičnega kvartalnika je prinesel

nekaj zanimivih razprav. Nekatere so splošnega pomena. Tako je razpravljal C. Gutberlet po predavanju prof. Joela o filozofični krizi naše dobe. Rezultat: Iz anarhije je mogoče priti le v krščansko filozofijo. Pravi problem naše dobe je: teizem — monizem. G. Wunderle je obdelal vprašanje o nalogah in metodah moderne religijske psihologije. Rezultat: Religijska psihologija mora najprej empirično preučavati versko doživetje individualne zavesti, potem vpliv verstva na psihično razpoloženje družbe in zopet vpliv le-te na poedince (narodno-psihološka naloga). Psihologa bo zanimala razprava Geyserja o novih poizkusih o razmerju mišljenja in predstav, pa C. Schreiberjeva o moderni spoznavalni teoriji in teoriji sv. Tomaža; psihologa in pedagoga razprava Hahna o nedoločenem pojmu »apercepcije«; fizika razprava jezuita Linsmeierja o Brownskem gibanju molekul; fizika-filozofa razprava Gattererja o tem, ali je »universum — perpetuum mobile«? G. dokazuje, da ni.

Poleg teh razprav je, kakor v vsakem letniku, nekaj zgodovinskih, ki zanimajo le bolj strokovnjake: o frančiškaneu J. Rupella, o Filipu Grève, o sentimento fondamentale Rosminija. Splošneje bi utegnila zanimati le razprava o recepciji Aristotela v latinskem srednjem veku.

Bogati so tudi v tem letniku referati iz filozofične in sorodne literature. Omenim le referate o Ettlingerjevi knjigi »o mislečih konjih«, o Gilletovi »o vzgoji srca«, o Gemellijevi »de scrupulis«, o Biazarrrijevi »o estetiki«, o Topolovskovi »o jezikovnem sorodstvu Indogermanov, Semitov in Indijancev«.

Drugi zvezek ima poleg tega filozofično bibliografijo za l. 1913.

Naročnina znaša 9 mark.

Dr. Aleš Ušeničnik.

3. Mohr Heinrich, **Krieg und Friede**. Lose Blätter für Heimat und Feld. Herder, Freiburg i. B. 8°. 30 Pf.

Božič, novo leto, velika noč... vsako leto prinašajo veselje ti prazniki v krščansko hišo. In letos? Kar od srca ni hotela lepa, vesela božična pesem, nekam boječa so bila novoletna voščila in bogvé, kakšna bo aleluja? Zakopani v sneg in zmrzlo zemljo, v boju za življenje in smrt so praznovali naši očetje, sinovi, bratje sveti večer, novo leto, in podobna bo najbrž tudi velika noč. Doma je pa skoro v vsaki hiši ostal prazen sedež za mizo in misli domačih so od jaslic in od polnočnice uhajale daleč na bojno polje in tam iskale očeta, sina, brata... Kolikokrat se je slišalo vprašanje: Bog vé, kje in kako naš praznuje praznike? — V takih dneh rabi človeško srce opore, tolažbe — neke orientacije, da ume čas vojske, da ga prenaša s pravim duhom in da je pripravljeno tudi na žrtve. In v ta namen izdaja pri Herderju pisatelj Mohr brošure »Krieg und Friede«. Buditi pogum, up in dati času primerne razvedrila — domačim in vojakom, to je namen raznih meditacij, zgodb, skic in pesmi v teh listih; vse pa preveva duh verskega prepoveda, ki naj bi bil sad svetovne vojske. V teh listih so zbrani sestavki najboljših katoliških nemških pisateljev. Prvi je bil namenjen božičnim praznikom, »Weihnachten«, poln lepih božičnih misli; drugi je izšel za novo leto, »Die goldene Zeit« — zlata doba —, ki naj jo rodi ta vojska, zlata doba, v kateri bo vladal v življenju posameznika in držav krščanski duh. Brošure bodo gotovo našle rodovitna tla in budile katoliškega duha.

M. Škerbec.

4. **Regensburger Marien-Kalender für das Jahr 1915**, ki je izšel v založbi Friedrich Pustet v Regensburgu, obhaja letos petdesetletnico svojega življenja. Stane samo 60 vinarjev, a to, kar nudi letos, je veliko več vredno. Povesti: Unrecht Gut (Anton Schott), Um eine Scholle Erde (Ambr. Schupp S. J.), Die Flüchtlinge (A. Hauser), Vor Hundert Jahren (Otto v. Schaching), Der Kampf mit dem Stern und mit dem Drachen (Gn. Hassl) sicer niso »moderne«, pa so zato tem boljše. Tudi našemu ljudstvu naj bi se tako pisalo! Trije sestavki proslavljajo Devico Marijo, ki ji je sploh posvečen ta koledar.

Jos. Šimenc.